

MAGYAR POSTA

MEGJELENIK ÉVENKINT TIZ SZER
ELŐFIZETÉSI ÁR ÉVI 8 PENGŐ
MŰSZAKI MELLÉKLETTEL 12 PENGŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
I. KER., KRISZTIINA-KÖRUT 12. SZÁM
BUDAI POSTAPALOTA IV. EM. 424

TELEFON: 1-505-97. — MŰSZAKI UGYEKBEN 1-465-00.

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M. KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG MEGBIZÁSABÓL
A M. KIR. POSTA JOGASZ- ÉS MÉRNÖK TISZTVISELŐI ORSZAGOS EGYESULETENEK
SZERKESZTŐ-BIZOTTSAGA.

FŐSZERKESZTŐ: **Dr. FORSTER KÁROLY** M. KIR. POSTAFŐIGAZGATÓ

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Dr. NAGY SÁNDOR
M. KIR. POSTAIGAZGATÓ

TÁRSZERKESZTŐ:
RAKOSI GYÖRGY
M. KIR. POSTAFŐMÉRNÖK

Racionalizálási intézkedések a postán.

Irta és a Magyar Racionalizálási Bizottság előadássorozatában előadta:

TERSZTYÁNSZKY AKOS
a m. kir. posta vezérigazgatója.

MESURES DE RATIONALISATION A LA POSTE ROY, HONGROISE.

(Conférence tenue au cours des séances organisées par le Comité de Rationalisation Hongrois.)

Par M. Akos de Tersztyánszky, Directeur Général des Postes roy. hongr.

Résumé: L'auteur fait connaître les mesures de rationalisation exécutées systématiquement et suivant un plan bien établi, mesures grâce auxquelles l'organisation actuelle de la poste hongroise s'est formée. Au cours de cette organisation, les attributions des organes de première instance ont été étendues, les sphères d'activité mieux réparties; dans les travaux de bureau, nombre de machines modernes ont été introduites; la sélection par la psychotechnique a été inaugurée dans différentes branches de service; le système de la rémunération du travail est arrivé à un haut degré de développement. Toutes ces initiatives ont eu comme résultat une augmentation de 44% du rendement spécifique.

La création de nouvelles branches de services, ainsi que l'introduction des mesures de rationalisation ont rendu plus rapide l'exploitation de la poste, et pour le public son utilisation plus commode.

L'économie, la rapidité et la sécurité du trafic ont été accrues au moyen d'investissements de grande envergure auxquels on a procédé dans les diverses branches techniques (télégraphe, téléphone et T. S. F.). La mise sous terre, en câble, des circuits téléphoniques locaux, ainsi que l'introduction du système automatique et l'aménagement territorial rationnel du réseau téléphonique ont permis à la poste hongroise de faire une économie de 12 millions de pengő, alors que d'autre part, le public a été servi d'une manière plus parfaite encore.

La centralisation de l'achat et de la répartition du matériel, la normalisation, la vérification et la régénération continuelle des matières utilisées, enfin la solution moderne apportée à la question de l'éclairage, du chauffage et de l'approvisionnement en courant électrique ont permis également de réaliser une économie considérable.

I. Bevezetés.

A világháború után megcsönkített hazánkban a posta szempontjából is gyökerében megváltozott viszonyok szükségessé tették azt, hogy a m. kir. posta szolgálata és üzeme a bekövetkezett új helyzetnek megfelelően szerveztesse át. Az átszervezést mind szolgálati, mind műszaki szempontból is megfelelő racionalizálási műveletek útján hajtottuk végre.

E racionalizálási műveletek ismertetése alkotja a jelen fejtegetéseim tárgyát.

Visszatekintve a múltba, mindenekelőtt ismertetem a postának a háborút közvetlenül megelőző időben fennállott szervezetét, összehasonlítva mostani szervezetével és munkakörével.

II. A m. kir. posta szervezete a háború előtt.

A m. kir. posta szervezeti tagozódása a háború előtt lényegében ugyanaz volt, mint ma.

A felső- és középfokú igazgatási szolgálatot a békebeli Magyarországon és ma is a kereskedelem- és közlekedésügyi minisztérium postaszakosztályaként működő *postavezérigazgatóság* látta, illetőleg látja el. A postavezérigazgatóság tehát, mint *miniszteri szakosztály* és mint *központi országos hatóság, kettős hatáskörben működik.* (L. az 1. sz. ábrát.)

A miniszteriális és vezérigazgatósági ügyköröknek ugyanazzal a személyzettel való ellátása gazdaságosnak és célszerűnek bizonyult, mert két különböző szerv felállítása a személyzet számát feltétlenül növelte s az ügyvitelt is lassította volna.

A vezérigazgatóság belső osztálytagozódása azonban az idők folyamán több változáson ment keresztül.

A háború előtt az ország területe a postaigazgatás szempontjából 9 kerületre oszlott s az igazgatással járó teendőket — mint alsófokú hatóság — egy-egy *postaigazgatóság* végezte. Kerületi igazgatósági székhelyek voltak: Budapest, Kassa, Kolozsvár, Nagyvárad, Pécs, Pozsony, Sopron, Temesvár és Zágráb.

A műszaki szolgálatot minden kerületi postaigazgatóság székhelyén egy-egy *kerületi műszaki felügyelőség* önállóan látta el. Ezek a műszaki szervek a Budapesten székelő *posta műszaki főfelügyelőség* alá tartoztak, utóbbi pedig közvetlenül a postavezérigazgatóságnak volt alárendelve.

A postavezérigazgatóságnak és minden egyes kerületi postaigazgatóságnak megvolt a maga *külön számvevősége*, amelyek számviteli ellenőrzés tekintetében mellérendelt, közigazgatási segédszolgálat tekintetében pedig alárendelt hatáskörben működtek.

Minden kerületi igazgatóság rendelkezett külön igazgatósági *pénztárral* is, ahová az összes alája tartozó hivatalok készpénz-feleslegüket beszolgáltatták. A különféle egyéb teendők ellátására, Budapesten működött még az ország egész területére kiterjedő hatáskörrel felruházva 8 központi hivatal és pedig a következők: *Tudakozó iroda, Utalvány*

SZERVEZET

A KERESKEDELEMÜGYI M. KIR. MINISZTERIUM V. SZAKOSZTÁLYA

(POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG)

1913

POSTAVEZÉRIGAZGATÓ

VEZÉRIGAZGATÓSÁG

1 Személyzeti	2 Hitel, jogi, nemzetközi	3 Kezelési	4 Forgalmi és járat	5 Műszaki	6 Gazdászati	Számvevőség
ü g y o s z t á l l y a						

Műszaki főfelügyelőség	Számvevőség
------------------------	-------------

9 Kerületi műszaki felügyelőség	Hálózati műszaki felügyelőség	Javító műhely	Kísérleti állomás	Oszloptelítő telep
---------------------------------	-------------------------------	---------------	-------------------	--------------------

KÖZPONTI HIVATALOK

Postaházak építési felügyelősége	Utalvány-illeszámoló	Külföldi postalutalvány kicserélő	Külföldi hírlap	Járműtelep	Központi anyagraktár
----------------------------------	----------------------	-----------------------------------	-----------------	------------	----------------------

KERÜLETI POSTAIGAZGATÓSÁGOK

Budapest	Kassa	Kolozsvár	Nagyvárad	Pécs	Pozsony	Sopron	Temesvár	Zágráb
8 ügyosztállal	5 ügyosztállal	4 ügyosztállal	4 ügyosztállal	5 ügyosztállal	4 ügyosztállal	5 ügyosztállal	5 ügyosztállal	5 ügyosztállal

I g a z g a t ó s á g i p é n z t á r é s é r t é k l e k k r a k t á r

Kincstári hivatal	83	44	32	26	24	29	20	32	29
Postamesteri „	598	555	437	473	435	470	554	457	395
Ugynökség	159	127	200	213	91	89	114	100	91

Posta
Igazgatóságok

mellérendelt
számvevőség

9

leszámoló hivatal, Külföldi postautalványok kicserélő-hivatala, Kísérleti állomás, Központi anyagraktár, Járműtelep, Postaházak építési felügyelősége és a Külföldi hírlaphivatal.

III. A m. kir. posta mai szervezete.

A háború után megmaradt területen fokozatos csökkentéssel csak 5 postaiszervezetet és a *budapesti távíró- és távbeszélő igazgatóságot* hagytak meg. A posta műszaki főfelügyelőség megszűnt és munkakörét a postavezérigazgatóság műszaki ügyosztálya vette át. A kerületi műszaki felügyelőségek ügykörét pedig a postaiszervezetek keretén belül felállított műszaki ügyosztályok vették át. A kerületi postaiszervezetek mellé és alárendelt számvevőségek beolvadtak a postavezérigazgatóság mellé és alárendelt központi számvevőségbe, úgy, hogy ma a postaszámvevőségi teendőket az egész ország területére ez a szerv egyedül látja el. (L. a 2. sz. ábrát.)

Az igazgatósági pénztárak is megszűntek s az állami pénzkezelési rend megváltoztatásával kapcsolatban, azok teendőit a postatakarék-pénztár és az e célra kijelölt gyűjtő postahivatalok végzik.

Az igazgatósági értékcikkraktárak beolvadtak az új központi hivataloként felállított M. kir. posta értékcikkraktárába. Budapesten a lófogatú postaszállítást — szerződéses postaszállító helyett — az új központi hivataloként működő Postaállomás látja el.

A központi hivatalok közül megszűnt a Postaházak építési felügyelősége, a Külföldi utalványkicserélő hivatal és a Külföldi hírlaphivatal.

Amint a 2. sz. ábrából látni lehet, a postavezérigazgatóság „A” és „B” főosztályra és a személyzeti ügyosztályra tagozódik. Az „A” főosztály alá tartoznak: a pénzügyi, jogi, postajárat és postaüzleti ügyosztályok.

A „B” főosztály alá pedig: anyagbeszerzési, távíró-, távbeszélő- és rádió műszaki, távíró-, távbeszélő és rádió üzleti és magas-építési ügyosztályok.

Az „A” csoport alá tartoznak tehát az általános igazgatási és a szorosan vett postaüzleti, míg a „B” csoport alá az összes műszaki, valamint a távíró, távbeszélő és rádió üzleti ügyek.

További ismertetésemnél e főcsoportok szerinti tagozódást fogom követni.

IV. A kezelési szolgálat átszervezése.

Áttérek ezután a szorosan vett *postakezelési szolgálatban végrehajtott racionalizálás részletezésére.*

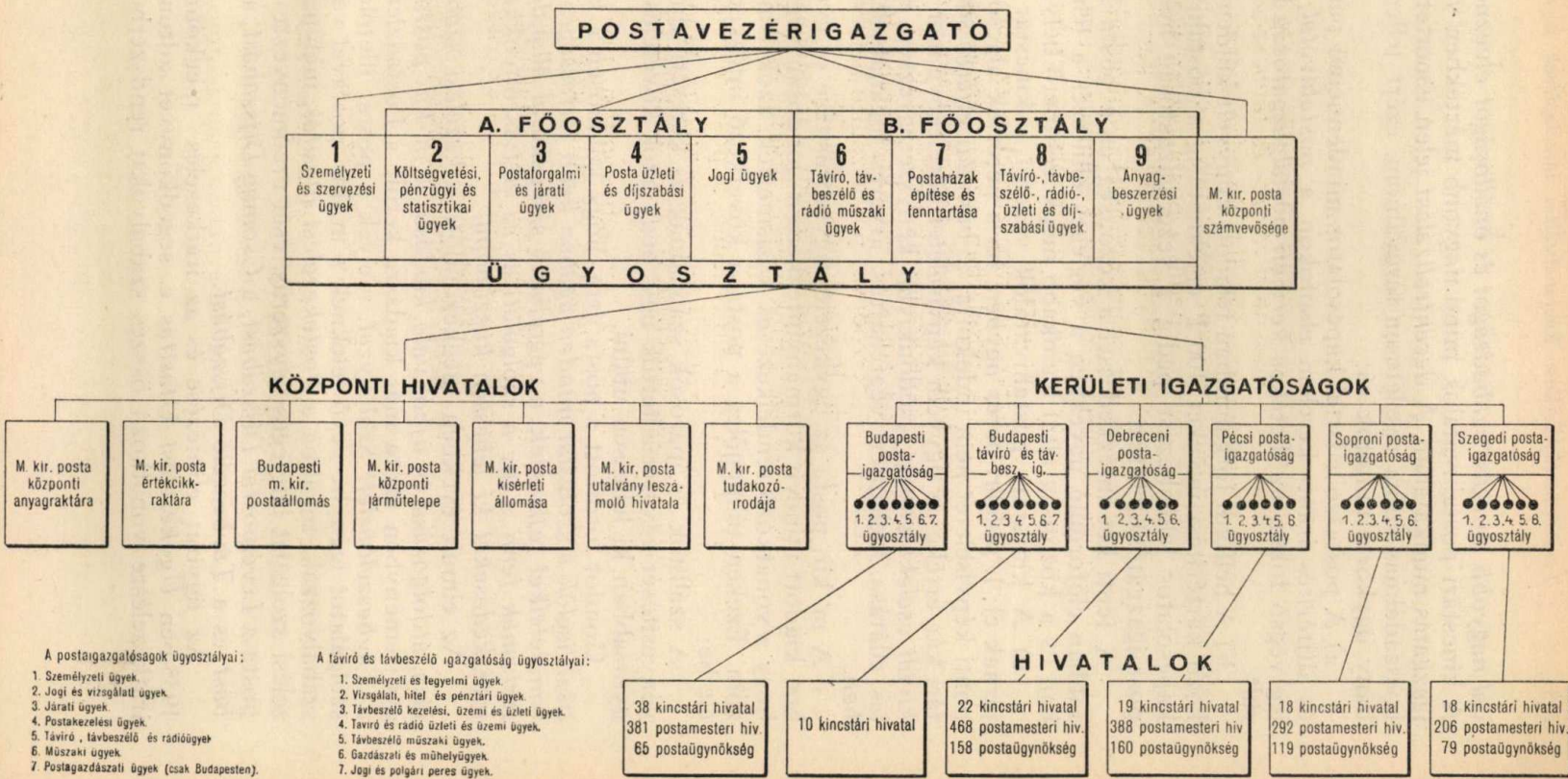
Elsősorban a felsőbb szerveknél központosított hatáskört ruháztuk át, amennyire azt a szolgálat érdeke megengedte, az alsóbb szervekre és ezáltal igen sok fölösleges iratváltást takarítottunk meg.

A hatáskörök ily racionalizálása 1923-ban vette kezdetét és azóta állandóan tart.

A hatáskör fokozott kiterjesztése folytán az igazgatóságok, központi hivatalok és a postahivatalok ma már hivatásuk betöltésénél jó-

S Z E R V E Z E T.

KERESKEDELEM ÉS KÖZLEKEDÉSÜGYI MINISZTERIUM IV. SZAKOSZTÁLYA. (POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG).

val nagyobb mozgási szabadságot és önállóságot élveznek, mint azelőtt. A kincstári postahivatalok mind nagyobb mértékben vesznek részt az igazgatás munkájában. A decentralizálást jelen ismertetésem keretében hosszadalmas volna részletesen tárgyalnom, ezért jellemzésül csak néhány ügykörre mutatok rá:

a) A postaszolgálattal kapcsolatos mindennemű panasz, felszólalás és díjtérítés iránti kérelem elsőfokon a *postahivatal*, másod-, illetőleg végső fokon az illetékes *kerületi postaigazgatóság* hatáskörébe került.

b) A belföldi forgalomban feladott könyvelt küldeményekre vonatkozó kártérítési ügyeket 100 P értékhatárig a postahivatal, az ezzel kapcsolatos fellebbezést pedig a vezérigazgatóság helyett, a kerületi postaigazgatóság intézi.

A fenti két intézkedéssel a közönség és a posta között leggyakrabban előforduló ügyekben a végleges elintézés a lehető leggyorsabban és a közönség által leginkább megközelíthető helyen történik.

c) A kincstári postahivatalok vezetői a kincstár képviselőjében járnak el: 1. *polgári peres ügyben*, ha a perérték alacsony volta a központi képviselőt nem indokolja; 2. *bűnvádi eljárás során*, ha a kincstári kár értéke az ügyvédi képviselőt kötelezővé nem teszi; 3. *perenkívüli cselekmények* (csődönkívüli kényszeregyezés, igényper-tárgyalás ellátása, kielégítési végrehajtás, árverés foganatosítása, stb.) *esetében*.

A m. kir. posta az ügykezelés egyszerűsítése és gyorsítása érdekében kiadott minden kormányintézkedést gondosan végrehajtott. Mint-hogy a vonatkozó rendelkezések közismertek, azok ismertetését mellőzöm. Ezeken túlmenőleg a posta a következő intézkedéseket léptette életbe:

A szállítók és iparosok számláinak és kereseti kimutatásainak érvényesítését egyszerűsítettük úgy, hogy azok követeléseit a lehető leggyorsabban ki lehessen utalni.

Gondot fordított a posta arra, hogy különösen a *kezdő igazgatási tisztviselők a szolgálat minden ágában kellő jártasságra tegyenek szert, ismereteiket fejlesszék, a végrehajtó szolgálattal állandó összeköttetést tartsanak fenn s így a szolgálati és az életviszonyokkal nem számoló intézkedéseket ki lehessen küszöbölni.*

Az elmúlt években megkezdődött a *kezelési szabályok kodifikálása, átdolgozása és újból való kiadása*. A m. kir. posta szabályzatai c. gyűjteményben azóta már kiadásra került a *Postaüzleti Szabályzat és a Távbeszélőüzleti Szabályzat*, melyek a posta, illetőleg a távbeszélő szolgálatot igénybe vevő feleknek a m. kir. postával való jogviszonyát szabályozzák, továbbá a *Postakezelési utasítás*, melynek kiadása a kezelési szolgálat lényeges egyszerűsítését eredményezte. Újból kiadta a posta a *Levélpostai Díjszabást*, a *Csomag Díjszabást*, a *Távíró Díjszabást* és a *Távbeszélő Díjszabást*.

Az ügyirat elintézése és az iratkezelés megkönnyítése céljából 1935-ben *Ügykezelési Utasítás* c. segédkönyvet adtunk ki, mely az iratkezelésre vonatkozó összes szabályokat rendszerbe foglalta össze.

V. Az egyéni teljesítmény növelése és az üzemi jutalékrendszer.

A nagyjában ismertetett racionalizálási intézkedésekkel elértük azt, hogy a posta állami személyzete által végzett munka 1924. óta 3.9 %-kal emelkedett, jóllehet a létszám 27.7%-kal csökkent. Ez azt jelenti, hogy a postán 1 állami alkalmazott 1924-ben évi 12.846, 1935-ben már 18.464 munkaegységet dolgozott fel, tehát 1935-ben a racionalizálás végrehajtása folytán, minden egyes alkalmazott 43.7%-kal több munkát tudott végezni, mint 1914-ben. (L. a 3. sz. táblázatot.)

A m. kir. posta állami személyzetének létszáma és az általa feldolgozott munkaegységek alakulása.

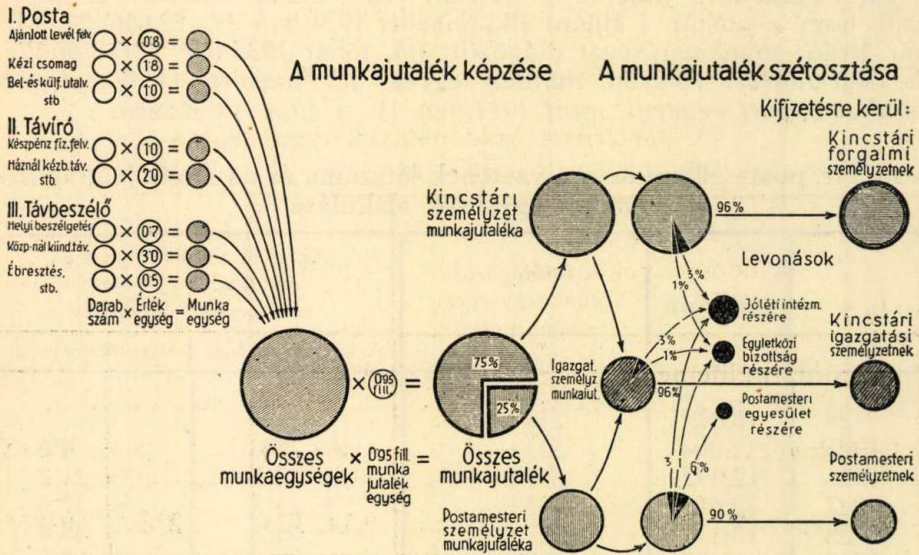
É v	Létszám	A feldolgozott munkaegységek száma millió	Az 1924. évhez képest az emelkedés (+) vagy csökkenés (–) %-ban	
			A személyzetnél	A munkaegységénél
1924	16.672	214'2	—	—
1925	12.004	223'—	— 28'0	+ 4'1
1926	12.092	259'6	— 27'5	+ 21'2
1927	12.613	294'—	— 24'3	+ 37'3
1928	13.117	317'8	— 21'3	+ 48'4
1929	13.405	335'2	— 19'6	+ 56'5
1930	13.412	333'5	— 19'6	+ 55'7
1931	13.106	288'2	— 21'4	+ 34'6
1932	12.746	243'4	— 23'5	+ 13'7
1933	12.748	224'2	— 23'5	+ 4'7
1934	12.117	220'2	— 27'3	+ 2'8
1935	12.052	222'5	— 27'7	+ 3'9

3. TABLAZAT.

A munkaeredménynek ily mértékű fokozásában igen nagy része van annak is, hogy az üzemi jutaléknak már a háború előtt fennállott rendszerét célirányosan úgy alakítottuk át, hogy minden egyes munkakerőnek egyéni érdekévé tettük a minél több és jobb munkát, tehát azt az üzemgazdaságossági elvet, hogy a legjobb és legnagyobb munkaeredményt a legkevesebb személyzettel és a lehető legkisebb költséggel érhesük el. Ezt a célt olyképen érhetjük el, hogy a személyzet által végzett összes munkanemek nagysága egy alapmunkaegységhez (ez az egység az ajánlott levél felvételével kapcsolatban végzett munka) viszonyítva állapítottatott meg, amely munkaegység értéke pedig külön meghatározott kulcs szerint számítottatott át, amint az a mellékelt ábrán részletesen fel van tüntetve. (L. a 4. sz. ábrát.) A postai üzemi jutalékrendszer észszerű megszervezésének nagy része van a posta kedvező pénzügyi eredményeinek elérésében és ez amellett a legalkalmasabb módszer a személyzet munkakedvének és ezen keresztül a munkateljesítménynek állandó fokozására. Ezért e rendszer fontossága az üzemgazdaságosság és a racionalizálás szempontjából állan-

dóan növekszik és a jutaléokra fordított összeg csak kis része annak, amit ezáltal a posta személyzeti és egyéb kiadás terén megtakarít.

A munkaegységek kiszámítása

4. ábra.

A posta 1924. óta minden évben szervenként megállapítja a szolgálat ellátására szükséges munkahelyek számát s a személyzet mindenkori összlétszáma ehhez igazodik. A racionalizálás során a posta számavette azt is, hogy a szükséges munkahelyeket milyen képzettségű, továbbá, hogy férfi, vagy nőalkalmazottakkal lehet-e leggazdaságosabban beültetni? Az összlétszám keretén belül a középiskola 4 osztályának elvégzéséhez, érettségihez vagy főiskolai végzettséghez kötött állások rendszeresítésénél a posta erre a legnagyobb figyelmet fordítja.

Az említett racionális intézkedéseknek lehet tudni azt a körülményt is, hogy a m. kir. postánál az 1935-ben szállított 9,147.123 csomag közül mindössze csak 238 drb. után követeltek elveszés vagy sérülés folytán tönkremenetel címén kártérítést. (L. az 5. sz. táblázatot.)

VI. A pénzkezelés átszervezése.

Minden postahivatal tartozik naponként az e célra kijelölt gyűjtőpostahivatalhoz beszolgáltatni készpénzfeleslegét, vagyis azt a pénzt, amely a nála befizetett különféle összegekből a kifizetések teljesítése után fennmarad és amelynek visszatartását a még kifizetésre váró utalványok stb. sem indokolják.

A beszolgáltatott pénzfelesleg a gyűjtő postahivatal útján a Magyar Nemzeti Bank helybeli fő- vagy fiókintézetéhez kerül vagy pedig ellátmányként más postahivatal útján újból forgalomba jut.

A multban a postahivatalok által beszolgáltatott és így a forgalomból sokszor naponkint kivont pénz állandóan csökkentette a helybeli gazdasági élet pénzkészletét, aminek pótlásáról a vidéki pénzüintézetek, kereskedelmi és ipari vállalatok 1921-ben még úgy gondoskodtak, hogy az akkori Jegybank fiókjintézetitől vagy az azok székhelyén lévő nagyobb pénzüintézetitől rendszerint értéklevélben hozatták el a szükséges pénzmennyiséget.

**A kártérített küldemények darabszáma.
1935 év.**

Küldemények neve	Forgalom	Kártérített küldemények darabszáma	Összes forgalom %/ó-ában
Ajánlott küldemény	8,319.263	37	0'0004
Értéklevél	487.784	2	0'0002
Csomag	9,147.123	238	0'0026

5. TABLAZAT.

Közgazdasági szempontból igen messzemenő lépést tett a m. kir. posta akkor, amidőn az országban forgalomban lévő készpénznek a gazdasági alakulatoknál való gyors fölhasználását tette lehetővé oly módon, hogy a pénz indokolatlan vándorlásának és az ezzel járó nagyobb bankjegyforgalomnak lehető csökkentése és így a postai készpénzfelesleg gazdaságos felhasználása érdekében a következő intézkedéseket tette:

1. A Pénzüintézeti Központtal történt megállapodás alapján a vidéki pénzüintézeteket 1921. június 1. óta bekapcsolta az ú. n. *postai pénzforgalomba*. A bekapcsolással az érdekelt pénzüintézetek megbízást nyernek a postai pénzfeleslegek helyben való igénybevételére. Ez oly módon történik, hogy a bekapcsolt vidéki pénzüintézetek részére a Pénzüintézeti Központ ú. n. postahitelt állapít meg, melynek igénybevételével a postai pénzfelesleget a helybeli pénzüintézetek többnyire helyben használják fel. Így a postai pénzbeszolgáltatás nagy része elmarad, a készpénzvándorlás csökken s jóval kevesebb az úton levő pénz.

Az 1931. évi július hóban elrendelt bankzárlat alkalmával a Pénzüintézeti Központ a vidéki pénzüintézetek napi postahitelét megszüntette és azóta a postapénz igénybevétele csak a Pénzüintézeti Központ kiutalásai alapján történhetik meg. Ezt az intézkedést csak átmenetileg tervezték, de a gazdasági válság elhúzódása folytán a régi rendszerre való visszatérés — bár azt a pénzüintézetek már többször sürgették —

eddig még nem volt lehetséges. Ennek lehet a következménye, hogy a postapénz igénybevétele 1931. óta lényegesen megcsappant.

2. A posta pénzfeleslegének gazdaságos felhasználása érdekében 1923. óta a MÁV vidéki állomásainak nagy részét és a budapesti állomásokat is bekapcsoltuk a posta pénzforgalmába, 1928. óta pedig a bekapcsolás lehetőségét kiterjesztettük a kereskedelmi és ipari vállalatok vidéki telepeire, végül 1931. óta a Futura áruforgalmi r.-t. vidéki bizományosaira is.

A bekapcsolt összes intézmények pénzforgalma 1935. ben a következő volt: 919 intézmény igénybevett 277.4 millió pengőt, befizetett 107.3 millió pengőt, girón a Magyar Nemzeti Bankhoz átutalt 3.9 millió pengőt, vagyis az ily módon lebonyolított pénzforgalom 388.6 millió pengő.

A postai pénzfelesleg gazdaságos felhasználásának ismertetett módja tudomásom szerint Magyarországon kívül a világon sehol sincs meg. Ez pedig a magyar gazdasági életre igen nagy előnyt jelent, mert a postapénz megszakítás nélkül a gazdasági élet szolgálatára áll. A M. N. B. mentesül ennek a pénznek kezelésével járó mindennemű munka és költség alól s élvezi a bankjegyforgalom csökkenésének előnyét. A pénzüintézetek pénzszükségletüket helyben elégíthetik ki, tehát megtakarítják a csomagolási, szállítási, biztosítási stb. költségeket, ügyleteiket gyorsabban bonyolíthatják le s a bekapcsolt összes intézmények az igényelt összeget rendszerint olyan pénznemben kapják meg a postahivataltól, amilyenre munkabér kifizetésre vagy más egyéb célra éppen szükségük van.

A postára nézve pedig mindebből az az előny származott, hogy a pénzfelesleg helyi felhasználása folytán egyrészt az igazgatósági pénztárakat meg lehetett szüntetni, másrészt a posta mentesült a helyben felhasznált pénzfelesleg beszolgáltatásával járó kezeléstől, csomagolásától, szállításától, az ezzel járó minden egyéb munkától, költségtől és a szállítási kockázattól.

VII. A felvételi szolgálat egyszerűsítése.

A fentebb előadott racionalizálási intézkedéseken kívül még a nyilvánosságot közvetlenül érdeklő következő fontosabb rendelkezésekről számolhatok be:

1. A felvételi szolgálat egyszerűsítése és gyorsítása céljából, a belföldi forgalomban *ragszamos és feladóvevényszelvényes szállítólevelet, feladóvevényszelvényes utalvány uralapot* stb. rendszeresítettünk, ami jeleöntékeny munkamegtakarítással járt és a feladó érdekét is szolgálja, mert — különösen a forgalmas időben — a felek várakozási ideje ezáltal nagy mértékben csökkent.

2. A belföldi csomagforgalomban *szállító jegyzék* rendszeresítésével a felvételi szolgálatot egyszerűsítettük és lehetővé tettük, hogy a feladó, ha ugyanazon címzett részére vagy ugyanarra a helyre különböző címzettek részére több csomagot ad fel, ne legyen kénytelen minden egyes csomaghoz külön szállítólevelet kiállítani.

3. Az ipar és kereskedelem érdekére való tekintettel és a töme-

ges csomagfeladás megkönnyítése végett Budapesten és vidéken is több helyen *díjmentes csomaggyűjtő szolgálatot* rendeztünk be. Ezzel lehetővé vált, hogy a nagyobb cégek feladandó csomagjaikat saját telepükről költségmentesen a postával szállíttassák el.

4. A Központi Illetményhivatal által feladott utalványok alapján az állami illetmények, nyugdíjak és rokkant-ellátási díjak, valamint a MÁV által feladott nyugdíjuttalványok kifizetését a posta vállalta. A posta 1935-ben közel 2 millió darab ilyen utalványra összesen 261.4 millió P-t fizetett ki, ami jóváírás útján térült meg. Ez a feladat a postára nézve jelentékeny többmunkát jelent, de annak vállalása az államigazgatás egyéb ágazataiban számottevő munkaerő-megtakarítással jár, a címzettek részére pedig az illetmények gyors és kényelmes kézhezvételét biztosítja.

5. A *levéldíjatalány* engedélyezésével az állami és törvényhatósági szerveket mentesítettük bélyegkészlet tartásától, annak ellenőrzésétől és az esetenkénti bérmentesítéstől.

6. A *címzetlen nyomtatványok* rendszeresítésével lehetővé tettük, hogy az ipar és kereskedelem körleveleit féldíj mellett és egyéni címzés nélkül adhassa postára s így a feladó nemcsak a postai díjakban, hanem a címanyag megszerzésénél és a címírás költségénél is számbajövő megtakarítást ér el.

7. A postaküldemények bérmentesítésére *postabérmentesítő-gép* használatát rendszeresítettük. Ezzel lehetővé vált, hogy a feladó a bélyegkészlet tartásától és a díjnak bélyeggel való lerovásától mentesüljön.

8. A csomagot tömegesen feladóknak megengedtük, hogy csomagjaikat, a díjak esetenkénti lerovása helyett, *díjelőleg* terhére adhasák fel.

9. A csomagkézbesítő járatok fokozottabb kihasználása céljából Budapesten helyi csomagforgalmat rendszeresítettünk. Rendkívül mérsékelt díjszabás mellett, a délelőtt feladott helyi csomagokat délután már kézbesítetjük. A szállításra és kézbesítésre a meglévő járatokat használjuk fel.

10. A *filléres csomagforgalom* rendszeresítésével a nehéz gazdasági helyzetben igyekeztünk a közönség segítségére lenni.

11. Részben a *kezelési nyomtatványok egyszerűsítése*, részben pedig a megmaradt nyomtatványok *méret- és minőségi szabványosítása* révén évenként 45.000 P megtakarítást érünk el.

12. A fővárosi *levélgyűjtőszolgálatot* géperejű járművek alkalmazásával gyorsítottuk s a legforgalmasabb útvonalakon az *éjjeli levélgyűjtést* is rendszeresítettük.

13. A budapesti postaszállítás gyorsítása érdekében a lófogatókat fokozatosan gépjárművekkel pótoltuk, úgy, hogy a fővárosban helyi járatok szolgálatban majdnem kizárólag gépkocsikat használunk.

14. A *csomagkézbesítés gyorsítása* céljából a főváros belső területére szülő kereskedelmi csomagokat 1927. óta 8 m³-es villamos gépkocsijáratokkal kézbesítetjük.

15. Takarékosági okokból 1931-ben megkezdtük a gépkocsivezőknek a postai kézbesítő szolgálatban, a kézbesítő posta altiszteknek

pedig a villamos gépkocsi vezetésében való kölcsönös kiképzését; 45—45 ilyen alkalmazott kölcsönös átképzése már befejezést nyert.

16. Ezenkívül a *gépesítés* útján is történtek egyes helyeken racionalizálási műveletek, de nem annyira személyzet megtakarítás, mint inkább a munka tökéletesbitése érdekében.

Igy ama hivatalokban, ahol nagyszámú nyilvántartás gyors összeállításra, számos és pontos számtani művelet elvégzése és különféle címzésnek gyors elkészítése válik szükségessé, ott ezt a munkát gépi berendezéssel végeztetjük el.

Az eddig előadott fejtegetésem akkor lenne azonban teljes, ha ezzel kapcsolatosan kimutathatnám azt is, hogy mily megtakarítást értünk el a kezelési szolgálatnál, személyzetben és költségben. Az állandóan változó gazdasági helyzet s a posta mindegyre fejlődő üzletköre és forgalma azonban ennek pontos kiszámítását nem teszik lehetővé. Kétségtelen azonban, hogy racionalizálás nélkül egyfelől a megnövekedett postaszolgálatot csak a mainál nagyobb személyzettel és több költséggel lehetne ellátni, másfelől annak hasznát a postát igénybevevő közönség is érzi, mert az ismertett racionalizálási intézkedések nagy része a szolgálat tökéletesítését vonta maga után.

Ezek után legyen szabad áttérnem a posta másik fontos ágazatában: a *műszaki szolgálatban végrehajtott racionalizálási munkák ismeretelésére.*

VIII. A műszaki szolgálat átszervezése.

Bizonyára sokaknak élénk emlékezetében élnek azok a nem is oly rég elmúlt idők, amidőn a tengerentúli hírszolgálat heteket igénybevevő levelezésre avagy körülményes és drága táviratforgalomra szorított, a távbeszélő pedig egyenesen utópiának látszott. Hol vannak azok az idők, amikor egy-egy városi telefonösszeköttetésre órákat kellett várnunk és egyeseknek (t. i. azoknak, akiknek állomásuk nem volt „kiváltságos“ munkahelyre kapcsolva) napi programjához tartozott „a pontatlanul jelentkező központ“ kezelőinek szidása.

Hogy ma már a tengerentúl bármely városából könnyebben és gyorsabban és aránylag nem sokkal drágábban kapunk távbeszélő összeköttetést, mint azelőtt bármely európai fővárossal, hogy irodánkából a megszokott írógépen távbeszélő összeköttetésben állhatunk a kontinens bármely helyén lévő üzletfelünkkel, hogy egész napon át lakásunkon szórakoztat, oktat és hírt szolgáltat a rádió, azt a mai — semmin sem csodálkozó — nemzedék már annyira megszokta, hogy egészen természetesen találja.

De hogy az üzem gazdaságosságának biztosítása — ily állandó jellegű s nagyiramú fejlődés mellett — mily hatalmas belső racionalizálást vont maga után: azon még az üzemi szakember is csodálkozni fog.

Nem hallgathatom el azonban azon okok és következmények megemlítését sem, melyek bizonyos tekintetben a racionalizálás további fejlesztésének gátat és határt szabnak.

A posta *műszaki szolgálata* általában négy főcsoportra tagozódik: *távbeszélő, távíró, rádió és egyéb műszaki szolgálati ág* csoportjára. E négy csoportnak a szem előtt tartásával szeretném végigvezetni i. t.

hallgatóimat azon intézkedések során, amelyek hivatása volt az, hogy az utóbbi évtizedben a m. kir. posta műszaki üzemének gazdaságosságát és jövedelmezőségét fokozzák, azonban úgy, hogy az üzem a technika legújabb vívmányaival állandóan lépést tartva, a közönség fejlettebb igényeit is egyre olcsóbban elégítse ki.

IX. A nemzetközi és belföldi helyközi távbeszélőforgalom racionalizálása.

A világháború volt az a nagy lökőerő, amely a technika csaknem minden ágazatának fejlesztésével, a távbeszélőszolgálatot is nagy lendülettel vitte előre.

A harcéri szolgálatban mind több- és többször előforduló, nagy távolságra szóló beszélgetés lebonyolításának szüksége vonta maga után, a távbeszélőerősítő berendezés alkalmazását.

Mindez szükségessé tette azt, hogy a telefon elméleti részével is minél behatóbban foglalkozunk.

A m. kir. posta látta először szükségét annak, hogy mind az országokat összekötő távbeszélő áramkörök építését, mind azok kezelését az egész kontinensen egységes szabály szerint kell elvégezni. E célból a magyar kir. posta műszaki szolgálatának akkori vezetője, *Kolossváry Endre*, ma ny. államtitkár, már 1908-ban meghívta a kontinens valamennyi távíró és távbeszélő igazgatását a Budapesten tartandó közös értekezletre.

Ezt a konferenciát 1910-ben Párisban folytatták. A háború után pedig az előző két konferencián szerzett gyakorlati tapasztalatok alapján, 1924-ben megalakult a *nagy távolságú távbeszélőforgalom nemzetközi tanácsadó bizottsága* (C. C. I. F.). Ez a bizottság foglalkozik a távbeszélőforgalom lebonyolításával járó műszaki üzemi, forgalmi és díjszabási ügyek elveinek megállapításával és azok folytonos továbbfejlesztésével. Ez a szerv előzetes tárgyalás alapján teszi meg ajánlását az igazgatást érdeklő összes ügyekre vonatkozólag, amit azután az évenként tartott együttes üléseken vitat meg.

Mondhatnók, hogy nemzetközi viszonylatban a távbeszélő szolgálatnak ez a racionalizálási bizottsága.

A multban a nagy távolságú légvezetékes (kb. 2000 km) áramkörnél mint pl. a budapest—berlini áramkör, bármilyen jól volt is az megépítve, a beszélgetést a legritkább esetben lehetett zavartalanul lebonyolítani. Az ilyen hosszú vezeték egyes szakaszainál előforduló vihar vagy záporosó ugyanis a beszélgetés kifogástalan lebonyolítását úgy szőlván állandóan veszélyeztette. Az üzembiztonság és a gazdaságosság követelményeinek kielégítése vezetett a fejlődés során oda, hogy műszaki feltételek tökéletes megoldásának biztosítása után, csaknem az összes európai államokban áttértek a távkábel építésére. Kétségtelen, hogy a kábelben elhelyezett vezeték üze me sokkal biztosabb s fenntartási költsége jóval alacsonyabb. Továbbá a kábel rendszeresítésénél a vezeték méretezésében számbajövő anyagmegtakarítás, az érpárok pupinozásával lényegesen jobb beszélgetési lehetőség, végül a 60—70 km távolságközökben felállított erősítő állomásokkal pedig a

beszélgetési távolságnak csaknem a végtelenségig való fokozását lehetett elérni.

Az ismertetett előnyöknek alkalmazásával igyekezett a m. kir. posta is a nagyobb távolságú forgalom lebonyolítását megoldani. Ezért épült meg mintegy 28 millió P költséggel a budapest—bécsi és a budapest—szegedi távkábelünk (l. a 6. sz. ábrát), amelyek főképpen a külföldi forgalom lebonyolítására vannak hivatva.

6. ábra. A magyar távkábel hálózat.

A budapest—bécsi kábelbe elhelyezett áramköröknek a Bécsből nyugat felé épített interurbán kábelben van folytatásuk a nyugati országok főbb városai felé.

A budapest—szegedi kábel áramkörei főképpen a kelet felé való összeköttetés kiépítésére szolgáltak. Sajnálattal kell azonban megállapítanunk, hogy részben politikai, részben pénzügyi okok miatt, a kábel folytatását a külföldi posták még nem készítették el, úgy, hogy kelet felé csak légezetékes áramkörök alkotják kábelünk folytatását.

E kábel fektetésével mindenesetre elértük azt, hogy a nyugati államokkal — továbbá Amerika felé is — fokozatos távbeszélő összeköttetést biztosíthattunk hazánk részére, kelet felé pedig — legalább a magyar területen — létesítettünk üzembiztos áramkörszakaszokat.

A lefektetett kábeleket a jövőben várható természetes fejlődésre való tekintettel kb. 30—50%-os tartalékkal építettük meg, azonban ezeket máris racionálisan használjuk ki, mert a tartalék áramkörök nagy részét táviróáramkörök céljára vesszük igénybe.

Igen érdekes megállapításra jutunk, ha vizsgáljuk azt, hogy ezen kábeleknél mily mérvű anyag- és költségmegtakarítást értünk el, a helyettesítésükre alkalmas légvezeték építési költségével szemben. Erről a 7. és 8. sz. táblázatai ad szembetűnő tájékoztatást.

Lássuk most, mi történt a belföldi forgalom lebonyolítására szolgáló áramkörökkel?

Az ország határán belül fekvő távbeszélő áramkörök karbantartása a háború alatt igen nagy mértékben visszamaradt. E körülmény szükségessé tette a hálózat alapos rendbehozását és átépítését. Az átépítésnél a posta figyelemmel volt arra, hogy az olyképen történjék,

A budapest—bécsi és budapest—szegedi távkábel és azok helyettesítésére alkalmas légvezeték építési költségeinek összehasonlítása.

1.	A bécsi távkábel építési költségének I. része P.	13.351,384'96		
2.	A bécsi távkábel építési költségének II. része „	1.681,565'87		
3.	A szegedi távkábel építési költsége „	13.283,893'89		
A távkábelek építési költsége összesen Pengő		28.316,844'72		
Légvezeték építése esetén:				
		Anyag	Munkabér	Összesen P
1.	Bpest—cseh határ között 13,870 km. áramkör építési költsége	8.793.200	780,900	9.574,100
2.	Bpest—osztrák határ között 20,905 km. áramkör építési költsége:	13.684,360	1.241,850	14.926,210
3.	Budapest—Szeged között légvezeték építési költsége:	16.747,440	1.421,040	18.168,480
A távkábelek helyettesítő légvezeték építési költsége:		39.225,000	3.443,790	42.668,790

7. TABLAZAT.

A budapest—bécsi és budapest—szegedi távkábel és azok helyettesítésére alkalmas légvezeték anyagainak összehasonlítása.

		Felhasznált anyagok kg.			
		r é z	ó l o m	e g y é b	ö s s z e s e n :
A	bpest-bécsi kábelben . . .	531,788	1.352,212	917,971	2.801,971
A	bpest-szegedi kábelben . . .	566,629	1.431,110	861,084	2.858,823
	Összesen :	1.098,417	2.783,322	1.779,055	5.660,794
Légvezeték építése esetén felhasználhatnák:					kg.
1	Bpest-cseh határ között 190'4 km. kábel helyett				1.985,600
2	Bpest-osztrák határ között 184'5 km. „ „				3.119,700
Légvezeték anyag a bécsi távkábel helyett :					5.105,300
3	Bpest-Szeged között 185'7 km. kábel helyett				3.977,600
4	Bpest-Szolnok között 99'0 km. „ „				1.259,800
Légvezeték anyag a szegedi távkábel helyett					5.237,400
Légvezeték anyag a távkábelek helyett összesen :					10.342,700

8. TABLAZAT.

hogy az áramköröket többszörösen ki lehessen használni. E célból a támszerkezetekre feszített áramkörök elhelyezését oly módon oldottuk meg, hogy minden két áramkörből még egy 3-ik műáramkör üzembehelyezése és így a vezeték racionálisabb kihasználása váljék lehetővé.

Új áramkörök építési költségének megtakarítása és jobb érthetőség biztosítása céljából, rendszeresítettük az említett eljáráson kívül az ú. n. egy- vagy többcsatornás vivőáramú berendezést is. Ezt főleg 100—150 km-nél nagyobb távolságú forgalomban használjuk. Ez tulajdonképpen nagyfrekvenciás berendezés, melynek vivőáramát úgy, mint a rádióhullám, a beszédáram modulálja, az áramot vivő berendezés pedig maga a helyközi légvezeték.

Ily berendezéssel ugyanazon a vezetékpáron egy időben több beszélgetést bonyolíthatunk le. Egycsatornás berendezést (egy hangfrekvenciás —, + 1 nagyfrekvenciás távbeszélő összeköttetés) mi egye-

lőre a Budapest—Nagykanizsa, Budapest—Pécs, Budapest—Mátészalka és Budapest—Kisvárdra viszonylatban építettünk. Háromcsatornás összeköttetésünk (egy hangfrekvenciás —, + három nagyfrekvenciás távbeszélő összeköttetés) jelenleg csupán nemzetközi viszonylatban van éspedig két háromcsatornás egység Romániával és egy ugyanolyan Jugoszláviával.

Az ismertetett eljárással a hálózat kihasználását kb. 60—200%-kal fokoztuk. A kisebb forgalmú helyeken pedig, ahol a távbeszélő áramkör szaporítására nem volt szükség, a távbeszélő áramkört szimultán berendezéssel egyidejűleg való táviratozásra is alkalmassá tettük.

Erősen igénybevett távbeszélő áramkörökön a létesítendő összeköttetések előkészítési munkálatainak lebonyolítására szimultán Morseberendezést használunk. Ilymódon lehetővé vált, hogy az áramkör foglaltsági idejéből a kezelési munka legkisebb mértékre szoríttassék le.

Az új kezelési rendszernek a forgalomhoz való szoros alkalmazkodó képessége, mellyel az egy kezelőre eső megterhelést tág határok között lehet változtatni, a kezelők gazdaságos kihasználását teszi lehetővé.

Hosszú nemzetközi áramkörnél, melynél a kezelési költség az építési és a fenntartási költség mellett csak kevésbé lényeges szerepet játszik, egy kezelőnőre rendszeren 2, de legfeljebb 3 áramkör kezelése van bízva; ezzel szemben a rövid belföldi áramkörnél, melynek fenntartása mellett a kezelési költség is jelentékeny, egy kezelő már legfeljebb 5 áramkört kezel.

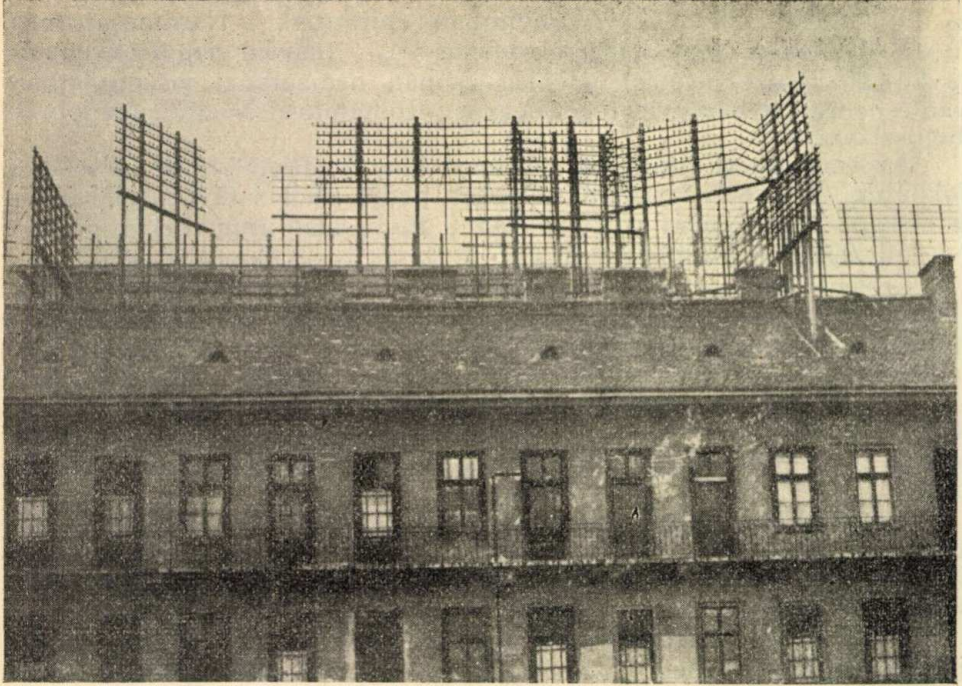
A forgalom csökkenésével a kezelő fokozatosan több és több áramkört szolgálhat ki. E célból az új interurbán központban 3 fokozat létesíthető, amelyekkel egy-egy munkahelyre mindig több és több áramkört lehet bekapcsolni. A forgalmas időben 102 munkahelyen kezelt kb. 400 áramkört, a forgalom csökkenésével fokozatosan 34 ú. n. koncentrációs munkahelyre lehet átkapcsolni, miáltal a forgalmat a kezelők $\frac{1}{3}$ részével le lehet bonyolítani. Végül az éjjeli órákban: éjféltől hajnali 6 óráig, az összes vonalak 6 éjjeles munkahelyre válthatók át s azokat a szükséges legkisebb létszámú személyzet szolgálja ki.

Csak ilymódon válik lehetővé az, hogy mindig csak éppen a szükséges személyzetet rendeljük be szolgálatra és ezáltal egyrészt lényeges személyzetmegtakarítást érhetünk el, másrészt a személyzet egyenletes megterhelésével a legjobb szolgálatot tudjuk nyújtani.

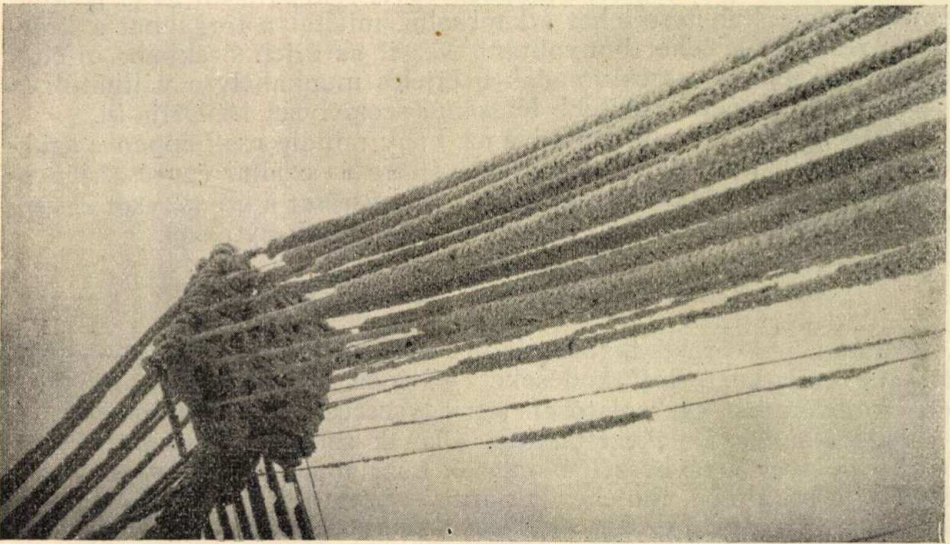
X. Helyi hálózatok racionalizálása.

Miután a távolsági távbeszélőforgalom lebonyolításának racionalizálására vonatkozó intézkedéseket röviden ismertettem, áttérek a helyi forgalommal kapcsolatosan tett egyszerűsítések ismertetésére.

Még élénken emlékezetünkben állanak azok a nagyméretű tetőtartók, amelyek a távbeszélőállomások huzalainak tartóiként szerepeltek (l. a 9. sz. ábrát). Emlékeznünk arra is, hogy 1913-ban és 1923-ban a budapesti távbeszélő előfizetők állomásainak csaknem a 40—70%-a hecteken át nem tudott beszélni, a nagymértékben lerakódott nedves hó és zuzmára által okozott nagyszámú vezetékszakadás és tetőtartó-

9. ábra. A régi Baross utcai távbeszélő központ tetőtartói.

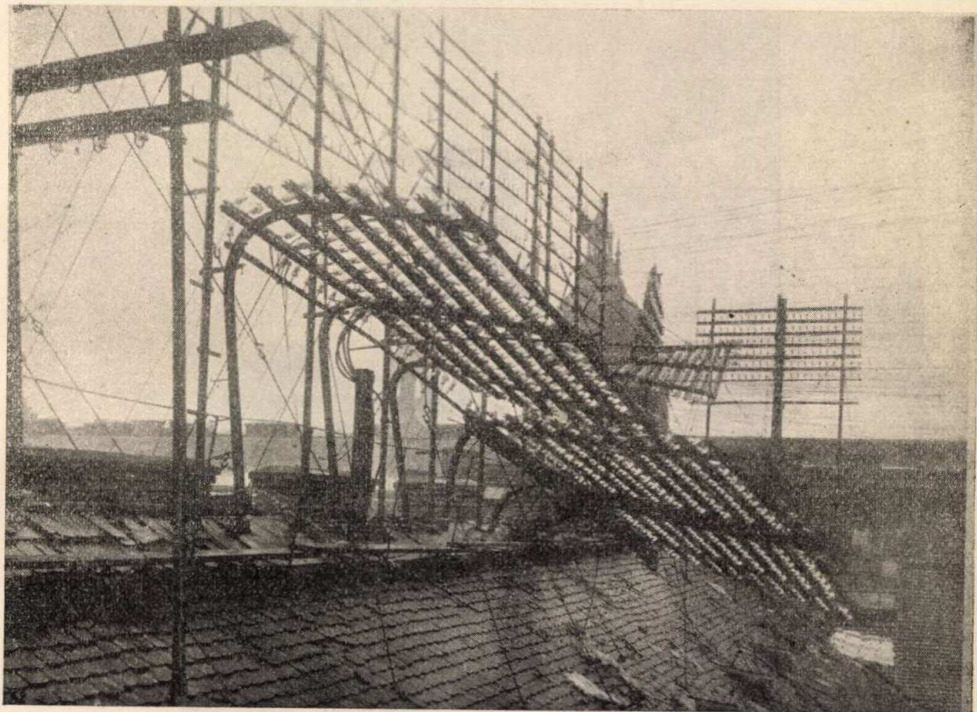

10. ábra. Zuzmara lerakódás távbeszélővezetésekre az 1932. év telén.

összeomlás miatt (l. a 10. és 11. sz. ábrát). Ez a jelenség a multban kisebb-nagyobb mértékben csaknem minden évben bekövetkezett, nemcsak Budapesten, de az ország különböző részeiben is.

Ezek a — mondhatjuk vis major folytán előállott — zavarok a postának lényeges, előre nem látható költséget és a forgalom lebonyolításában, különösen a közönség kiszolgálásában, igen nagy kellemetlenségeket okoztak.

Amint tehát az első alkalom adódott ennek a megszüntetésére, azaz a kellő költségvetési fedezetet biztosítani lehetett, azonnal hozzá-

11. ábra. Hóvihar rombolása az 1913. év tavaszán.

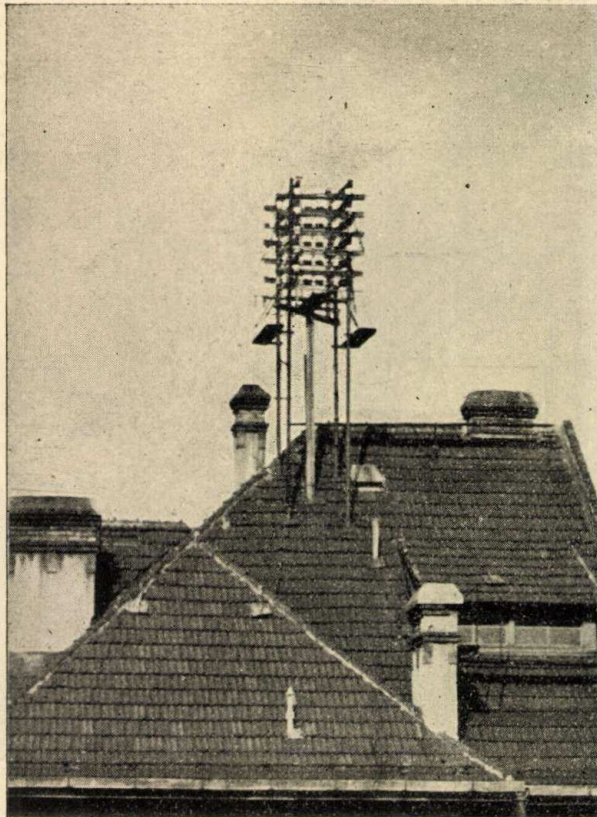
fogtunk a hálózat rekonstruálásához, amely az automata központok berendezésével kapcsolatosan, egyébként is elengedhetetlen volt (l. a 12. sz. ábrát.)

Nézzük meg most már közelebbről, hogy miben is állott ez?

Mindenekelőtt meg kellett szüntetni a túlnagy számú áramkörből álló légvezeték-csoportokat, hogy a minduntalan előforduló elkerülhetetlen vezetékszakadások csak kis mértékben okozhassanak üzemszavart. Első feladatunk volt tehát a kb. 50-nél több vezetékből álló légvezeték-irányok megszüntetése és azoknak kábelekbe való helyezése. Ezáltal elértük az üzembiztosságot s megtakarítottuk a légvezeték-csoport fenntartásával járó költségtöbbletet. Tájékoztatásul megemlítem,

hogy 1 km légvezeték-áramkör fenntartási költsége kb. 14 P, 1 km kábelvezeték fenntartási költsége pedig csak 5.70 P.

Abból a célból, hogy a rekonstrukciónak rendelkezésre bocsátott hitelösszeggel a kábelrendszerre való áttérést minél jobban és gazdaságosabban lehessen végrehajtani, a kábelek szerkezetében is lényeges változtatást hajtottunk végre. A múltban használt 0.8 mm átmérőjű légüres, papírszigetelésű érpárokkal rendelkező 208/2, 104/2, 52/2, 26/2 és

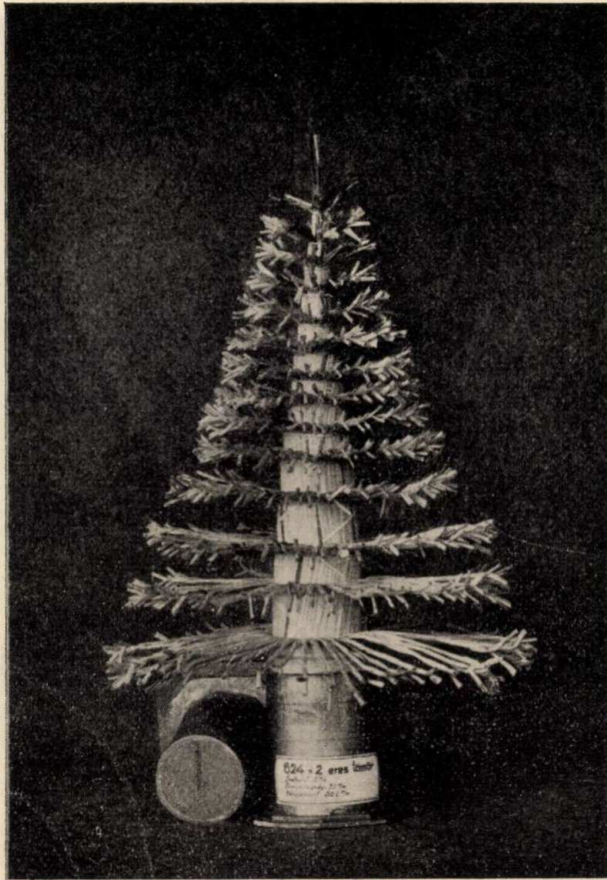
12. ábra. Új szerkezetű négy-lábú tetőtartó.

13/2 eres típusokon kívül 0.6 mm-es légüres és tömör papírszigetelésű kábelt is rendszeresítettünk és pedig 624/2, 416/2, 208/2 stb. érpárszámmal (l. a 13. sz. ábrát).

A budapesti hálózatban összesen 2.035.4 km kábel fekszik, amelyből 1.032.4 km 0.8 mm-es, 1.003 km- 0.6 mm-es érpárokból áll. Arra, hogy a 0.6 mm-es érpárokkal épített kábel alkalmazásával mily megtakarítást érünk el, az alábbi példa szolgáltat tanúságot. Bizonyos városrész területén, ahol kb. 208 távbeszélő előfizető befogadására alkalmas kábelhálózat építése vált szükségessé, a 0.6 mm-es erekből álló

kábel beépítése esetén a 0.8 mm-es kábel költségével szemben kb. 33—35%-nyi megtakarítást értünk el. Még kirívóbb a különbség, illetőleg még nagyobb mérvű az építési költségben elért csökkenés a 624/2 eres kábellel táplált vidéken, ahol az kb. 44%-ra rúg.

Ebből látni lehet, hogy mily nagymérvű költségmegtakarítást lehetett elérni pusztán a megfelelő kábeltípusok helyes kiválasztásával.

13. ábra. A $\frac{624 \times 2}{0.6 \text{ mm}}$ szelvényű papírszigetelésű kábel keresztmetszete és kifejtése.

De a helyes kábeltípusok megállapításával nem csupán a kábel beszerzési árát sikerült a lehető legkisebbre csökkenteni. A kábeleket ugyanis a már régebben megépített, kellő tartalékkal rendelkező tömbcsatorna-hálózat csöveibe kell behúzni s így a már meglévő és megadott keresztmetszetű tömbnyílásokba csak ennél kisebb átmérőjű kábelek beépítését lehet megengedni (l. a 14. sz. ábrát).

Az új kábelek rendszeresítésével a kábelereknek 0.6 mm-es átmérőre történt csökkentése folytán elértük azt is, hogy az eredetileg

208 érpárú kábel befogadására épült tömbcsatorna nyílásaiba még a 624/2 eres kábeleket is be lehet húzni.

Azáltal tehát, hogy ahova a multban csak 208/2 eres kábeleket építhettünk be, most 624/2 eres kábelt húzunk be, minden 624/2 eres kábel behúzása alkalmával — a régi típusú kábelekkel szemben — két tömbcsatorna-nyílást is megtakarítunk és így a tömbcsatorna építésé-

14. ábra. A 18 csatornás betontömb, leeresztésre készen.

ben, illetőleg kihasználásánál is lényeges költségmegtakarítást érünk el.

A gépi rendszerű távbeszélő központok létesítése előtt két főépületben (Teréz és József) voltak elhelyezve a távbeszélő központok. Ezeken kívül csak a távolabbi területek részére volt 3 kisebb központ berendezve (Svábhegy, Zugliget, Ujpest). A központoknak a szaporítása a manuális kezelés mellett hálózati szempontból kívánatos volt, kezelési és forgalmi okokból azonban nem, mert a kezelést nagyon meglassították.

Az automata-központok üzeménél a kezelési és forgalmi szempontok nem jelentkeznek mint döntő tényezők és így a létesítendő központok helyét és számát más, tisztán hálózati és gazdaságossági szempontok szem előtt tartásával lehetett megválasztani.

Ez okból történt, hogy a központok száma az automatizálással kapcsolatosan 5-ről 16-ra emelkedett.

Ennek szoros következménye volt az is, hogy az egy előfizetőre eső vonalak hosza is lényegesen megrövidült.

Lássuk most ennek a pénzügyi kihatását:

Az egy előfizetőre eső vonal átlagos hossza manuális központban 1925. III. 1-én 3.319 méter volt; az automatizálás után 1932. december 31-én 2.289 méter lett, vagyis előfizetőként a rövidülés kb. 1.030 m.

Ha figyelembe vesszük azt, hogy az előfizetői vonal önköltségi ára km-ként 219.41 P, akkor a jelenleg üzemben lévő előfizetői szám alapján a hálózat építésében elért megtakarítás a következő:

1937. év I. 1-én az előfizetői vonalak által elfoglalt érpárok száma:

47.791 különvonalú állomás részére 47.791 vonal,

16.160 iker- (társas-) állomás részére 8.080 vonal, vagyis az összes 63.591 állomás részére 55.871 érpár volt használatban.

Az ebből folyó megtakarítás az 1925. évi állapottal szemben, az összes előfizetőkre előfizetőnként 219.41 P értékkel számítva, közel 13 millió pengő.

Ezzel szemben álljanak az automata-központok decentralizálásával előálló költségek.

Az automata-központokban előfizetői berendezések általában azonos egységáron szereltettek fel. Az erősáramú berendezések és az épületek költségei azonban a kisebb központokban viszonylagosan költségesebbek. A multban szerzett tapasztalati adatok szerint:

Egy 10.000-es központ erősáramú berendezése áramkörönként kb. 12 P.

Egy 1.000-es központ erősáramú berendezése áramkörönként kb. 30 P.

Egy 10.000-es központ helységrészsüksége áramkörönként kb. 0.48 m^3

Egy 1.000-es központ helységrészsüksége áramkörönként kb. 1.15 m^3 .

Az épületek léghőméterét 30 P-vel számítva, a fenti adatok alapján a központok decentralizásából eredő többlet-költség áramkörönként kb. 38.10 P-re vehető. Átszámítva ezt a jelenleg elfoglalt 55.871 érpárra, az összes többletköltség kb. 1.070.000 P-t tesz ki. A hálózatban elért kb. 13 millió megtakarításból levonva tehát a központok decentralizációjából mutakozó kb. 1 millió többletkiadást, a megtakarítás kb. 12 millió pengő.

Látjuk tehát, hogy már a központok helyének racionális megválasztásával is mily jelentékeny megtakarítást lehetett elérni.

XI. A távbeszélő központok automatizálása.

Lássuk most, hogy miképpen alakul a helyzet a távbeszélő központok berendezésével és azok üzemével kapcsolatosan.

A távbeszélőberendezések racionalizálásának legkimagaslóbb eseménye a *központok automatizálása* volt, amely a műszaki berendezések gazdaságosabb kihasználását tette lehetővé és változatlan díjak mellett, lényegesen jobb szolgálatot biztosított.

Az automatizálással egyidejűleg racionalizáltuk az adminisztratív szolgálatot is. Itt a racionalizálás abban az irányban érvényesült, hogy a közönségnek nagyobb kényelmet tudtunk nyújtani. Amíg azelőtt az előfizető minden távbeszélő ügyét csak egyetlen központi hivatalban intézték el, az automata-központok üzembehelyezése óta minden központ maga intézi a központjával kapcsolatosan előforduló minden ügyét, kivéve a díjbeszedést, amelyet eddig még nem lehetett decentralizálni.

Az adminisztratív munkák egyszerűsítésével lehetett elérni, hogy a decentralizálás ellenére sem növekedett az egyes munkaerők átlagmegtterhelése.

A budapesti távbeszélő hálózatnak automata központokba való átkapcsolása 1928. április hó 28-án vette kezdetét és 1931-ben fejeztetett be, amikor 74.800 előfizetői vonal befogadására 5 automata fő- és 11 mellékközpont volt üzemben. Azóta is állandóan folynak a bővítési munkálatok, főleg az ikerállomások bekapcsolási lehetőségének biztosítására.

A 16 távbeszélő automata központ építése interurbán kapcsoló berendezés nélkül körülbelül 37,400.000 P-be került.

A 400 helyközi vonal befogadására épült helyközi távbeszélő központra eső építési költség mintegy 6 millió P volt.

Ha most összehasonlítjuk, hogy a pontos és jobb kiszolgáláson kívül, van-e gazdasági előnye az automata berendezéseknek a manuálissal szemben, akkor a következőket állapíthatjuk meg:

Az automata központok létesítési költsége a manuális kezeléssel szemben a dolog természeténél fogva lényegesen nagyobb.

Míg a közös teleprendszerű manuális központoknál a kapcsoló berendezéseknek egy előfizetői vonalra eső beruházási költsége kb. 220 P, addig az automatikus központnál ez az összeg az épület költségein kívül kb. 500 P-t tett ki.

Az automata központok műszaki berendezéseinek költségei tehát a manuális központok költségeivel szemben, lényegesen nagyobb tőkebefektetést kívántak.

Ezzel szemben azonban a személyzeti kiadások az automata üzemben nagy mértékben csökkentek, mert a manuális központokban a kapcsolásokat létesítő nagyszámú kezelő-személyzet (100 előfizetői vonalra átlag 2.5 kezelőnő esett), az automata központokban majdnem teljesen feleslegessé vált. A kezelők alkalmazására ugyanis a helyi automata központokban csak a hiba-észlelő (ellenőrző asztal), a hiba-bejelentő és forgalmi megfigyelő munkahelyek, valamint a különleges szolgálatot nyújtó (felügyelet és tudakozó) munkahelyek szolgálatának ellátása céljából van szükség.

A központot jókarban tartó személyzet viszonylagos létszáma a komplikált gépi berendezésekkel felszerelt automata üzemnél azonban nagyobb, mint a manuális rendszernél.

A budapesti távbeszélő központok műszaki igazgatási-, műszaki végrehajtó személyzete, a nőtisztviselők létszáma és az előfizetői állományok az automatizálás előtt és után.

Folyószám	A személyzet megnevezése	1928. IV. hó 30-án		1936. XII. 31-én		A jelenlegi távb. központi létszám	
		Tényleges létszám	Ebből a távb. központokban volt	Tényleges létszám	Ebből a távb. központokban van		
						több	kevesebb
1	Táv. előfizetői állományok száma	37610	—	63951	—	26341	—
2	Kinevezett mérnök tisztviselők	47	17	68	33	16	—
3	Órabéres mérnökök	11	9	14	10	1	—
4	Műszaki üzemi tisztviselők	243	197	235	178	—	19
5	Órabéres műszerész	166	146	220	165	19	—
6	Műszaki segédszemélyzet	119	87	124	85	—	2
7	Üzemi nőtisztviselő	1510	1198	1013	669	—	538
	Összesen:	2096	1654	1674	1131	36	559

523

15. TABLAZAT.

Ha figyelemmel kísérjük a személyzeti létszám alakulását, azt találjuk, hogy a posta személyzetének összlétszáma, az automatizálás ellenére, a postai munkaegységek emelkedéséhez igazodva, 1928-ban emelkedést mutat. Nyilvánvaló tehát, hogy a posta összszemélyzetének a változásai alapján, nem lehet következtetni az automata üzemre történő áttérés folytán előállott személyzeti változásra. Ennek oka főként az, hogy a meglévő személyzet egyik jelentékeny részét a távbeszélő interurbán, valamint a posta egyes szolgálati ágaiba, a másik részét pedig kiképezve, a kevesebb műszaki ismereteket kívánó munkákra, automata szolgálatba osztották be. Emiatt az elbocsátottak száma alig haladta meg a természetes kiválás folytán eltávozottak számát. Ha azonban tisztán a műszaki szolgálatban és távbeszélő kezelésben résztvett alkalmazottakat vesszük számításba, akkor már

föltünik a létszámcsökkenés, bár még mindig nem oly mértékben, mint amilyen az a valóságban volt.

Az automata-üzemnek a manuális üzemmel szemben való racionalis voltáról csak olyképpen alkothatunk magunknak helyes képet, ha a kétféle üzemrendszert egy bizonyos időpontra vonatkozólag számítjuk ki és hasonlítjuk össze.

Vegyük például az 1937. évi január hó 1-i állapotot a budapesti hálózatban. (L. a 15. sz. táblázatot.)

Ekkor a távbeszélő előfizetők száma a budapesti hálózatban 63.537, az automata központok befogadóképessége 74.800 volt.

Az automata központok berendezésének összköltsége 37.400.000 P volt.

Az automata központok üzembentartásához

1000 előfizetőnél 6, összesen $63.5 \times 6 = 381$ műszerészre,
1000 előfizetőnél 8, összesen $63.5 \times 8 = 508$ egyéb s.-munkaerőre,
10.000 előfizetőnél 4, összesen $6.35 \times 4 = 25$ mérnökre,
összesen tehát <u>914 munkaerőre</u>

volt szükség, melyből 725 tisztviselő, 189 pedig ipari és táv. munkás.

Manuális központ esetében a 74.800-as befogadóképességű központ berendezési költsége a $220 P = 16,456.000 P$ lett volna.

A központ üzembentartásához pedig:

100 előfizetőnél 2,5, összesen $63.5 \times 2.5 =$ számítva 1587 kezelőnőre,
1000 előfizetőnél 3, összesen $63.5 \times 3 =$ számítva 191 műszerészre,
1000 előfizetőnél 3, összesen $63.5 \times 3 =$ számítva 191 egyéb segéd-
munkaerőre,
10.000 előfizetőnél 2, összesen $6.35 \times 2 =$ számítva 13 mérnökre +,
összesen <u>1982 munkaerőre</u>

lett volna szükség, melyből 1893 tisztviselő, 89 pedig ipari és távirda-munkás lett volna.

Az automata-üzemnél tehát azt látjuk, hogy a manuális üzemmel szemben *1068 tisztviselő megtakarítás mutatkozik, mintegy évi 2 millió pengő összeggel.* Ezenkívül megtakarítás vagy túllépés csakis az üzemanyagoknál, áramfogyasztásban, fűtés-világításban és a befektetett tőke amortizációjában mutatkozhat, mert a többkiadások mind az automata, mind a manuális üzemnél csaknem egyformán jelentkeznek. Ha mindkét üzemnél 25 éves, 5%-os amortizációs beruházási tőkét veszünk figyelembe, akkor: a manuális központ 16.45 millió P beruházási összege után a fizetendő évi részlet 1,168.376 P.

Az automata központ 37,400.000 P beruházási összege után a fizetendő évi részlet 2,655.400 P.
A tőke amortizációjánál tehát az automata terhére évi 1,487.024 P többletkiadás mutatkozik.

Lássuk most, hogyan állunk az üzemanyag és az áramköltségekkel:

A Teréz-központ 1913 évi adataiból kiindulva, a manuális üzemnél és akkori viszonyokra megfelelően átszámítva, egy előfizetőre eső évi anyagfenntartási, és áramköltség kb. 6.60 P, vagyis ez a 63.537 előfizetőnél összesen 419.344 P-t.

Ugyanez a költség az automata központnál 1935/36. évi adatok alapján kb. 4.3 P, vagyis a 63.537 előfizetőnél a 4.3 P-vel számítva 273.209 P-t.
 A fenntartásnál tehát az automataüzem javára évi 146.135 P esik.

Az automataüzem javára:

a személyzeti kiadásoknál évi 2,136.000 P,
 a karbantartásnál évi 146.135 P
 mutatkozik.

A megtakarítás tehát összesen 2,282.135 P.

Ezzel szemben a beruházási tőke amortizációjánál mint évi többletkiadás 1,487.024 P áll elő.

Végeredményben tehát az automata üzem javára mint többlet-megtakarítás, évenként jelentkezik 795.111 P. s ezenkívül, mint tiszta nyereség, a közönség jobb kiszolgálása.

Természetesen ez a többletmegtakarítás az automata központok javára annál nagyobb lesz, minél nagyobb a központok befogadó-képessége, illetőleg minél több az előfizetők száma.

A posta a távbeszélő szolgálatot igyekezett más tekintetben is racionalizálni.

Bevezette az *ikertelefonokat* s ezzel elérte azt, hogy két távbeszélő előfizetőt ugyanarra a vezetékpárra lehet kapcsolni és így a második külön áramkör megtakarítása folytán olcsóbb alapdíj ellenében adhatja a távbeszélő állomást.

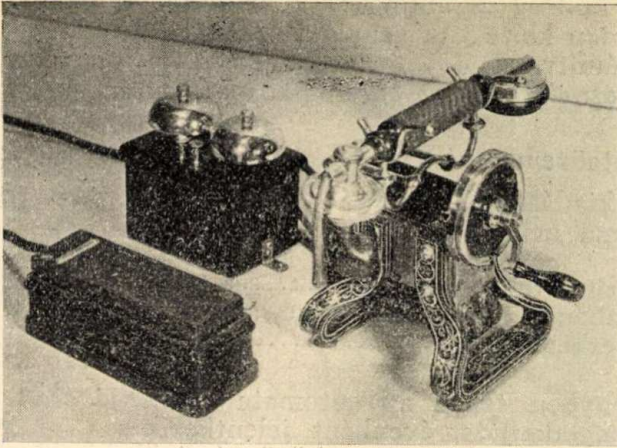
A hatszámjegyes hívószámmal kapcsolatosan pedig megoldást nyert az is, hogy az ikerállomások részére a multban igénybevett két központi berendezés helyett, már egy központi berendezéssel tudjuk létesíteni a szükséges összeköttetéseket.

Engedélyezte a vidék részére az ú. n. *szelektoros berendezéseket*, melyeknek az az előnye, hogy egy közös vezetékre 8—10 állomást is rá lehet kapcsolni anélkül, hogy egymás beszélgetéseit kihallgathatnák, tehát a titkosság teljes megőrzése mellett. Ezzel messze-menően olcsóbbá tettük a vidéki távbeszélő állomások felszerelési és fenntartási költségét, mert a közös vonalra való szerelés lehetőségével éppen a legnagyobb költségtől: a vonalépítés költségétől mentesültek nagy mértékben az előfizetők.

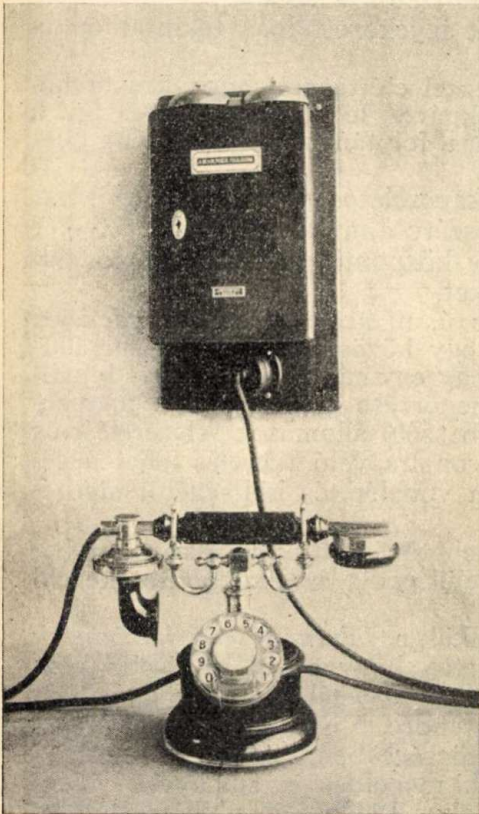
A soros készülék bevezetésével lehetővé tettük az alközpont be rendezésének a megtakarítását, azonfelül pedig az alközpontot kezelő személyzet is nélkülözhetővé lett.

Nem hagyhatom megemlítés nélkül a *falurendszerű központok* rendszeresítését sem, ami lehetővé tette, hogy a vidéki kisebb központok is részesüljenek az éjjel-nappali szolgálat előnyében. Ilyen központ létesült többek között Szentendre, Visegrád, Pócsmegyer—Leányfalu, Pomáz, Martonvásár stb. községekben.

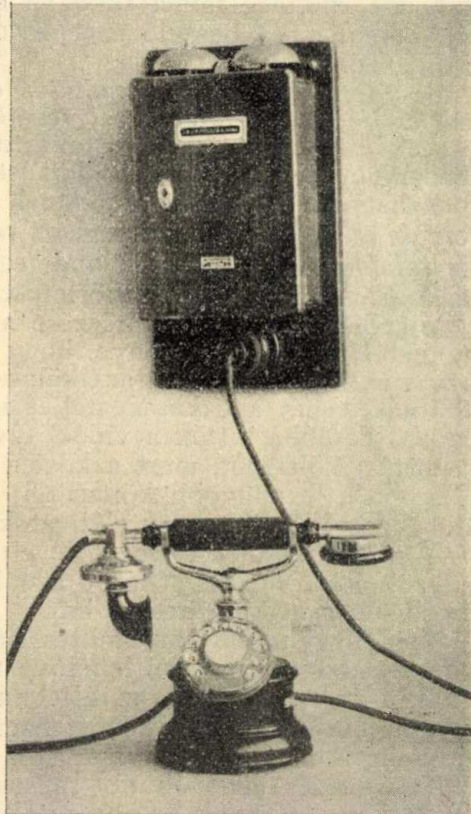
Kísérletezés alatt áll oly műszaki megoldás is, amellyel a vidéki helységekben azoknak az előfizetőknek a kívánsága, akik méltányos díjak ellenében teljes nappali, esetleg éjjel-nappali kiszolgálást óhajtanak, egyszerű, olcsóbb módon kielégíthető legyen.

16. ábra. Helyitelepes asztali távbeszélő készülék külön induktorral, jelzőcsengővel, csatlakozó dobozzal.

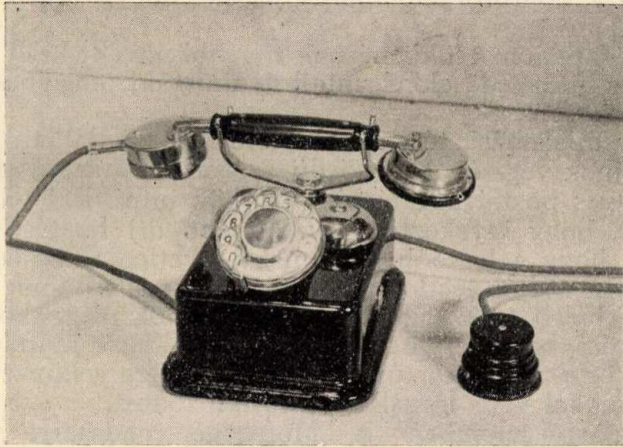

17. ábra. Közöstelepű asztali távb. készülék, számtárcsás kapcsoló alappal és fali mellék készülékkel.

18. ábra. Közöstelepű asztali távb. készülék, a 17. ábra alattinál egyszerűbb kivitelű vil-lával.

Nagy megtakarítást értünk el az előfizetők távbeszélő készülékének *racionális előállításával is*. Ezt mutatják a fejlődés sorrendjében a 16., 17., 18., 19. és 20. sz. ábrák.

19. ábra. Közöstelepű távbeszélő asztali készülék, minden tartozék egyetlen fémdobozba szerelve.

20. ábra. Közöstelepű távbeszélő asztali készülék, minden tartozéka egyetlen bakelit házban elhelyezve.

Itt nemcsak a készülék minőségének javításában és egyszerűbbé való tételében értünk el jelentős eredményt, hanem a gyári beszerzés költségét is sikerült kb. 25%-al olcsóbbá tennünk.

XII. A távirószolgálat átszervezése.

Nézzük most, mi történt a *távirószolgálat racionalizálása terén.*

A nagy távolságú távbeszélő rohamos fejlődésével egyidejűleg — sajnos — a táviróforgalomban aránylag nagy visszaesés következett be.

Ennek a forgalom csökkenésnek további növekedését igyekeztünk mind tarifális intézkedésekkel, mind új műszaki megoldások alkalmazásával meggátolni.

Ugyanis díjszabási téren a külföldi viszonylatban a táviratért beszedett díjnak vég- és átmenő díj szerint való szétosztásánál igyekeztek az egyes postaigazgatások előnyhöz jutni. Ezt nálunk úgy lehetett elérni, hogy igyekeztünk az átmenő díj fizetése alól mentesülni azáltal, hogy a legtöbb állammal közvetlen rádió-összeköttetést létesítettünk. A rádión leadott táviratért beszedett díjban ugyanis csak a táviratot felvevő és az azt kézbesítő államok osztozkodnak 50—50 százalékos arányban, úgy, hogy a vezetéken futó, külföldre irányuló távirat továbbítása ma már úgyszólván kizárólag a közvetlenül szomszédos államokkal való forgalomra korlátozódott.

A belföldi forgalomban a Morse gép-rendszerre berendezett táviróvonalaknál Budapesten 15—20 vonalat egyesítettünk egy *közös váltóra*, az ú. n. munkaosztóra. Ilymódon a 15—20 vonal szolgálatát 15—20 helyett 3—4 kezelővel tudjuk ellátni.

Ezzel Budapesten nemcsak a munkaerőknél értünk el megtakarítást, hanem az üzemi helyiségekben is. A munkaosztó váltó berendezése folytán felszabadult munkahelyek révén kisebb átrendezéssel kb. 9300 m³ helyiséget tudtunk megtakarítani, ami a fűtésnél, világításnál és nyáron a léghűtésnél lényeges költségmegtakarítást jelent.

Nagyobb vidéki hivataloknál az összes Morse- és Hughes-vonalakat szintén *koncentrációs* (Lédeczy-féle) *váltóra* kapcsoltuk és ilymódon tartva fenn az üzemet, személyzetben kb. 40—50%-os megtakarítást értünk el.

Bevezettük a Morse-vonalakon a *hallás után való vételt*; ezzel a vételi lehetőséget meggyorsítottuk s azonfelül ilymódon a Morse vételnél használatos szalagos kékirót majdnem teljesen kiküszöbölhettük és így az üzemi és fenntartási költségben is megtakarítás következett be.

Budapesten a központi táviróhivatalban teljesen modern *távírafkövetítő* berendezést létesítettünk. Ennek segítségével a távbeszélő előfizetők távirataikat távbeszélőn adhatják fel s ha kívánják, az érkezett táviratok tartalmát részükre távbeszélőn is bemondják. Ez a berendezés elsősorban szintén a közönség kényelmét szolgálja és ezáltal a forgalom emelkedéséhez és így az üzem gazdaságosságához is nagy mértékben hozzájárul.

1932-ben a Budapest—Bécs, 1934-ben pedig a Budapest-szegedi távkábel irányában haladó táviróvezetékeket (66 drb.-ot) helyeztük távkábelbe. Ezáltal egyrészt fokoztuk az interurbán-kábel jövedelmezőségét, mert a tartalékvezeték egy részét kihasználtuk, másrészt pedig mentesítettük a bekapcsolt táviróvezetéket az időjárás által

okozott zavartól és így fokoztuk az üzem biztonságát. Lehetővé vált ezenkívül kb. 8000 km táviróhuzal lebontása is, ami által az évi fenn tartási költségben 72.000 P-t takarítottunk meg.

1933-ban üzembehelyeztünk Budapest—Prága és Budapest—Berlin között egy ú. n. *hangfrekvenciás táviró berendezést*. Ezzel a berendezéssel a távkábelben lévő 4 huzalas áramkör felhasználásával, ugyanazon időben 18 oda- és visszairányuló táviratváltás bonyolítható le. Ebből jelenleg 6 van üzemben és további 3 megrendelés alatt áll.

A belföldi forgalomban a nagy forgalmú táviró vonalainkon kísérleteket folytatunk *aritmikus távirógépekkel*. A kísérletek eredményeképpen a jelenleg üzemben lévő 5 drb-on kívül még ezévben kb. 30 ily távirógép üzembehelyezését tervezzük.

Ezeknek a távirógépeknek a nagy forgalmú vonalakon eddig használt Hughes-gépekkel szemben az az előnye, hogy a kezelésükhöz gyorsabban kiképezhető, tehát olcsóbb munkaerőket is fel lehet használni és az aritmikus gépek nagyobb teljesítőképessége következtében ugyanazon idő alatt nagyobb munkaeredményt is lehet elérni.

A *rádió-távírónál* arra törekedtünk, hogy lehetőleg minden európai állammal közvetlen rádió-összeköttetést tartsunk fenn, hogy így a díjrészesedésben mutatókozó megtakarítást minél jobban kihasználhassuk. Továbbá igyekeztünk arra, hogy a műszaki berendezésnél az üzem költségét jobb hatásfokkal dolgozó adólámpák alkalmazásával szállítsuk le.

Átalakítottuk az összes táviró adó- és vevő berendezéseinket oly módon, hogy azoknál kivétel nélkül hazai adócsöveket lehessen alkalmazni. A hazai gyártmányú cső beszerzési ára ugyan most még valamivel drágább, mint a külföldről behozott csőé, de eljárásunk nemzetgazdasági szempontból mégis előnyös, mert az itthon gyártott cső árának legfeljebb 20%-a megy külföldre anyagérték és szabadalmi térítés címén, míg a beszerzési ár 80%-a a hazai ipar és a hazai munkaerők javára szolgál.

A hazai adócsöveket nem darabszámra fizeti a posta, hanem égségi óra után. Ezáltal azt a célt is elérjük, hogy a gyár már a saját érdekében is minél jobb csöveket igyekszik szállítani.

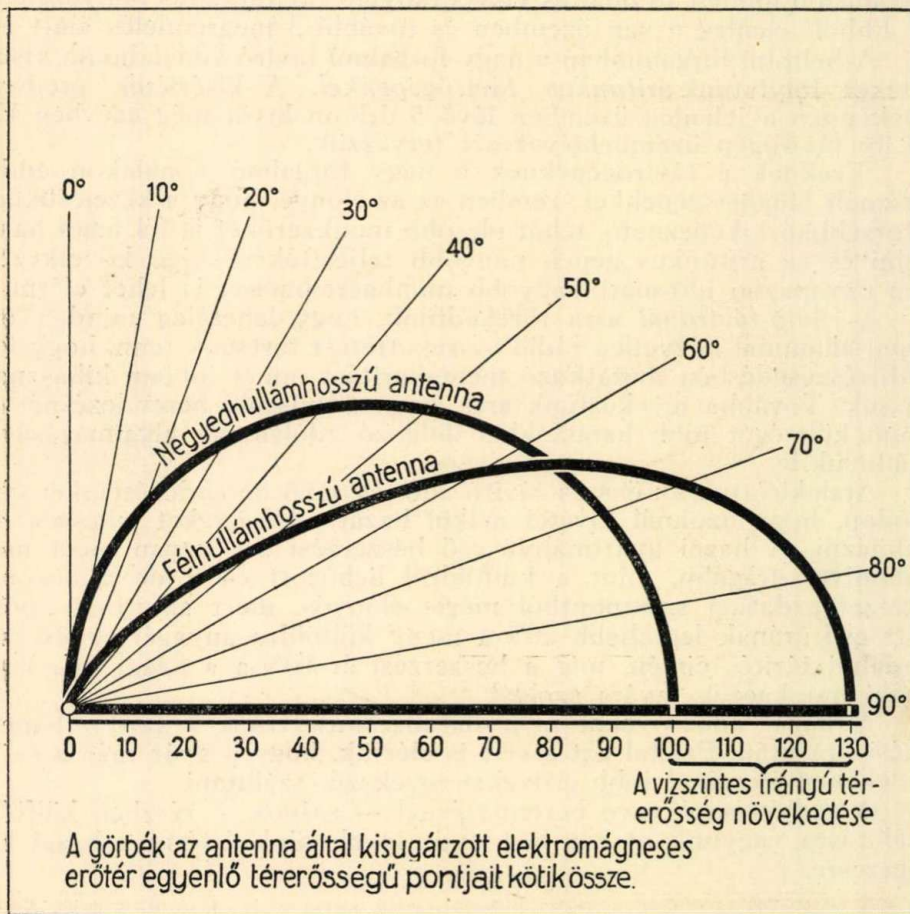
A rádió-távíró vevő berendezésnél — sajnos — részben külföldi szállításra vagyunk utalva, bár itt is igyekszünk áttérni a hazai beszerzésre.

XIII. A rádió hírszóró szolgálat átszervezése.

A *szórakoztató adóberendezések építésénél* is már arra törekedtünk, hogy minél gazdaságosabb legyen az üzemünk. A Budapest I. adójának építésénél adott helyzethez kellett alkalmazkodnunk. Ugyanis adva volt az 559.5 méteres hullámhossz. Olyan antennát kellett tehát építenünk, amely a mi viszonyainkhoz képest lehetőleg az egész ország területére kielégítő vételi lehetőséget biztosít.

E szempontból legalkalmasabbnak a függőleges elrendezésű Blow-Knox rendszerű antennát találtuk, fél hullámhossznál valamivel nagyobb magassággal (l. a 21. sz. ábrát). Ennél a rendszernél viszonylagosan kisebb energia adásával is erősebb felületi kisugárzást érhe-

tünk el, továbbá a fadinghatárt is megfelelően ki lehet tolni (l. a 22. sz. ábrát). A Blow-Knox rendszerű antennával 20%-os átlagos felületi térerősség-növekedést értünk el, összehasonlítva a negyed hullámhosszu antenna sugárzásáéval, amit az utóbbi antennával csak kb. 44% energiátöbblettel lehetett volna elérni. Ez annyit jelent, hogy az adó antenna teljesítménye vivőáramára 120 Kw helyett 170 Kw kel-

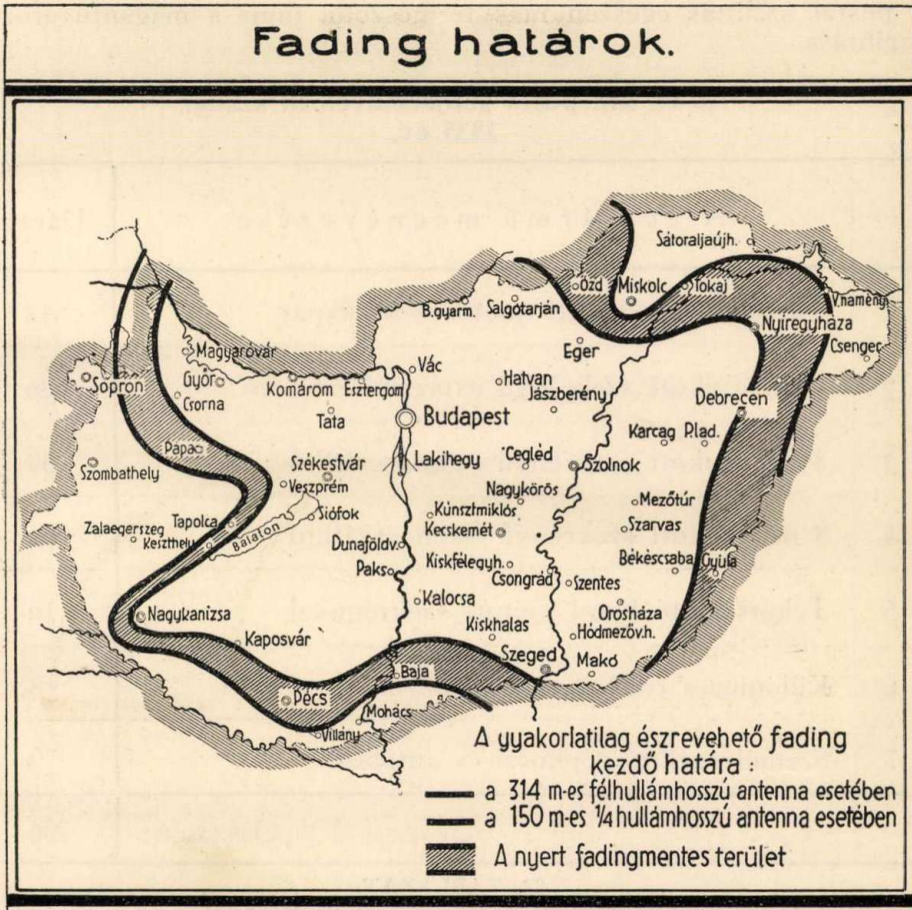
21. ábra. A lakihegyi 120 kw-os adóállomás félhullámhosszú antennájának térerősség növekedése a régi negyedhullámhosszú antennával szemben.

lene, hogy legyen, vagyis a bruttó hálózati felvétel kb. 200 Kw-al lenne nagyobb.

A mondottaknak megfelelően az adó csőszükséglete óránként kb. 6.— P-vel kerülne többre, ami évi 5000 üzemóra és a jelenlegi díjak mellett évenként kb. 150.000 P megtakarítást jelent. Ezzel szemben áll a jelenlegi antenna építésénél mutatkozó többletkiadás a negyedhullámhosszú antennáéval szemben. A Blow-Knox antenna építési költsége 700.000 P volt, míg a negyedhullámhosszúé kb. 250.000 P-be

került volna; a kettő közötti különbség 450.000 P. Ennek az összegnek 5%-os 15 évi amortizációját véve számítási alapul, 1 évre csak 43.500 P esik, ami a Blow-Knox antenna javára 106.500 P megtakarítást mutat fel.

A Budapest I. adónál, valamint a közvetítő állomásoknál nyilvánul az a törekvésünk, hogy az adócsöveket hazai gyártmá-

22. ábra.

nyuakkal cseréljük fel, sajnos, eddig még nem járt eredménnyel, mert az itt alkalmazott nagy teljesítményű csövek gyártására, a csekély fogyasztás miatt, a hazai gyáraink még nem rendelkezettek be, de az idevonatkozó tárgyalások már kedvezően folynak.

A Budapest II. adónak azonban az összes csövei már hazai gyártmányúak, úgy, hogy azokhoz már csak a cső összértéke 20%-ának megfelelő anyagot hozunk be külföldről.

XIV. Racionalizálás a járműtelepen.

Most pedig áttérek a postai szállítás nagy részét saját üzemben végző *posta-járműtelep* üzeménél véghezvitt racionalizálás ismertetésére.

Mindenekelőtt a postai gépjárművek számáról szeretnék a 23. táblázatban tájékoztatót nyújtani: Legyen szabad rámutatnom arra, hogy a postai szállítás egészen más természetű, mint a magánfuvarozók szállítása.

**A m. kir. posta gépjárműveinek száma,
1935 év.**

	A gépjármű megnevezése	Darab
1	3 kerekű levélgyűjtő motoros kerékpár	42
2	1 m ³ csukott szekrényű express kézbesítő	26
3	4 m ³ csukott szekrényű csomagszállító	39
4	8 m ³ csukott szekrényű csomagszállító	66
5	Teherszállító kocsi nyitott szekrénnyel	16
6	Különleges rendeltetésű gépjármű	8
7	Személyszállító gépkocsi és autóbusz	9
	Összesen:	206

23. TABLAZAT.

Ugyanis a magánvállalkozás szállítási üze me kevés megállás mellett, aránylag nagy távolságot jár be, ezzel szemben a postai szállítást a gyakori megállás és a kezelési munkával járó hosszas várakozás, tehát az időegységre vonatkoztatott kis kilométer-teljesítmény jellemzi. A postai szolgálat eme különleges voltának tulajdonítható azután az, hogy az üzem kilométerenként való költsége az állandó csökkenés ellenére is, még mindig nagyobb, mint a magánfuvarozó vállalatoké.

A postai gépjárművek által az utolsó öt költségvetési évben elért és az átlagos kilométer óránkénti üzemköltség alakulását ugyanazon kocsialomány mellett a 24. sz. táblázatban közölt kimutatás tünteti fel.

Egy gépkocsi kilométer átlagköltsége.

Költségvetési év.	1930—31	1931—32	1932—33	1933—34	1934—35
Egy gépkocsi km. átlagköltsége fill.-ben	68.3	72.8	68.—	64.3	54.—

24. TABLAZAT.

Az átlagos kilométer óránkénti üzemköltség csökkenését a járműtelep vezetőségének a következő intézkedései vonták maguk után:

1. A gépkocsivezetőket pszichotechnikai alapon vizsgálat alá vette és a meg nem felelőket a gépkocsiszolgálattól elvonta.

2. A gépkocsivezetésre alkalmasnak bizonyult személyzetet kis csoportokban a takarékos vezetésre oktatta ki. Ezzel mintegy 4%-os üzemanyag-megtakarítást ért el.

3. A karburátor szabályozását a mérnökök hatáskörébe utalta és naponként való ellenőrzéssel igyekezett a porlasztók beállítását a gyakorlati követelményeknek megfelelő leggazdaságosabb állapotban tartani. Ezzel az eljárással kb. 3%-os üzemanyag-megtakarítást értünk el.

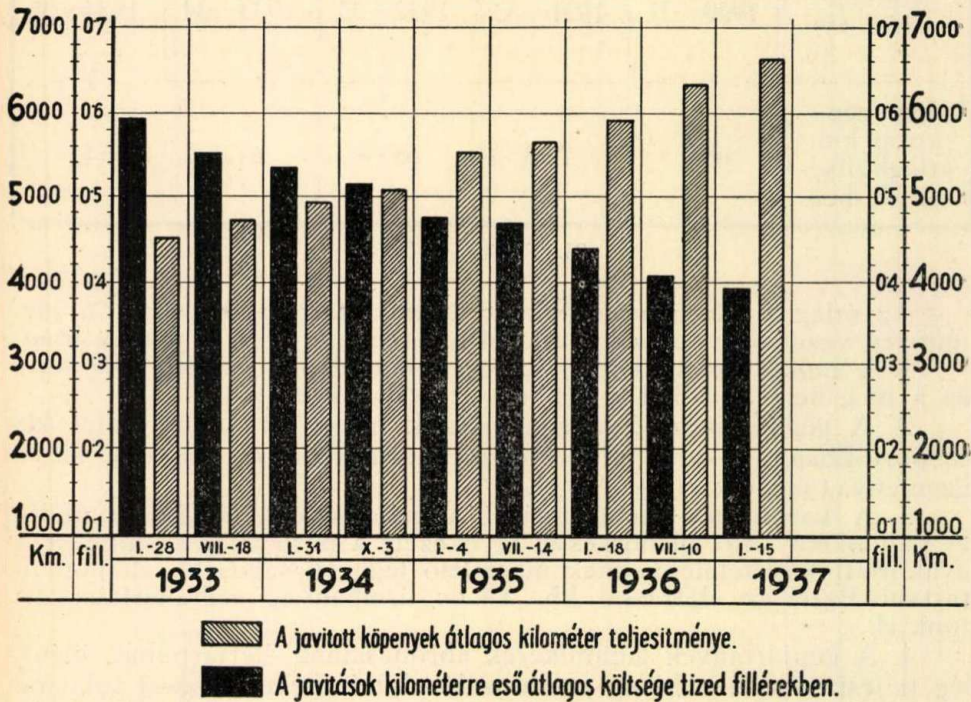
4. A gépjárművek gummikerék abroncsainak élettartamát, illetőleg teljesítményét a hideg vulkanizáló eljárás bevezetésével fokozta. Ezideig 530 drb. selejtezésre váró abroncsot ily módon vulkanizáltak és ezzel 1,500.000 gépkocsi kilométer-szükségletét fedezték, úgy, hogy az ezen teljesítménynek megfelelő új gummi beszerzését mellőzni lehetett. Az elért megtakarítás nagysága jól látható a 25. sz. ábrán.

5. A gépkocsi-állomány nagy része nappal teljesít szolgálatot, ezért a kocsik jobb kihasználása céljából éjjeli javító-szolgálatot vezettünk be. Ez a módszer a kocsi-park lényegesen jobb és tökéletesebb karbantartását és kihasználását tette lehetővé.

6. Az éjjeli javító szolgálat elkerülhetővé tette azt, hogy a kisebb, ú. n. futójavításokkal a gépkocsikat reggel kelljen a javítóműhelybe vinnünk. Ennek pedig további jó hatása abban jelentkezett, hogy a személyzetnek racionalisabb kihasználásával a műhelyben rendszeres munkatervet tudtunk megvalósítani.

A fenti intézkedések következtében lehetővé vált az egész üzem újjászervezése, amelynek eredményeként a kiöregedett és gépkocsivezetői szolgálatra már nem alkalmas kinevezett és órabéres személyzetből 73 kinevezett és 18 órabéres alkalmazottat nyugdíjazni lehetett, illetőleg más hivatalhoz lehetett beosztani.

Az üzem racionalizálása szempontjából megkezdtük a *tanoncoktatás* átszervezését is, hogy ily módon a személyzetet mindenkor saját nevelésű, alapos szaktudású és nemzeti szempontból is megbízható alkalmazottakkal lehessen kiegészíteni.

25. ábra. Javított kerék-gummiköpenyek km. teljesítményének növekedése és az 1 km.-re eső javítási költség csökkenése a km. garancia követelése óta.

Ezzel ismertetem a posta szolgálat különböző ágazataiban végrehajtott, a racionalizálással kapcsolatos fontosabb intézkedéseket és részben ezeknek gazdasági kihatására is rámutattam. Most még rátérek azoknak az intézkedéseknek az ismertetésére, amelyeket általános vonatkozásuknál fogva az összes szolgálati ágazatokban végrehajtottunk, azaz a pénzügyi és gazdasági intézkedésekre.

XV. Üzemi- és nyersanyagok szabványosítása.

A posta üzemeiben használt nyers- és üzemanyagokat, készülékeket, berendezési tárgyakat és azoknak egyes alkatrészeit egyre fokozódó mértékben, a lehetőségig szabványosítjuk. A szabványosítás a csupán üzemünket érdeklő berendezési tárgyakra nézve az üzemben belül főleg a m. kir. posta kísérleti állomásán történik. A nyers- és üzemanyagok nagyrésznél pedig — az állomás útján — teljes mértékben kapcsolódunk a Magyar Szabványügyi Intézet munkájába.

A szabványosítás lehetővé teszi a Posta számára szükséges anyagok egységes központi beszerzését, azoknak a központi anyagraktárban egységes elvek szerint való tárolását és így az egyes üzemekben ugyancsak egységes szempontok szerint való szétosztását és felhasználását. Ezek messzemenő előnyt jelentenek a racionális üzemvezetés szempontjából és kétségtelen az, hogy ezzel az egységes szabványosítással ipari termelésünk terén is jótékony hatást tudunk kiváltani.

XVI. Anyaggazdálkodás.

Miután a posta üzeméhez szükséges anyagot és árut rendszerint nagy tételekben szerezzük be, így módunkban áll az anyaggazdálkodás terén a posta számára oly rendszert alkalmazni, amellyel messzemenő előnyt biztosíthatunk. Az ezen a téren megtett intézkedéseink főbb elvei a következők:

1. Az anyagot pontosan az üzem igényeihez szabott és évenként felülvizsgált minőségi előírások alapján gyártatjuk.

2. A hazai ipar minél szélesebb körben való igénybevétele, úgy azonban, hogy megrendeléseinket lehetőleg az egyes iparágakban jelentkező dekonjunktura idején adjuk ki, miáltal hozzájárulhatunk az ipar konjunkturális hullámainál jelentkező szélsőségeknek kiegyenlítéséhez.

3. A magyar iparral való szoros együttműködés lehetővé teszi számunkra azt, hogy egyes nyersanyagot vagy kész árut termelő iparvállalatok termelési programját oly irányban befolyásoljuk, hogy ezen iparvállalatok gyártmányaiknál csak a posta üzemi szükségleteinek leghelyesebb kielégítése szempontjából fontosnak minősített tulajdonságokra helyezték a fősúlyt. Ezáltal a m. kir. posta fokozatosan hozzájut a legjutányosabb üzemanyagár kialakításához.

4. Nagy súlyt helyezünk, sokszor számottevő anyagi áldozat árán is arra, hogy gyárainkat lehetőleg a hazai nyersanyag alkalmazására szorítsuk.

Az ezen a téren meghozott áldozataink ellenértéke a magyar ipar és a hazai nyersanyag-termelő vállalatok jobb foglalkoztatásában jut kifejezésre, továbbá abban a biztonságban, amit az a körülmény nyújt, hogy a hazai nyersanyag felhasználása esetleges gazdasági elzárkózás esetében is lehetővé válik.

5. Minőségi feltételeink évenként való felülvizsgálata nemcsak a technika fejlődésével párhuzamos, állandó haladással való lépéstartás célját szolgálja, hanem a racionális üzemvezetésnek azt a célját is szem előtt tartja, hogy esetről-esetre lehetőleg azt az ipari nyersanyagot alkalmazzuk, amely a felülvizsgálat évében viszonylagosan a legolcsóbb.

6. A központi szétosztást végző szerveinket az üzemben elhasznált, de még anyagértékkel rendelkező üzemanyagaink gyűjtésére is igénybe vesszük.

7. Ez lehetővé teszi a központilag gyűjtött ócska anyag megfelelő értékesítését, bizonyos hányadánál pedig regenerálás útján az üzemben való ismételt felhasználását.

A fentiekben vázolt rendelkezések végrehajtása a többszáz üzem-

anyaggal való anyaggazdálkodásunkban igen jelentős megtakarítást vont maga után, amelynek pénzügyi hatásáról az alábbi néhány adat nyújt közelítő tájékoztatást:

Textilanyagainknak az üzem szükségleteihez való legszorosabb alkalmazása és szabványosítása folytán évenként megtakarítottunk kb.	60—80.000 P
Papír- és nyomtatvány szükségletünknel évi 12.5—28.1%-ot, azaz kb.	45.000 P-t.
Távbeszélő készülékek és azok alkatrészeinél kb.	200.000 P-t.
Járműüzem anyagánál kb.	20.000 P-t.
Kábel- és vezetékanyagnál kb.	3—400.000 P-t.
Kenőolaj szükségletünknel kb.	10—20.000 P-t.
Igy tehát eme néhány üzemanyagnál is már összesen kb.	635—765.000 P

összeget takarítottunk meg a racionális anyaggazdálkodás révén.

A bélyegzőfestéknél a kitörölhetetlenség megvalósítása révén az előre meg nem állapítható károsodás megelőzése, — pénzben ezt nem lehet meghatározni, — igen tetemes értékre rug.

Száraz elem, szappan és más egyéb üzemi anyagnál a jobb minőség folytán előálló kisebb anyagfogyasztásban mutatkozik igen jelentős megtakarítás.

A fent vázolt anyag-gazdálkodási intézkedések tervezeteinek kidolgozását is egységes terv szerint és központilag a kísérleti állomásunk útján végeztetjük.

Az itt ismertetett anyagmegtakarítási lehetőségeket sajnálatunkra azonban nem tudjuk teljes mértékig kihasználni, mert ennek gátat szab az államnak megkötött rendszerű pénzügyi gazdálkodása, amely nem teszi lehetővé, hogy egyes kedvező alkalmakat mindenkor megfelelően igénybe vegyünk.

A racionális anyag- és üzemgazdálkodás lehetőségeinek kihasználásához nagyban hozzájárulnak még nemzetközi kapcsolataink is, melyek a

Nemzetközi Postaegyesület,

a Távíró, Távbeszélő és Rádió egyezmények,

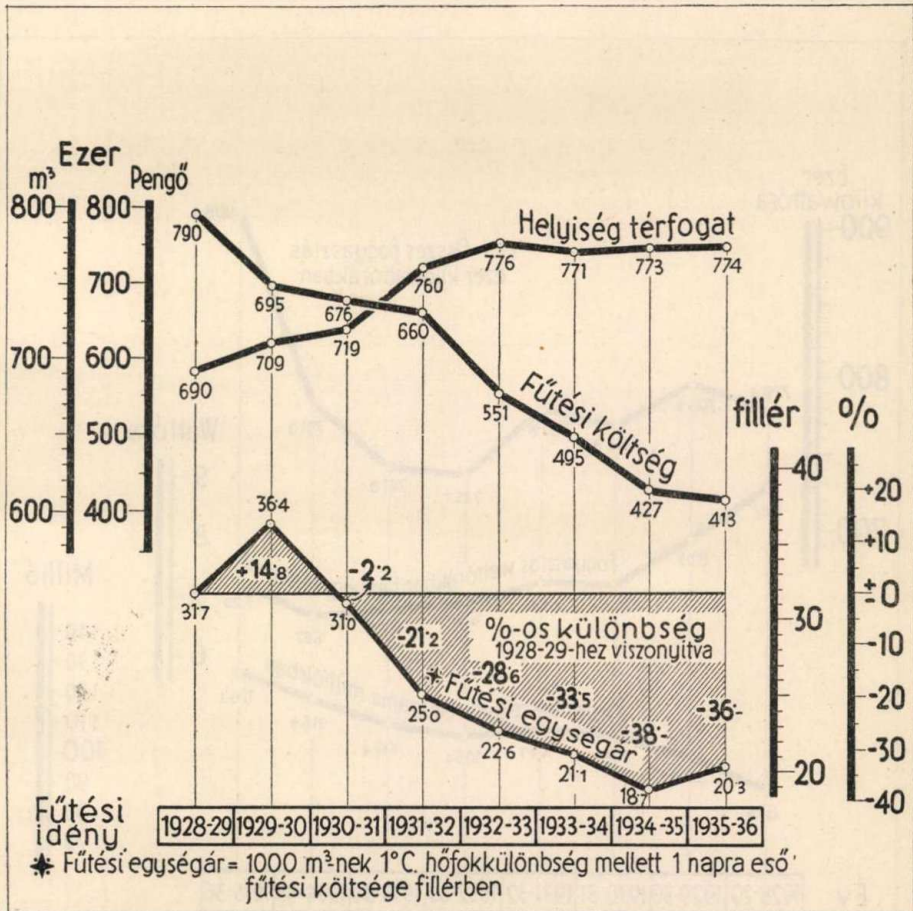
a Távíró, Távbeszélő és Rádió nemzetközi tanácsadó bizottságai (C. C. I. F., C. C. I. T. és C. C. I. R.), végül a Nemzetközi Szabványügyi Intézet-tel való együttműködés folytán állanak elő.

Előbbi kettő főleg az üzem racionális vezetését előmozdító nemzetközi egyezmények megkötését szorgalmazza, az utóbbiak pedig lehetővé teszik, hogy a posta üzemi berendezése és az általa felhasznált anyagok szabványosítására vonatkozólag közös megállapodásokat lehessen kötni, amelyek végeredményben a racionális anyaggazdálkodás további nagymérvű kiegészítését mozdítják elő.

XVII. *Megtakarítás fűtőanyag, világítási és távbeszélő üzemáramfogyasztásban.*

Röviden ismertetni óhajtom még azt, hogy a m. kir. posta helyiségeinek fűtésénél 1929/30. és 1934/35. évek közötti időben milyen megtakarítást értünk el.

A 26. ábrából látni lehet, hogy 1928/29. évtől kezdve a fűtés költségében a külső középhőmérséklet, a külső és belső hőmérséklet különözete és a fűtési napok számának figyelembevételénél igen jelentős megtakarítást értünk el. Ennek összege 842.798 P.

26. ábra. Fűtésnél elért megtakarítások 20° C. szobahőmérsékletre számítva.

Hasonlóan igen számottevő megtakarítást értünk el a világítási költségnél is.

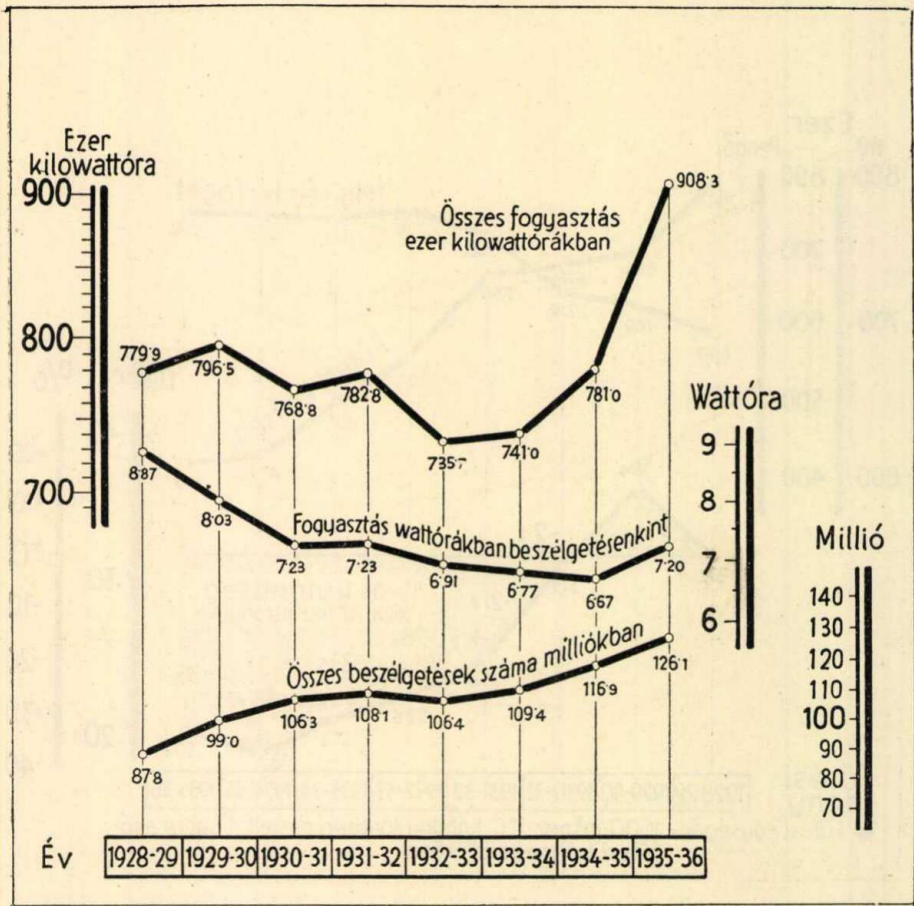
Végül még rá szeretnék mutatni arra, hogy ilyen nagy üzennél, mint a posta, mily nagy figyelemmel kell kísérenünk a gazdasági élet minden olyan jelenségét, amely üzemmünk gazdaságosságát közvetve vagy közvetlenül érinti.

Itt van pl. a Székesfőváros Elektromos műveinek legutóbbi megjelent tarifamódosítása.

Budapesten a távbeszélő üzemeinkben összesen 395 különböző nagyságú elektromotor van üzemkész állapotban a Székesfőváros áramhálózatához kapcsolva.

A 395 motor között 32 drb energia-fogyasztása 653 Kw-ra rúg, ezek alkotják tehát az összes motorikus fogyasztásnak 78%-át. Ezek a motorok a távbeszélő központok gyengeáramú elektromos energia-szükségleteinek ellátására szolgáló akkumulátor-töltő motordinamók.

Kitűnik ebből, hogy az áramgazdálkodás körül való teendőink kö-

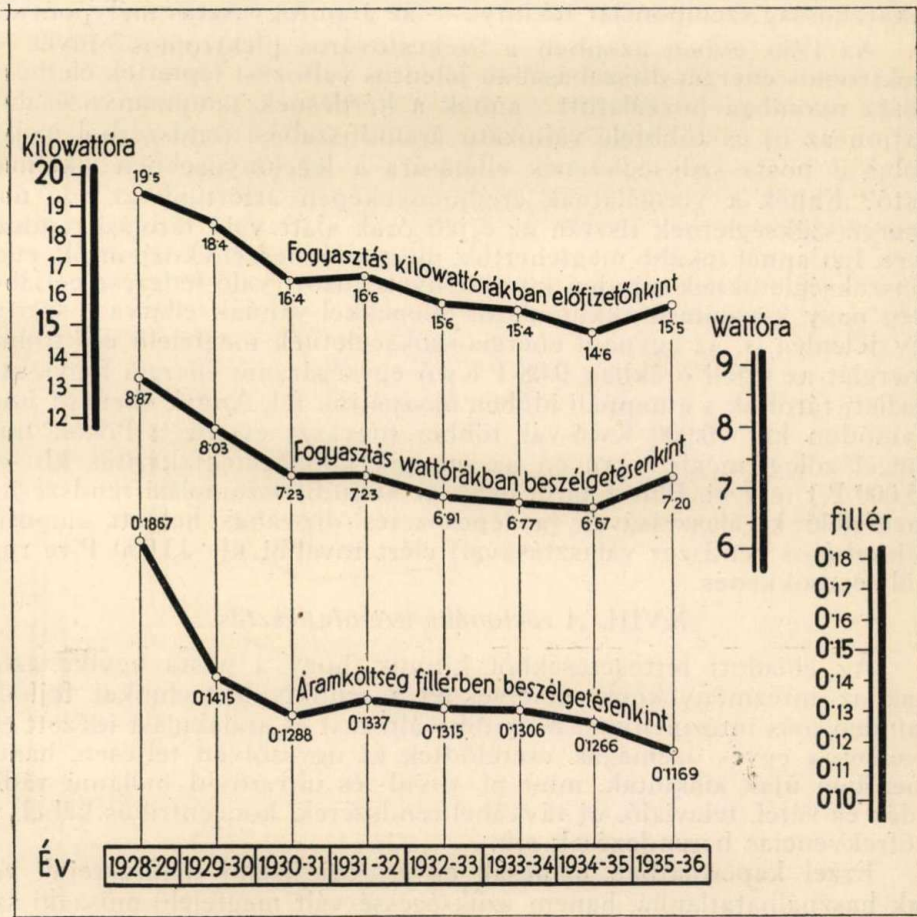

27. ábra. A budapesti távbeszélő központok energiafogyasztása. I.

zött a legfontosabbak egyike a töltő motordinamók üzemvitelének helyes szabályozása.

A távbeszélő-forgalom folytonos változása miatt állandóan változik az a gyengeáramú energia-szükséglet is, amelyet a távbeszélő-forgalom lebonyolítása igényel. Ez a különleges, gyengeáramú energia a közhasználatú elektromos ipari hálózathoz csak megfelelő áramátalakítással nyerhető. Az elektromos áramátalakító gépeknek hatásfoka, energiavesztesége azonban természetesen együtt változik a terhelésükkel. A viszonylagosan legkisebb energiaveszteséggel, tehát egyúttal a

legkevesebb energiaköltséggel járó terhelésnek beállítása föltétlenül szükségessé teszi nemcsak annak az összefüggésnek ismeretét, amely az áramátalakító berendezések technikai hatásfoka és terhelése között fennáll, hanem az energiaszükséglet változásának állandó figyelemmel kísérését is, sőt az időközben esetleg más téren életbelépett elektro-

28. ábra. A budapesti távbeszélő központok energiafogyasztása. II.

mos áramdíjsszabás ismeretét is. Így pl. amíg az elfogyasztott ipari áram egységára minden más tényezőtől, mint pl. a fogyasztás időszakától, független, vagyis állandó, addig a legjobb technikai hatásfoknak, illetőleg a legkisebb viszonylagos energia-vesztésnek megvalósítása egyszerűs mind a legkedvezőbb energia-költség esetével jár együtt.

Ennek az elvnek fokozatos megvalósításával, — amint azt a 27. és 28. ábrában közölt grafikonból látni lehet — elértük, hogy még az 1929/1930. költségvetési évben, amidőn az összes üzemben lévő fő-, mellék- és kiegészítő manuális központok száma 13 volt, budapesti táv-

beszélő központjaink áramátalakítással 796.000 Kw óra energiát fogyasztottak el, az 1932/1933. évben az elfogyasztott energiamennyiség pedig már 735.000 Kw órára, azaz 8%-kal csökkent, annak ellenére, hogy akkor 18 központunk volt üzemben és az előfizetők száma közben 43.128-ról 47.152-re emelkedett. A töltő generátorok terhelésének helyes beosztásával elérkeztünk tehát ebben a költségvetési évben a takarékoság szempontját tekintve — az áramfogyasztás mélypontjáig.

Az 1936. évben azonban a Székesfőváros Elektromos Művei az elektromos energia díjszabásában jelentős változást léptettek életbe. A posta nyomban hozzálátott annak a kérdésnek tanulmányozásához, vajjon az új és többféle változatú áramdíjszabási rendszerből melyik volna a posta szükségletének ellátására a legelőnyösebben alkalmazható? Ennek a vizsgálatnak eredményeképpen áttértünk az egy napi energiaszükségletnek tisztán az éjjeli órák alatt való tárolási rendszerére. Ezt annál inkább megtehettük, mert a távbeszélő központok, energiaszükségletüknek minden körülmények között való fedezése céljából, elég nagy kapacitású akkumulátor-telepekkel vannak ellátva. Eszerint, így jelenleg is, az egynapi energia-szükségletnek megfelelő elektromos energiát az éjjeli órákban 0.08 P/Kwó egységáramú energia fogyasztás mellett tároljuk s a nappali időben használjuk fel. Annak ellenére, hogy ilyen módon kb. 70.000 Kwó-val többet fogyaszt évente a Posta, mint megelőzőleg, mégis, e révén az energia költségmegtakarítás kb. évi 25.000 P-t tesz ki. Ehhez járul még: az áramdíjelszámolási rendszernek megfelelő kiválasztásával (a lépcsőzetes díjszabás helyett alapidijas díjszabásos rendszer választásával) elért további kb. 13.000 P-re rugó költségcsökkenés.

XVIII. A racionális üzemfejlesztés.

Az előadott fejtegetésekből kitűnik, hogy a posta egyike azoknak az intézményeknek, amelyeknél a rendkívüli technikai fejlődés minden más intézménynél nagyobb változást és átalakulást idézett elő. Nemcsak egyes üzemágak cserélődtek ki úgyszólván teljesen, hanem merőben újak alakultak, mint pl. rövid- és ultrarövid hullámú rádióadás és vétel, televízió, új távkábel-rendszerek, koncentrikus kábel, vízfrekvenciás berendezések stb.

Ezzel kapcsolatban nemcsak egyes régi üzemi rendszereink váltak használhatatlanná, hanem szükségessé vált megfelelő műszaki személynél kiképzése és, mint pl. a rádióval kapcsolatban, új, műszaki nemzedék nevelése is.

Joggal mondhatnám tehát, hogy a m. kir. posta mintegy előre racionalizál akkor, amidőn kitűnően berendezett kísérleti állomásán nemcsak a mindennapi üzemben felmerülő feladatok megoldásával foglalkozik, hanem rendszeres kutató munkát is végez, amellyel a várható technikai fejlődést állandóan szemmel kíséri. Ez a tervszerű s rendszeres előkészítés teszi lehetővé azután, hogy a m. kir. posta a technika fejlődésével párhuzamosan az újításokat kellő időben alkalmazza, illetőleg vezethesse be a gyakorlatba, és pedig akkor, amidőn azoknak az üzemi alkalmazhatósága és gazdaságossága tekintetében már megfelelő tapasztalatokat szerzett és amidőn a kezeléséhez szükséges sze-

mélyzetet már az üzem kívánalmainak megfelelően kiképezte és begyakorolta.

Ismertetésemet azzal a reménnyel fejezem be, hogy talán sikerült áttekinthető képet nyujtanom arról a hatalmas és nemzetgazdasági szempontból is rendkívül nagyjelentőségű munkáról, amelyet a m. kir. posta racionalizálása jelentett.

A lengyel posta szervezete.

A világháború befejezése után az újjászületett Lengyelországban oly sok egyéb intézmény mellett a posta igazgatását is újra kellett szervezni. Az e feladattal megbízott tisztviselőknek rendkívüli nehézségekkel kellett megküzdeniök. Nem volt csekély feladat, azoknak az országoknak szervezet-törödékeiből, amelyekből az új állam alakult, egységes új szervezetet alkotni. A régebbi Orosz-Lengyelországban csak csekély számú, elavult és igen rosszul felszerelt postai berendezés volt. A postahivatalok és az egyéb postai építmények, amelyeket az oroszoktól, kisebb számban Németországtól és a régi Ausztriától vettek át, a háború viharaitól is sokat szenvedtek. Pénze pedig az új országnak kevés volt ahhoz, hogy nagyarányú építkezésekbe fogjon.

Lengyelországnak 1931-ben 390.000 négyzetkilométernyi területen kereken 31,100.000 lakosa volt. A lakosok közül 69% lengyel, 14% rutén és ukrán, 8% zsidó, 4% német és 4% fehérorosz. A népesség 65%-a földművelő. Az ország fővárosa, Varsó a birodalom szívében fekszik, lakosainak száma 1,115.000.

1919 februárjában az új önálló államban mintegy 2900 posta-, táviró- és távbeszélőhivatal volt. 1930-ig e szám a rendelkezésre álló csekély anyagi eszközök ellenére 4000-re emelkedett.

A régebben Poroszországhoz tartozó Posenben és az Ausztriához tartozó területeken az újjászületett lengyel birodalom eléggé fejlett közlekedési hálózatot vett át. Posenben egyenesen mintaszerűen berendezett postahivatalokat talált az új igazgatás. Ezek a területeken oly lengyel származású alkalmazottakat helyeztek el, akik régebben Németország és Ausztria különböző területein teljesítettek szolgálatot és ott nyerték szakképzettségüket is.

Postaregálé és postatitok.

A postatitok védelmét a lengyel alkotmány biztosítja. 1924-ben a posta-, táviró- és távbeszélőigazgatást állami monopóliumnak nyilvánították. A postaregálé kiterjed leveleknek, levelezőlapoknak, ujságoknak és egyéb, évenként legalább tizenkétszer megjelenő sajtótermékeknek gyűjtésére, szállítására és kézbesítésére. Nyitott vagy zárt leveleket és időszaki sajtótermékeket külön küldönc is szállíthat, ha sem a feladó, sem a küldönc nem foglalkozik iparszerűen a postaregálé alá eső küldemények gyűjtésével, szállításával és kézbesítésével. Ujságoknak és egyéb időszaki sajtótermékeknek a megjelenés helyén és ennek 15 kilométeres körzetében a kiadó küldönceivel való kihordása meg van engedve.

Légfelső vezetés.

A posta-, táviró- és távbeszélőüzem legfelső vezetése eleinte különböző miniszterek fennhatósága alatt volt. 1927 óta a posta- és táviróminiszter legfelső vezetése alatt áll. A postaminisztert egy államtitkár helyettesíti.

Üzletvezetés.

A posta-, távíró- és távbeszélőigazgatás a többi állami intézettől és egyedárusági intézménytől független, a cégjegyzékbe bejegyzett vállalata a lengyel államnak. E szervezésnek az a célja, hogy ezt az üzemet az általános állami számvitel alól kivett, önmagában zárt egységet alkotó és kereskedelmi szempontok szerint vezetett pénzügyi vállalattá alakítsa át. Az ingók, a forgópénzek és az üzemi anyagok az új vállalkozás tulajdonába mentek át, ezzel szemben a postaigazgatásnak állami tulajdont alkotó ingatlanait a postának csak használatra engedték át. A postaigazgatás aktívái, amelyeket ilymódon az állam egyéb vagyonától jogilag különválasztottak, az üzem tartozásainak és egyéb kötelezettségeinek biztosítékául szolgálnak. Ezeknek a kötelezettségeknek a vállalása régebben az állam terhére történt. Az üzemnek megvan a jogosultsága arra, hogy ingókat vagy ingatlanokat vásároljon, de nincs joga őket megterhelni. A forgalmi tőke növelésére az államnak ez a vállalata rövidtartamú, legfeljebb egy éves lejáratú kölcsönt vehet fel; ez azonban nem haladhatja meg a bruttó-bevételek 10%-át. A posta adótól és egyéb illetékektől mentes. Bevételeiből azonban nemcsak összes üzemi kiadásait, hanem a kölcsönök kamatait és törlesztését is fedeznie kell. Az üzemi feleslegből évenként a tartaléktőkét, a beruházási alapot és az üzem javítására szolgáló alapot táplálják. A fennmaradó tiszta bevételt az állampénztárba utalják át. A posta számvitelének főfelügyeletét a legfőbb állami számvevőszék végzi.

A posta- és távíróminisztérium.

A vezérigazgatóság megszüntetésével a következő szakosztályokra oszlik a minisztérium:

1. Általános közigazgatási szakosztály.
2. Postaszakosztály.
3. Műszaki ügyek szakosztálya.
4. Személyzeti osztály.

A postaminiszter alá tartozik továbbá az ú. n. Műszaki Intézet és az elnöki ügyosztály.

A minisztérium szakosztályai a következő osztályokra oszlanak:

I. Általános közigazgatási szakosztály:

- a) Jogi osztály.
- b) Építési osztály.
- c) Pénzügyi osztály.
- d) Anyagkezelési osztály.

A jogi osztály a többi igazgatási szerv közreműködésével szerkeszti a miniszteri rendeleteket és a bíróság előtt képviseli a postaigazgatást (kivéve azokat az eseteket, amelyek a személyzeti osztály illetékessége alá tartoznak). Ez az osztály adja ki a minisztérium hivatalos közlönyét is.

Az építési osztály feladatkörébe tartozik az összes postahivatalok és egyéb épületek építése, átalakítása és igazgatása. Az összes építkezések terveit és költségelőirányzatát elkészíti. Az ingók karbantartására vonatkozó rendelkezések kiadása és ellenőrzése is ennek az osztálynak a feladata. Ugyancsak hatáskörébe tartozik a természetbeni lakásoknak kezelése és a „LOT“ néven ismert postai könyvelés igazgatása.

A pénzügyi osztály a posta-, távíró- és távbeszélő igazgatás számvitelére vonatkozó rendelkezések kidolgozásával foglalkozik. Intézi a postatakarékpénztári forgalommal kapcsolatos ügyeket, kezeli a különböző alapokat és kölcsönöket és ellenőrzi a könyvelést.

Az üzemi osztály a mozgóposták részére szükséges anyagok kivételével az összes üzemi anyagok beszerzését végzi. Központi anyagraktárt tart fenn, gondozza a járóműveket és beszerzi az egyenruházati cikkeket. Emellett a postamúzeum ügyeit is ellátja és a postaigazgatás nyomtatványain alkalmazott hirdetéseket gyűjti.

II. Postaszakosztály. Ennek három osztálya van:

a) Belföldi postaüzleti osztály. Szervezi, ellenőrzi és megfelelő utasításokkal látja el a belföldi postakezelést.

b) Külföldi postaüzleti osztály. Ide tartozik a külfölddel való postai összeköttetések legfelső felügyelete, a külföldi postaigazgatásokkal való levelezés és a légipostai ügyek intézése.

c) Postajárati osztály. Ellátja az összes mozgópostai ügyeket és a mozgópostával kapcsolatos anyagbeszerzéseket. Készíti az összes rovatolási kimutatásokat, alája tartozik a csomagkézbesítő szolgálat berendezése is.

III. Műszaki szakosztály. Igazgatója a műszaki felügyelet legfelsőbb fokon való intézését végzi. Ez a szakosztály három alosztályra tagozódik:

a) Táviró- és távbeszélő-összeköttetések csoportja, amely a táviró- és távbeszélő-üzem legfelső felügyeletét, kezelési utasításainak szerkesztését, tarifaugyeit, leszámolásait végzi.

b) Távközlési műszaki csoport; ez végzi a táviró- és távbeszélő-berendezések felállítását és fenntartását.

c) Drótnélküli összeköttetések csoportja. Ez végzi a drótnélküli összeköttetések üzemének vezetését és az erre vonatkozó szabályok elkészítését.

IV. Személyzeti osztály.

Ennek az osztálynak vezetője szakosztályvezetői rangban közvetlenül a miniszternek van alárendelve. A legfelsőbb fegyelmi tanács elnöke a személyzeti osztály vezetőjének alárendeltje. A személyzeti osztály a következő csoportokra oszlik:

a) Személyzeti csoport, ez a postaigazgatás összes személyzeti ügyeit intézi.

b) Szervezési csoport. Ennek feladata a minisztériumnak, a kerületi igazgatóságoknak, a számvevőségeknek és a postaminisztérium alá tartozó összes igazgatási és üzemi szervezeteknek megszervezése. Ez állapítja meg a kerületi igazgatóságoknak, a postahivataloknak, az ügynökségeknek hatáskörét. A minisztérium irattára és segédhivatala szintén ennek a csoportnak van alárendelve.

c) Biztosai csoport. Feladata az összes alárendelt szervek felügyelete, kivéve a táviró-, távbeszélő- és mozgópostaszolgálatot. Felügyeletet gyakorol a kerületi igazgatóságok biztosai fölött. Fegyelmi ügyekben a személyzeti ügyosztállyal együtt működik.

A személyzeti ügy alapvető kérdéseivel a minisztertanács foglalkozik.

Igazgatósági kerületek.

Az ország nyolc postaigazgatóságra van felosztva: Bromberg, Krakkó, Lublin, Lemberg, Posen, Varsó, Vilna és Kattovics székhellyel. A lengyel postának ezenfelül még Danzig szabad város kikötőjében is vannak bizonyos fenntartott jogai.

A kerületi igazgatóságok mindegyikében négy osztály van, mégpedig az igazgatási, az üzemi, a műszaki és a számvevőségi osztály.

Az igazgatási osztály szervezeti, építészeti, személyzeti és anyagkezelési csoportra oszlik; az üzemi osztály a tulajdonképeni üzemi, pénzkezelési és postajárati csoportból, a műszaki osztály táviró-, távbeszélő üzemi és műszaki csoportból áll.

A táviró- és távbeszélőhálózat felügyelete és fenntartása a kerületi igazgatóságok alá rendelt műszaki kezelési hivatalok által történik. Ezek száma összesen 31.

Minden igazgatóságnál ezenfelül egy kerületi anyagraktárt is szerveztek, amely

a hivataloknál szükséges nyomtatványokat, értékcsikket, zsákokat, táviró- és távbeszélő-készülékeket stb. őrzi.

Végrehajtószervek.

Lengyelországban a posta-, táviró- és távbeszélőszolgálatot a postahivatalok, az ügynökségek és a közvetítőhelyek látják el. Az ipari helyeken és a nagyobb helységekben postahivatalok vannak, ezzel szemben a kisebb falvakban az ügynökségek látják el a postai szolgálatot. A posta-, táviró- és távbeszélőszolgálat e szerveknél egyesítve van. Csak a nagyobb városokban vannak oly hivatalok, amelyek e szolgálatoknak csak valamelyikét teljesítik. 1931-ben 1821 postahivatal (ezek 6 osztályba vannak sorozva), 1881 ügynökség, 364 kézbesítőhely és 108 felvevőhely volt Lengyelországban. Tehát körülbelül 7000 lakosra esik egy postahely. 1023 vasúti állomás vesz fel táviratokat.

A kevésbé népes területeken tanyai levélhordó járatok vannak rendszeresítve. 1931-ben 2675 ilyen kerületbe összesen 9297 helység volt beszerelve. A tanyai levélhordók feladata a levélpostai küldemények és a csomagok kézbesítésén kívül, a levél-szekrények kiürítése, ajánlott levelek, utalványok és 1 kg. súlyig terjedő csomagok felvétele, újságelfizetések, postacsek- és takarékbefizetések elfogadása, továbbá a rádióengedélydíjak beszedése. Emellett értékcsikket és értékes nyomtatványokat is árusítanak. Itt említendő meg, hogy a postai értékcsikk eladásával kb. 36.000 üzlet is foglalkozik. Ezek közül 8000 oly községben van, amely postahellyel nem rendelkezik.

Személyzeti ügyek.

A postaalkalmazottak száma 36.000 fő körül van. E számban bennefoglaltatik a magánjogi szerződés alapján alkalmazott munkaerők száma is. A szállítást kb. 1400 szerződéses postaszállító végzi. Tisztviselői munkakörben az igazgatási szolgálatban 1600 (ebből 400 nő), a végrehajtó szolgálatban 29.600 (ebből 5200 nő) volt a tisztviselői munkaerők száma. A többi alkalmazott a távirómunkások, a kézbesítőhelyek kezelői és a hasonló munkahelyeket betöltők között oszlik meg.

Az alkalmazás feltételei és az alkalmazottak csoportjai.

Az igazgatási és a végrehajtó szolgálatban alkalmazott személyzet felvétele a kerületi igazgatóságok hatáskörébe tartozik. A kisegítő személyzetet az igazgatóságok vagy hozzájárulásukkal a hivatalfőnökök alkalmazzák.

Az igazgatási tisztviselők három csoportra oszlanak.

Az első csoportba tartoznak a főiskolai végzettséggel bírók, a másodikba gimnáziumi, középiskolai vagy szakiskolai érettségi bizonyítvánnyal rendelkezők, a harmadikba pedig a csekélyebb előképzettségűek.

A közigazgatási szolgálatra pályázókat 1—3 évi gyakorlati idő alatt mind a végrehajtó, mind a közigazgatási szolgálat valamennyi ágában kiképzik. A kiképzési idő leteltével a gyakorlati ismeretekből vizsgát kell tenniük. Aki e vizsgát letette, igényt szerez az állami szolgálatban való alkalmazásra.

A forgalmi szolgálatban való alkalmazáshoz általában középiskolai végzettséget kívánnak meg. A kiképzési idő 18—30 hónap. A növendékeknek ez idő alatt átlag hat hónapig tartó különleges tanfolyamokat kell látogatniuk. A távközlési szolgálatra előkészítő iskola végzett növendékei, akiket a posta-, táviró- és távbeszélőszolgálatra kiképeznek, külön vizsga nélkül vehetők fel tisztviselőül.

Az alsóbbrangú tisztviselők (altisztek) elemi iskolai képzettséggel rendelkeznek,

de legalább írni és olvasni kell tudniok. Módjukban áll a részükre rendezett tanfolyamokat látogatniok.

A műszaki személyzetet külön tanfolyamokon oktatják.

A postaiügynököket és az egyéb postahelyek szolgálatát ellátó alkalmazottakat a községek lakóiból választják. Az ügynökök gyakorlati kiképzés után vizsga letételére vannak kötelezve. Az ennél kisebb postai helyek kezelői nem tesznek szakvizsgát. Alkalmazásuk szerződésen alapul és ezeket nem tekintik állami alkalmazottnak.

Az igazgatási tisztviselők a következő rangokat viselik: igazgatók, a postaminisztérium szakosztályainak vezetői; elnökök és alelnökök, a kerületi igazgatóságok vezetői; ügyosztályfőnökök; hivatali (csoport-) főnökök; fogalmazók (három rangosztályban); titkárok és kisegítők.

A szolgálat időtartama. Az igazgatási szolgálatban az angol mintának megfelelően napi hétórás, szombaton hatodfélórás szolgálatot tartanak. A forgalmi tisztviselők munkaideje napi 8 óra. Napközben általában nincs szolgálatmegszakítás, az éjjeli szolgálatban azonban 1—2 óra szünet van. E munkaszünet a munkaidőbe beleszámít. A nagyobb hivatalokban hármas csoportban egymást felváltva, napi nyolcórás munkaidővel dolgoznak az alkalmazottak.

A mozgópostai szolgálatban a napi munkaidő átlag hét órában van megállapítva. Itt természetesen naponként váltakozva hosszabb és rövidebb a szolgálati idő.

A postahivatalok szolgálata általában 8—15 óráig tart. Nagyobb hivatalokban 8—20, esetleg 8—21 óráig tart a szolgálat. A kisebb postahivatalokban és az ügynökségeknél 8—18 óráig tart a szolgálat, délben 12—15 óráig azonban szünetel.

Az éjjeli szolgálat tartama 8—12 óra. Éjjeli szolgálatnak számít a 21 és 6 óra között teljesített szolgálat. Az éjjeli pénzen felül az éjjeli szolgálat után 24—30 óras szünetet kapnak az alkalmazottak. A vasárnapi szolgálat lehetőleg korlátozva van. Minden tisztviselőnek havonként egy vasárnapi teljes szolgálatmentességet kell adni.

A tisztviselőknek tízéves szolgálatig négyheti, 10—20 évi szolgálattal ötheti, 20 évi szolgálaton felül pedig hatheti szabadságra van igényük. Az altisztek szolgálati idejük szerint 2—4 heti szabadságot kapnak évenként.

Öregségi, rokkantsági, özvegyeségi és árvasági biztosítás. A lengyel postaigazgatásnak nincs saját nyugdíjpénztára. A nyugdíjat az államkincstár fizeti. A nyugdíj-jogosultság 15 évi szolgálat után áll be. A mozgópostai szolgálatot teljesítő személyzetnél 10 évi szolgálat után minden egyes szolgálatban eltöltött év a nyugdíj szempontjából 14 hónapnak tekintendő.

Az özvegyek és árvák nyugdíjban részesülnek.

Baleset ellen csak a szerződés alapján működő műszaki személyzet van biztosítva.

Szállítási eszközök.

A mozgópostaforgalmat kereken 200 elsőosztályú és 300 másodosztályú mozgóposta látja el. 810 a vasúti vagy postai jegyzékelőmenetek száma. A postai járóművek száma 1931-ben a következő volt: 453 mozgópostakocsi, 75 gépkocsi, 80 motorkerékpár, valamint 2615 postakocsi és postaszán. A postaszállítók 202 gépkocsival, 1802 motorkerékpárral és egyéb járóművel látták el a szállítást.

A lengyel postatakarékpénztár.

A lengyel postatakarékpénztár autonóm állami intézmény, amelynek élén intézőtanács áll. Székhelye Varsó. Az összes nagyobb városokban vannak fiókjai. A szolgálat közvetítését a postahivatalok végzik. A postacsekkforgalom állandó emelkedést mutat. A postatakarékpénztár működése egyébként a jelzálogüzleten kívül valamennyi

bankszerű üzletágra kiterjed. A takarékbetétkönyvecskék darabszáma kereken 300.000, a betétek száma évenként kb. 150.000 aranyfranknak megfelelő összeg. A számlatulajdonosok száma közel 60.000.

Rövid úton egy napon csak 100 zlotyt fizetnek vissza egy betétkönyvre. A nagyobb összegek kifizetése négyheti határidőhöz van kötve.

Különleges betétrendszer alkotnak azok a legalább 1000 zlotys befizetéseket tartalmazó betétek, amelyeknek visszafizetését a betevő csak 10 év után követelheti. Időszaki húzások alapján azonban a befizetett összegek egy részét visszatérítik a betevőnek.

(Post-Zeitschrift 1937. 2. számából.)

Dr. Lukász Alfonz.

Érdekes kérdések.

Questions intéressantes.

Ujabb pályatételünk:

9.

42 P utánvétellel terhelt ajánlott levelet — miután a címzett az utánvételi összeg egy részét kifizette — a kézbesítő — szabályellenesen — az átvétel nyugtázása előtt ad át a címzettnek. A címzett a levelet felbontja és azon a címen, hogy tartalma őt nem érdekli, illetőleg a feladó azzal őt be akarta csapni, a küldemény forma szerinti átvételét megtagadja, sőt a részben már kiegyenlített utánvételi összeg visszafizetését is követeli. Kérdés, mi lesz a hivatal helyes eljárása?

A pályázaton a magyar posta személyzetének minden egyes tagja résztvehet. A pályamű legfeljebb 3 gépirásos ívoldalra terjedhet.

A pályázati határidő 1937. augusztus 10.

A pályamunkán a szerző nevét nem szabad feltüntetni s azt a szerző nevét tartalmazó külön borítékba zárt, lepecsételt jelíges levél kíséretében kell a Magyar Posta szerkesztősége részére feladni. A jelíges leveleket csak abban az esetben bontják fel, ha a szerző a munkáért jutalomdíjat kap, amelynek összege 50 P lesz, vagy legalább is dicséretben részesült. Ellenkező esetben a szerző nevét tartalmazó levelet megsemmisítik s így a szerző neve ismeretlen marad.

A legjobbnak talált pályamű, tárgyához képest, esetleg a Magyar Postában, illetőleg a Műszaki Közleményekben megjelenik.

A pályázaton a Magyar Posta, illetőleg a Műszaki Közlemények szerkesztő bizottságának tagjai, továbbá a postavezérgazgatóság ügyosztályvezetői — akik a bírálatra lesznek hivatva, — nem fognak résztvenni.

Pályázati eredmények:

Az 1937. évi 3. számban közölt 5. számú pályatétel:

A levélkézbesítő szolgálatban legfontosabb feladat az első posta gyors kézbesítése. Ezt a célt a nagy városokban milyen berendezésekkel, intézkedésekkel lehet biztosítani?

A beérkezett pályaművek közül az „Alakor“ jeligéjű volt a legjobb. A felvetett kérdéssel behatóan és hozzáértéssel foglalkozik. Minthogy azonban több olyan berendezésről, illetőleg intézkedésről nem tesz említést, amelyek az első posta gyors kézbesítésének fontos és ismert módjai, részére a jutalmat nem lehetett kiadni.

Szerzője: dr. Apor János I. o. m. kir. postatiszt (Budapest 62. sz. postahivatal) dicséretben részesült.

Forgalom és munkaegységek.

Rovatvezető: Dr. Ruttner Béla m. kir. postasegédtitkár.

A f. évi április havi forgalom a múlt év április hónapjának forgalmához viszonyítva minden egyes főüzletágban emelkedett. Ez az eredmény igen kedvező, mert figyelembe kell venni, hogy a múlt évi forgalom az akkor április hónapra eső husvétii ünnepek következtében az átlagosnál élénkebb volt, a f. évi forgalom pedig ezt az élénkebb forgalmat haladta meg, holott a husvétii ünnepek ebben az esztendőben már márciusban voltak.

Az egyes üzletágak között aránylag a postaforgalom emelkedett legkisebb mértékben. Ez érthető is, mert a husvétii ünnepek forgalommövelő hatásukat a postai üzletágakban éreztetik a legjobban és így a f. évi forgalom a múlt évi áprilisi forgalommal szemben már eleve hátrányban volt. A husvétii forgalom hiánya legjobban a csomagok darabszámánál látszik meg, mert ezek forgalma a múlt évvel szemben a feladásnál 3·0, a kézbesítésnél pedig 5·5 százalékkal csökkent. Hogy ezt a csökkenést tényleg csak a husvétii ünnepek eltolódásának lehet tulajdonítani, legjobban bizonyítja március és április hónapok együttes forgalma. Ezek szerint a múlt év március és április hónapjában összesen 1,478,000 csomagot adtak postára és 1,474,000 csomagot kézbesítettek, míg a folyó évben a feladott csomagok darabszáma 1,564,000, a kézbesítetteké pedig 1,551,000 darabot tett ki. A folyó évi forgalomemelkedés tehát — a két hónap együttes forgalmát tekintve — a feladásnál 5·82, a kézbesítésnél pedig 5·22%.

Április hónapban különösen a pénzforgalom volt jelentős. Így a postautalványbefizetések összege a múlt évhez viszonyítva 9·2%-kal, a postatakarék betéteké 12·6%-kal, a csekkbefizetéseké pedig 11·7%-kal emelkedett, míg a kifizetések és a visszafizetések összege a postautalványoknál 10%-ot, a postatakaréknál

17·0%-ot, a csekknél pedig 8·9%-ot tett ki. Jelentősen, 8·7%-kal emelkedett a feladott ajánlott küldemények darabszáma is. Az élénkülést a nagybankok és a biztosító társaságok nagyobb feladásai idézték elő.

A táviróforgalom hónapról-hónapra fokozatosan javuló irányzatot mutat. A f. évi április hónapban a múlt évvel szemben a feladott táviratok darabszáma 14·9, a kézbesítetteké pedig 11%-kal emelkedett.

A táviróforgalomhoz hasonlóan élénkült a távolsági távbeszélőforgalom is, amennyiben a kezdeményezett beszélgetések darabszáma 13·9, az érkezetteké pedig 14·0%-kal emelkedett. Elsősorban a vidéki forgalom alakulása volt igen kedvező, mert a 17·1, illetőleg 17·2%-os forgalomemelkedéssel szemben a Budapestről kezdeményezett, illetőleg a Budapestre érkezett beszélgetések darabszáma csak 7·0, illetőleg 6·5%-kal emelkedett. A vidéki forgalom %-szerűen egyébként is kedvezőbb alakulást mutat, amit a 200-nál kedvezőbb előfizetővel bíró hálózatok 19·7%-os állomásszaporulata és a vidéki számlált helyi beszélgetések 19·7%-os emelkedése is bizonyít.

A rádióelőfizetők száma az utóbbi évek irányzatától eltérőleg még a rendszert tavaszi csúcspontot képviselő márciusi létszámhoz képest is emelkedett. Az emelkedés 481, illetőleg 0·13%, míg a múlt év április hónapjához képest 15,361 engedélyes, vagyis 4·25%. A tavaszi csúcspont f. évi kitolódását valószínűleg az áprilisi kedvezőtlen, a rádiózásra azonban kedvező időjárás és a már előre jelzett nagyszabású és érdekes rádióközvetítések (államfői látogatások, angol királykoronázás), valamint a fokozatosan javuló gazdasági viszonyok mozdították elő.

I. Forgalom.*)

1. Posta.

Időszak		F e l a d á s										
		Közön- séges ¹⁾	Ajan- lott	Érték- levelek	Rész-, betét és sommás csomagok	Po-tautalványok		Postafakarék befizetések		Csekkbefizetések		
						levélpostai küldemények		összege ezer P-ben	darab- száma ezreben	összege ezer P-ben	darab- száma ezreben	összege ezer P-ben
		darabszáma	ezrekben	darab- száma ezreben	összege ezer P-ben	darab- száma ezreben	összege ezer P-ben					
Az 1930. évben		422.671	15.862	661	11.362	10.810	1.825.847	717	47.902	18.092	2.271.763	
Az 1931. évben		370.509	11.817	575	10.145	10.205	1.272.792	494	40.336	16.322	1.934.881	
Az 1932. évben		351.739	9.288	484	8.744	9.251	788.512	416	32.782	15.094	1.659.372	
Az 1933. évben		346.512	7.974	465	8.584	8.870	770.438	576	41.654	16.200	1.573.012	
Az 1934. évben		413.180	7.487	424	8.791	9.304	805.973	781	55.874	17.984	1.611.906	
Az 1935. évben		410.595	7.771	415	8.793	9.731	864.277	912	65.344	18.928	1.706.911	
1935.	V.	33.381	2)914	34	679	767	65.631	74	5.398	1.535	139.941	
	VI.	28.660	537	30	631	733	64.846	64	4.825	1.445	123.989	
	VII.	28.618	650	36	690	877	74.499	84	5.912	1.553	138.224	
	VIII.	30.918	604	39	667	869	91.845	81	5.779	1.545	161.716	
	IX.	36.954	645	38	772	775	63.251	75	5.627	1.484	147.990	
	X.	38.965	721	40	835	913	93.308	77	5.234	1.856	165.308	
	XI.	34.120	611	38	798	800	77.647	73	5.145	1.783	181.427	
	XII.	40.033	599	34	1.029	892	79.323	70	5.594	1.786	162.444	
	1936.	I.	33.993	667	33	684	801	59.415	101	7.047	1.673	132.558
		II.	33.692	762	33	661	815	82.082	103	7.015	1.663	142.432
		III.	39.078	617	34	737	766	57.507	90	5.377	1.471	127.111
		IV.	35.867	588	33	741	832	70.995	80	5.892	1.618	135.014
1935. V.—1936. IV. összesen:		414.279	7.915	422	8.924	9.840	880.349	972	68.845	19.412	1.758.154	
1936.	V.	34.200	609	34	730	825	83.931	83	6.018	1.682	155.543	
	VI.	31.239	562	32	683	744	59.421	78	7.001	1.565	140.170	
	VII.	33.624	655	37	757	875	86.272	91	6.673	1.605	147.669	
	VIII.	32.902	580	40	703	842	93.646	92	6.506	1.620	173.819	
	IX.	39.484	628	41	835	818	82.175	89	6.526	1.676	169.327	
	X.	40.526	685	42	906	942	98.775	76	5.278	2.041	191.110	
	XI.	36.616	605	40	806	787	69.663	78	5.472	1.901	191.731	
	XII.	44.399	606	39	1.101	964	99.558	77	6.350	2.030	183.433	
	1937.	I.	36.142	652	36	704	806	67.034	101	7.627	1.819	147.081
		II.	33.769	613	34	701	797	74.936	102	6.728	1.706	155.222
		III.	45.197	612	37	845	849	76.980	98	6.140	1.703	147.904
		IV.	36.497	639	36	719	846	77.513	97	6.636	1.813	150.860
1936. V.—1937. IV. összesen:		444.595	7.447	448	9.490	10.095	969.904	1.062	76.955	21.161	1.953.869	
1936. I.—IV.		142.630	2.634	133	2.823	3.214	269.999	374	25.331	6.425	537.115	
1937. I.—IV.		151.605	2.516	143	2.959	3.298	296.463	398	27.131	7.041	601.067	
Összehasonlítások	1937. IV. havában	szám- szerüleg	+ 630	+ 51	+ 3	- 22	+ 14	+ 6.518	+ 17	+ 744	+ 195	+ 15.846
	1936. IV. havához képest több (+)	%-ban	+ 18	+ 87	+ 91	- 30	+ 17	+ 92	+ 212	+ 126	+ 121	+ 117
	1936. V.—1937. IV. időszakban	szám- szerüleg	+ 30.316	- 468	+ 26	+ 566	+ 255	+ 89.555	+ 90	+ 8.110	+ 1.749	+ 195.715
	1935. V.—1936. IV. időszakhoz képest több (+)	%-ban	+ 73	- 59	+ 62	+ 63	+ 26	+ 102	+ 93	+ 118	+ 90	+ 111
	1937. I.—IV. időszakban, 1936. I.—IV. időszakhoz képest több (+)	szám- szerüleg	+ 8.975	- 118	+ 10	+ 146	+ 84	+ 26.464	+ 24	+ 1.800	+ 616	+ 63.952
	1937. I.—IV. időszakhoz képest több (+)	%-ban	+ 63	- 45	+ 75	+ 52	+ 26	+ 98	+ 64	+ 71	+ 96	+ 119

* Az 1936. és 1937. évi adatok ideiglenesek. 1) Hírlapokkal együtt.

2) Közte 296 ezer drb. választási igazolványt tartalmazó ajl. levél.

I. Forgalom.*)

1. Posta.

Időszak		Kézbesítés										
		Közön- séges ¹⁾ levél/postai küldemények		Aján- lott	Érték- levelek	Kéz-, berf- és somlás csomagok	Postautalványok		Postafatarekélfizetések		Csekk-kifizetések	
		darabszáma		ezekben	ezekben	ezekben	darab- száma	összege ezer P.-ben	darab- száma	összege ezer P.-ben	darab- száma	összege ezer P.-ben
		darabszáma	ezekben	darab- száma	összege ezer P.-ben	darab- száma	összege ezer P.-ben	darab- száma	összege ezer P.-ben	darab- száma	összege ezer P.-ben	
Az 1930. évben		425.761	16.794	726	12.390	10.816	1.804.460	376	20.852	3373	1.036.937	
Az 1931. évben		373.517	12.442	637	10.687	10.102	1.267.997	295	25.646	3275	967.490	
Az 1932. évben		353.134	9.739	536	8.968	9.256	797.202	236	18.316	3259	785.987	
Az 1933. évben		345.768	8.172	506	8.776	8.961	773.525	280	21.472	3373	698.973	
Az 1934. évben		416.564	7.653	481	8.890	9.320	802.581	367	28.707	3223	658.994	
Az 1935. évben		412.321	7.790	471	8.814	9.768	867.020	462	37.928	3399	662.144	
1935.	V.	33.522	2849	39	668	765	66.658	39	3.229	250	51.377	
	VI.	28.780	561	35	651	741	64.080	39	3.286	297	59.928	
	VII.	28.739	635	40	684	871	74.627	38	3.091	335	59.312	
	VIII.	31.048	666	44	666	863	91.074	41	3.518	303	68.821	
	IX.	37.109	638	43	772	787	64.619	41	3.718	259	41.949	
	X.	39.129	748	45	832	905	91.281	43	4.234	323	72.756	
	XI.	34.264	604	40	804	807	79.468	39	3.048	275	58.363	
	XII.	40.201	604	38	1.029	894	78.773	43	3.343	325	59.488	
	1936.	I.	34.112	685	36	679	821	61.678	39	3.036	286	42.304
		II.	33.807	762	34	666	813	81.743	38	2.776	287	63.834
		III.	39.181	630	35	727	772	58.180	43	3.544	268	37.070
		IV.	35.994	592	34	747	845	71.343	46	3.356	298	55.970
1935. V.—1936. IV. összesen:		417.989	7.914	463	8.925	9.864	883.524	494	40.179	3.506	671.172	
1936.	V.	34.326	622	35	733	817	80.844	47	3.462	282	65.307	
	VI.	31.351	552	33	696	753	60.885	46	3.646	278	47.844	
	VII.	34.766	658	37	756	862	77.465	44	3.424	293	57.821	
	VIII.	33.023	586	41	702	827	84.549	44	3.567	259	55.286	
	IX.	39.610	627	41	832	821	83.525	47	4.022	286	55.880	
	X.	40.656	717	44	915	956	101.019	57	6.265	356	77.664	
	XI.	36.750	603	42	808	773	68.513	42	3.495	254	46.767	
	XII.	44.561	619	42	1.113	978	101.475	47	3.935	378	79.044	
	1937.	I.	36.268	660	38	711	799	66.870	42	3.600	290	42.817
		II.	33.884	610	35	706	799	75.147	39	3.047	281	53.135
		III.	45.316	631	38	845	859	77.972	52	3.927	323	55.685
		IV.	36.626	644	37	706	844	78.512	47	3.926	320	60.967
1936. V.—1937. IV. összesen:		447.137	7.529	463	9.523	10.088	956.776	554	46.216	3.600	698.217	
1936. I.—IV.		143.094	2.669	139	3.449	3.251	272.944	171	12.712	1.139	199.178	
1937. I.—IV.		152.094	2.545	148	2.968	3.301	298.501	180	14.400	1.214	212.604	
Összehasonlítások	1937. IV. havában 1936. IV. havához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerüleg + 632 %o-ban + 18	+ 52 + 88	+ 3 + 88	- 41 - 55	- 1 - 01	+ 7.169 + 100	+ 1 + 22	+ 570 + 170	+ 22 + 74	+ 4.997 + 89	
	1936. V.—1937. IV. időszakban 1935. V.—1936. IV. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerüleg + 29.148 %o-ban + 70	- 385 - 49	-	+ 598 + 67	+ 204 + 21	+ 73.252 + 83	+ 60 + 121	+ 6.037 + 150	+ 94 + 27	+ 27.045 + 40	
	1937. I.—IV. idő- szakban 1936. I.—IV. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerüleg + 9.000 %o-ban + 63	- 124 - 46	+ 9 + 65	- 481 - 139	+ 50 + 15	+ 25.557 + 94	+ 9 + 53	+ 1.688 + 133	+ 75 + 66	+ 13.426 + 67	

*) Az 1936. és 1937. évi adatok ideiglenesek. 1) Hírlapokkal együtt.

2) Közte 219 ezer választási igazolványt tartalmazó ajl. levél.

I. Forgalom.*)

2. Táviró. 3. Távbeszélő.

Időszak	Táviró		Távbeszélő									
	Feladott	Kézbesített	Allomások száma ¹⁾					Közvetlen összeköttetések száma	Számlált helyi beszélgetések száma ezekben			
			távíratok darabszáma ezekben	a bpesti egység hálózatban	a falur. és 200-nál több előfizetővel bíró hálózatban	a 200-nál kevesebb	összesen		bpesti egység hálózatban	vidéken	összesen	
Az 1930. évben	3.404	3.715	46.601	35.618		82.219	2.212	103.890	—	103.890		
Az 1931. évben	2.599	3.253	47.095	33.840		80.935	2.376	106.946	14.189	121.135		
Az 1932. évben	2.066	2.735	46.884	32.415		79.299	2.196	107.564	13.867	121.431		
Az 1933. évben	1.894	2.576	47.962	31.109		79.071	2.207	107.146	12.801	119.947		
Az 1934. évben	1.873	2.557	53.338	34.354		87.692	2.303	111.898	11.911	123.809		
Az 1935. évben	²⁾ 1.903	2.573	58.339	15.088	18.723	92.150	1.734	121.980	12.944	134.924		
1935.	V.	149	207	55.461	14.723	18.315	88.499	1.718	10.304	1.021	11.325	
	VI.	162	220	55.919	14.753	18.504	89.176	1.730	10.786	1.099	11.885	
	VII.	180	235	55.899	14.776	18.711	89.386	1.728	9.758	1.055	10.813	
	VIII.	186	244	56.146	14.827	18.881	89.854	1.738	9.075	1.064	10.139	
	IX.	171	227	56.648	14.926	19.029	90.603	1.742	10.024	1.090	11.114	
	X.	166	223	57.282	15.001	19.023	91.306	1.738	10.399	1.086	11.485	
	XI.	154	212	57.743	15.056	18.766	91.565	1.732	11.244	1.190	12.434	
	XII.	153	213	58.339	15.088	18.723	92.150	1.734	10.801	1.141	11.942	
1936.	I.	127	184	58.819	15.137	18.700	92.656	1.732	10.326	1.102	11.428	
	II.	130	184	59.222	15.234	18.737	93.193	1.730	10.935	1.129	12.064	
	III.	137	196	59.698	15.287	18.895	93.880	1.752	10.300	1.042	11.342	
	IV.	134	191	60.095	15.608	18.879	94.582	1.752	10.834	1.117	11.951	
1935 V.—1936. IV. összesen:	1.849	2.536	—	—	—	—	—	124.786	13.136	137.922		
1936.	V.	157	219	60.351	15.708	19.541	95.600	1.755	11.348	1.174	12.522	
	VI.	174	227	60.931	15.855	19.709	96.495	1.765	11.072	1.152	12.224	
	VII.	185	241	61.094	15.957	20.041	97.092	1.772	10.595	1.234	11.829	
	VIII.	198	254	61.138	15.990	20.254	97.382	1.743	9.292	1.218	10.510	
	IX.	182	238	61.663	16.168	20.351	98.182	1.755	9.810	1.209	11.019	
	X.	183	242	62.250	16.254	20.375	98.879	1.751	11.014	1.281	12.295	
	XI.	155	211	62.742	16.361	19.866	98.969	1.751	11.611	1.332	12.943	
	XII.	161	220	63.537	16.699	22.218	102.454	1.750	10.796	1.271	12.067	
1937.	I.	140	201	63.951	16.763	22.242	102.956	³⁾ 1.758	10.742	1.266	12.008	
	II.	135	188	64.393	16.917	22.375	103.685	1.762	11.378	1.311	12.689	
	III.	159	218	64.846	17.004	22.510	104.360	1.760	10.440	1.210	11.650	
	IV.	154	212	65.100	17.076	22.599	104.775	1.760	11.371	1.337	12.708	
1936. V.—1937. IV. összesen:	1.983	2.671	—	—	—	—	—	129.469	14.995	144.464		
1936. I.—IV.	528	755	—	—	—	—	—	42.395	4.390	46.785		
1937. I.—IV.	588	819	—	—	—	—	—	43.931	5.124	49.055		
Összehasonlítások	1937. IV. havában 1936. IV. havához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg	+ 20	+ 21	+5.005	+1.468	+3.720	+ 10.193	+ 8	+ 537	+ 220	+ 757
		%-ban	+ 14.9	+ 11.0	+ 8.3	+ 9.4	+ 19.7	+ 10.8	+ 0.5	+ 5.0	+ 19.7	+ 6.3
	1936. V.—1937. IV. időszakban	szám- szerűleg										
	1935. V.—1936. IV. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)		+ 134	+ 135	—	—	—	—	—	+4.683	+1.859	+ 6.542
		%-ban	+ 7.2	+ 5.3	—	—	—	—	—	+ 3.8	+ 14.2	+ 4.7
	1937. I.—IV. időszakban 1936. I.—IV. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg	+ 60	+ 64	—	—	—	—	—	+1.536	+ 734	+ 2.270
	%-ban	+ 11.4	+ 8.5	—	—	—	—	—	+ 3.6	+ 16.7	+ 4.9	

*) Az 1936. és 1937. évi adatok ideiglenesek.

¹ Csak az üzemben levő előfizetői állomások.²) Vasuti táviróhivatalok forgalmával együtt.³) 1936. december 31-én az összes nyilvános táviróhálózatban 104.775 táviró állomással.

I. Forgalom.

3. Távbeszélő. 4. Rádió,

Időszak		T á v b e s z é l ő							Rádió														
		Köz- pon- tok száma	Kezdeményezett			Érkezett			Engedélyesek száma														
			távolsági beszélgetések száma ezekben							Buda- pesten	vidé- ken	ösz- szesen											
			bpesti egysé- ges háló- zatban	vidé- ken	ösz- szesen	a bpesti egysé- ges háló- zatban	vidé- ken	ösz- szesen															
Az 1930. évben		1.426	1.431	3.363	4.794	1.391	3.301	4.692	108.161	199.748	307.909												
Az 1931. évben		1.445	1.285	3.094	4.379	1.281	3.004	4.285	111.774	213.258	325.032												
Az 1932. évben		1.446	1.183	2.558	3.741	1.138	2.479	3.617	113.360	208.616	321.976												
Az 1933. évben		1.465	1.145	2.345	3.490	1.059	2.306	3.365	115.114	213.065	328.179												
Az 1934. évben		1.494	1.157	2.467	3.624	1.081	2.426	3.507	118.010	222.107	340.117												
Az 1935. évben		1.524	1.249	2.863	4.112	1.152	2.822	3.974	122.676	230.231	352.907												
1935.	V.	1.514	96	213	309	87	212	299	120.606	226.992	347.598												
	VI.	1.519	102	221	323	96	217	313	119.862	224.773	344.635												
	VII.	1.523	106	261	367	101	256	357	119.652	223.994	343.646												
	VIII.	1.524	118	278	396	111	273	384	119.418	224.016	343.434												
	IX.	1.524	116	263	379	109	259	368	120.415	226.481	346.896												
	X.	1.524	114	266	380	108	262	370	120.480	226.490	346.970												
	XI.	1.524	113	246	359	104	241	345	121.055	228.158	349.213												
	XII.	1.524	106	223	329	95	218	313	122.676	230.231	352.907												
	1936.	I.	1.524	96	204	300	88	201	289	124.126	233.331	357.457											
		II.	1.531	100	194	294	89	193	282	124.945	234.970	359.915											
		III.	1.531	90	211	301	82	209	291	125.526	235.837	361.363											
		IV.	1.533	100	210	310	92	209	301	125.554	235.654	361.208											
1935. V.—1936. IV. összesen:		—	1.257	2.790	4.047	1.162	2.750	3.912	—	—	—												
1936.	V.	1.536	96	228	324	89	224	313	125.250	234.783	360.033												
	VI.	1.544	106	241	347	103	236	339	124.725	232.740	357.465												
	VII.	1.549	116	288	404	111	281	392	123.901	231.168	355.069												
	VIII.	1.552	121	296	417	114	291	405	123.486	230.970	354.456												
	IX.	1.555	120	290	410	116	285	401	123.548	231.448	354.596												
	X.	1.557	120	295	415	113	293	406	124.590	232.464	357.054												
	XI.	1.550	114	262	376	109	259	368	126.230	235.113	361.343												
	XII.	1.550	108	249	357	101	250	351	127.540	237.814	365.354												
	1937.	I.	1.550	101	237	338	93	237	330	129.593	241.605	371.198											
		II.	1.550	102	224	326	94	221	315	130.553	243.611	374.164											
		III.	1.551	96	240	336	90	238	328	131.388	244.700	376.083											
		IV.	1.556	107	246	353	98	245	343	131.629	244.940	376.569											
1936. V.—1937. IV. összesen:		—	1.307	3.096	4.403	1.231	3.060	4.291	—	—	—												
1936. I.—IV.		—	386	819	1.205	351	812	1.163	—	—	—												
1937. I.—IV.		—	406	947	1.353	375	941	1.316	—	—	—												
Összehasonlítások	1937. IV. havában	szám- szerüleg	+	23	+	7	+	36	+	43	+	6	+	36	+	42	+	6.075	+	9.286	+	15.361	
	1936. IV. havához képest több (+) kevesebb (-)		o/o-ban	+	1'5	+	7'0	+	17'1	+	13'9	+	6'5	+	17'2	+	14'0	+	4'8	+	3'9	+	4'3
	1936. V.—1937. IV. időszakban	szám- szerüleg	—	+	50	+	306	+	356	+	69	+	310	+	379	—	—	—	—	—	—	—	
	1935. V.—1936. IV. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)		o/o-ban	—	+	4'0	+	11'0	+	8'8	+	5'9	+	11'3	+	9'7	—	—	—	—	—	—	—
	1937. I.—IV. időszakban 1936. I.—IV. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerüleg	—	+	20	+	128	+	148	+	24	+	129	+	153	—	—	—	—	—	—	—	—
			o/o-ban	—	+	5'2	+	15'6	+	12'3	+	6'8	+	15'9	+	13'2	—	—	—	—	—	—	—

*) Az 1936. és 1937. évi adatok ideiglenesek.

II. A forgalom munkaegységeiben*)

Időszak	Kincstári postahivataloknál:						Postamesteri hivataloknál és ügynökségeknél:							
	Posta	Távíró	Távbeszélő	Rádió	Összes	Posta	Távíró	Távbeszélő	Rádió	Összes				
	munkaegységek száma													
	ezrekben			e-rek-ben	o-ban	ezrekben			e-rek-ben	o-ban				
Az 1930. évben	186.223	27.761	105.715	5.953	325.652	71.3	98.809	11.325	16.843	3.891	130.868	28.7		
Az 1931. évben	161.075	22.657	103.432	6.494	293.658	72.7	80.932	9.792	15.387	4.234	110.345	27.3		
Az 1932. évben	135.946	17.848	97.845	6.900	258.539	72.9	70.612	7.847	13.667	4.174	96.300	27.1		
Az 1933. évben	129.388	16.501	95.047	6.774	247.710	72.6	69.057	7.049	13.326	3.912	93.344	27.4		
Az 1934. évben	130.711	16.294	99.131	7.185	253.321	72.3	71.557	6.974	14.471	4.052	97.054	27.7		
Az 1935. évben	132.288	16.663	108.581	7.516	265.048	72.0	74.560	7.130	17.197	4.155	103.042	28.0		
1935. V.	10.828	1.301	8.964	626	21.719	73.1	5.753	555	1.342	347	7.997	26.9		
VI.	10.055	1.417	9.365	622	21.459	73.4	5.492	602	1.357	343	7.794	26.6		
VII.	10.808	1.549	8.841	621	21.819	70.9	6.364	696	1.550	341	8.951	29.1		
VIII.	10.785	1.639	8.610	620	21.654	70.3	6.496	728	1.589	342	9.155	29.7		
IX.	10.940	1.540	9.158	627	22.265	71.5	6.354	639	1.552	345	8.890	28.5		
X.	12.538	1.509	9.372	628	24.047	71.0	7.247	642	1.568	343	9.800	29.0		
XI.	11.573	1.400	9.901	631	23.505	72.0	6.740	588	1.463	347	9.138	28.0		
XII.	13.110	1.414	9.485	638	24.647	71.7	7.408	576	1.386	350	9.720	28.3		
1936. I.	10.727	1.177	9.058	646	21.608	72.3	6.110	503	1.322	355	8.290	27.7		
II.	11.241	1.215	9.434	650	22.540	73.0	6.185	490	1.303	358	8.336	27.0		
III.	10.608	1.287	8.977	653	21.525	72.4	5.918	546	1.381	359	8.204	27.6		
IV.	10.959	1.251	9.420	653	22.283	72.3	6.283	530	1.372	358	8.543	27.7		
1935. V.—1936. IV. összesen:	134.172	16.699	110.585	7.615	269.071	72.0	76.350	7.095	17.185	4.188	104.818	28.0		
1936. V.	11.267	1.474	9.787	652	23.180	72.6	6.368	585	1.456	356	8.705	27.4		
VI.	10.248	1.553	9.712	648	22.161	72.6	5.880	636	1.507	353	8.376	27.4		
VII.	11.415	1.698	9.662	645	23.420	71.4	6.608	712	1.699	349	9.368	28.6		
VIII.	10.808	1.803	8.958	643	22.212	70.2	6.600	760	1.726	350	9.436	29.8		
IX.	11.643	1.688	9.278	644	23.253	70.6	6.958	679	1.713	349	9.699	29.4		
X.	13.224	1.696	0.010	649	25.579	70.3	7.960	698	1.782	351	0.791	29.7		
XI.	11.539	1.449	10.301	657	23.946	71.9	6.810	595	1.601	355	19.361	28.1		
XII.	14.228	1.531	19.713	664	26.136	70.8	8.253	593	1.568	358	10.772	29.2		
1937. I.	11.031	1.360	9.580	674	22.645	72.0	6.366	551	1.530	365	8.812	28.0		
II.	10.880	1.274	9.975	679	22.808	72.6	6.260	517	1.456	369	8.602	27.4		
III.	11.941	1.493	9.339	682	23.455	71.5	6.784	607	1.565	371	9.327	28.5		
IV.	11.308	1.456	10.066	685	23.515	72.2	6.544	576	1.575	369	9.064	27.8		
1936. V.—1937. IV. összesen:	139.532	18.475	116.381	7.922	282.310	71.5	81.391	7.509	19.178	4.295	112.373	28.5		
1936. I.—IV.	43.535	4.930	36.889	2.602	87.956	72.5	24.496	2.069	5.378	1.430	33.373	27.5		
1937. I.—IV.	45.160	5.583	38.960	2.720	92.423	72.1	25.954	2.251	6.126	1.474	35.805	27.9		
Összehasonlítások	1937. IV. havában	szám-szerűleg	+ 349	+ 205	+ 646	+ 32	+ 1.232	—	+ 261	+ 46	+ 203	+ 11	+ 521	—
	1936. IV. havához képest több (+) kevesebb (—)	%-ban	+ 3.2	+ 16.4	+ 6.9	+ 4.9	+ 5.5	—	+ 4.2	+ 8.7	+ 14.8	+ 3.1	+ 6.1	—
	1936. V.—1937. IV. időszakban	szám-szerűleg	+ 5.360	+ 1.776	+ 5.796	+ 307	+ 18.239	—	+ 5.041	+ 414	+ 1.993	+ 107	+ 7.555	—
	1935. V.—1936. IV. időszakhoz képest több (+) kevesebb (—)	%-ban	+ 4.0	+ 10.6	+ 5.2	+ 4.0	+ 4.9	—	+ 6.6	+ 5.8	+ 11.6	+ 2.6	+ 7.2	—
1937. I.—IV. időszakban, 1936. I.—IV. időszakhoz képest több (+) kevesebb (—)	szám-szerűleg	+ 1.625	+ 653	+ 2.071	+ 118	+ 4.467	—	+ 1.458	+ 182	+ 748	+ 44	+ 2.432	—	
	%-ban	+ 3.7	+ 13.2	+ 5.6	+ 4.5	+ 5.1	—	+ 6.0	+ 8.8	+ 13.9	+ 3.1	+ 7.3	—	

*) Az 1936. és 1937. évi adatok ideiglenesek.

II. A forgalom munkaegységekben.*)

Időszak		Összes postai szerveknél:										
		Posta		Távíró		Távbeszélő		Rádió		Összes		
		munkaegységek száma										
		ezrekben		%o-ban		ezrekben		%o-ban		ezrekben		%o-ban
Az 1930. évben		285.032	62.4	39.086	8.6	122.558	26.8	9.844	2.1	456.520		
Az 1931. évben		242.007	59.9	32.449	8.0	118.819	29.4	10.728	2.7	404.003		
Az 1932. évben		206.558	58.3	25.695	7.2	111.512	31.4	11.074	3.1	354.839		
Az 1933. évben		198.445	58.2	23.550	6.9	108.373	31.8	10.686	3.1	341.054		
Az 1934. évben		202.265	57.8	23.268	6.6	113.602	32.4	11.237	3.2	350.375		
Az 1935. évben		206.848	56.2	23.793	6.5	125.778	34.2	11.671	3.1	368.090		
1935.	V.	16.581	55.8	1.856	6.2	10.306	34.7	973	3.3	29.716		
	VI.	15.547	53.1	2.019	6.9	10.722	36.6	965	3.4	29.253		
	VII.	17.172	55.8	2.245	7.3	10.391	33.8	962	3.1	30.770		
	VIII.	17.281	56.1	2.367	7.7	10.199	33.1	962	3.1	30.809		
	IX.	17.294	55.5	2.179	7.0	10.710	34.4	972	3.1	31.155		
	X.	19.785	58.4	2.151	6.4	10.940	32.3	971	2.9	33.847		
	XI.	18.313	56.1	1.988	6.1	11.364	34.8	978	3.0	32.643		
	XII.	20.518	59.7	1.990	5.8	10.871	31.6	988	2.9	34.367		
	1936.	I.	16.837	56.3	1.680	5.6	10.380	34.7	1.001	3.4	29.898	
		II.	17.426	56.4	1.705	5.5	10.737	34.8	1.008	3.3	30.876	
		III.	16.526	55.6	1.833	6.2	10.358	34.8	1.012	3.4	29.729	
		IV.	17.242	55.9	1.781	5.8	10.792	35.0	1.011	3.3	30.826	
1935. V.—1936. IV. összesen:		210.522	56.3	23.794	6.4	127.770	34.2	11.803	3.1	373.889		
1936.	V.	17.635	55.2	2.059	6.4	11.243	35.2	1.008	3.2	31.945		
	VI.	16.128	52.8	2.189	7.2	11.219	36.7	1.001	3.3	30.537		
	VII.	18.023	55.0	2.410	7.4	11.361	34.6	994	3.0	32.788		
	VIII.	17.408	55.0	2.563	8.1	10.684	33.8	993	3.1	31.648		
	IX.	18.601	56.4	2.367	7.2	10.991	33.4	993	3.0	32.952		
	X.	21.184	58.3	2.394	6.6	11.792	32.4	1.000	2.7	36.370		
	XI.	18.349	55.1	2.044	6.1	11.902	35.7	1.012	3.1	33.307		
	XII.	22.481	60.9	2.124	5.7	11.281	30.6	1.022	2.8	36.908		
	1937.	I.	17.397	55.3	1.911	6.1	11.110	35.3	1.039	3.3	31.457	
		II.	17.140	54.6	1.791	5.7	11.431	36.4	1.048	3.3	31.410	
		III.	18.725	57.1	2.100	6.4	10.904	33.3	1.053	3.2	32.782	
		IV.	17.852	54.8	2.032	6.3	11.641	35.7	1.054	3.2	32.579	
1936. V—1937. IV. összesen:		220.923	56.0	25.984	6.6	135.559	34.3	12.217	3.1	394.633		
1936. I.—IV.		68.031	56.1	6.999	5.8	42.267	34.8	4.032	3.3	121.329		
1937. I.—IV.		71.114	55.5	7.834	6.1	45.086	35.1	4.194	3.3	128.228		
Összehasonlítások	1937. IV. havában 1936. IV. havához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerüleg	+ 610	- + 251	- + 849	- + 43	- + 1.753					
		%o-ban	+ 3.5	- + 14.1	- + 7.9	- + 4.3	- + 5.7					
	1930. V.—1937. IV. időszakban	szám- szerüleg	+ 10.401	- + 2.190	- + 7.789	- + 414	- + 20.794					
	1935. V.—1936. IV. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)	%o-ban	+ 4.9	- + 9.2	- + 6.1	- + 3.5	- + 5.6					
	1937. I.—IV. idő- szakban 1936. I.—IV. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerüleg	+ 3.083	- + 8.5	- + 2.819	- + 162	- + 6.899					
		%o-ban	+ 4.5	- + 11.9	- + 6.7	- + 4.0	- + 5.7					

*) Az 1936. és 1937. évi adatok ideiglenesek.

II. A forgalom munkaegységeiben.

A posta különböző üzletágainak forgalmát munkaegységekben is kifejezi, minthogy az összforgalom általános és áttekinthető kifejezésére a darabszámok egyszerű összegezése útján nyert összdarabszám erre nem alkalmas. Ebben a darabszámban ugyanis az egyes üzletágak különböző természetű küldeményei és szolgáltatásai másrészt darabszámok és összegek vegyesen szerepelnek. A különböző természetű szolgáltatások összeadhatása végett ezeket először közös nevezőre kellett hozni. Ez oly módon történt, hogy minden egyes szolgáltatást — a munka minőségének, mennyiségének és az elvégzés időtartamának figyelembevételével — értékeltünk. Az értékelés mérőeszköze a munkaegység. A közös nevezőre — a munkaegységre — hozott szolgáltatások egyszerű összeadásának végösszege fejezi ki az egyes üzletágak munkaegységeiben elért forgalmát.

A munkaegységek tehát már alkalmasak az általános posta-, táviró-, távbeszélő- és rádióforgalom mérésére és összehasonlítására, de természetesen csak akkor, ha az összehasonlítási időszakban végzett

munkák értékelése egyforma alapon történik. Az itt közölt táblázatok adatai az egyenlő értékelés alapján megállapított munkaegységek számát tüntetik fel és így a forgalom alakulásának megítélésére alkalmasak. Ezek az adatok azonban a személynél által tényleg feldolgozott munkaegységek darabszámával nem azonosak.

A munkaegységekben kifejezett forgalom a múlt év április hónapjához viszonyítva 5·7%-kal emelkedett. A postai munkaegységek emelkedése 3·5, a táviró munkaegységeké 14·1, a távbeszélő munkaegységeké 7·9, a rádió munkaegységeké pedig 4·3%. A posta és a távbeszélőforgalom a postamesteri hivataloknál és a postaügynökségeknél jobban emelkedett, mint a kincstári postahivataloknál, míg a táviró és a rádió munkaegységek emelkedése a kincstári postahivataloknál volt erőteljesebb. Az összes forgalmat tekintve a kincstári postahivatalok 5·5%-os forgalomemelkedésével szemben a postamesteri hivatalok és ügynökségek forgalma 6·1%-kal emelkedett. A postamesteri hivatalok forgalmának a kincstári hivatalokénál nagyobb mérvű emelkedését a hosszabb időre vonatkozó összehasonlítások még jobban szemléltetik.

ELMÉLET — GYAKORLAT.

Théorie — Pratique.

18. Hatóságoknak és hivataloknak az általuk feladandó tértivevényes küldeményekhez való csatolás végett postai kiadású tértivevények kiadhatók-e?

Igen!

A tértivevényes küldeményekhez szükséges tértivevény nyomtatványt általában a posta maga állítja elő és bocsátja a feladók rendelkezésére. A hatóságoknak és hivataloknak ellenben joguk van arra, hogy tértivevényes küldeményeikhez saját előállítású tértivevényeket használjanak. Ez a jog azonban nem zárja ki azt, hogy szükség esetében a hatóságok és hivatalok a tértivevény kikötésével feladott küldeményeikhez a posta által kiadott tértivevényt használjanak. Így pl. a saját előállítású tértivevény-készlet kifogyása esetében, vagy olyan esetben, amikor a hatóság vagy hivatal elvétele ad fel tértivevényes küldeményt és saját előállítású tértivevénye nincs, stb. (Beküldött kérdés.)

19. Nyomtatmányként postára adható-e azok a fizetési felhívások, amelyekbe a lejárat napját és a fizetendő összeget számjegyekkel (pl. VI/15.—240/ kéz- vagy gépirással utólag írták be?

Igen!

A nyomtatványok szövegének számjegyekkel való kiegészítése tárgyában a P. R. T. 1937. évi 11. számában megjelent 92.118/4. sz. rendelet a belföldi forgalomban a feladóknak megengedi, hogy a postára adott nyomtatványaikba — az e célra üresen hagyott részekbe (rovatokba) — számokat (arabs vagy római számjegyekkel) irhassanak be. Minthogy az idézett rendelet a nyomtatással vagy műszaki sokszorosítással előállított fizetési felhívásokat ebből a kedvezményből nem zárja ki, a számjegyek beírását illetőleg a fizetési felhívások és egyéb nyomtatványok között semmi különbség nincs. (97.745/1937. IV. 4. sz. rendelet.)

20. Ha az „Innenső“ kötegbe foglalt levezetés között ugyanarra a rendeltetési helyre szóló öt vagy ennél több levélpostai küldemény van, ezeket az egy rendeltetési helyre szóló küldeményeket fehér- vagy pedig piros-színű köteggelző alá kell helyezni?

Pirosszínű köteggelző alá!

Az A. 2. Szab. 53. §. 6. pontja szerint „Az összes hivatalok és mozgóposták kötelesek a velük közvetlen rovatolási összeköttetésben álló mozgóposták részére a túlszállítás elkerülésére a vonalmentén legközelebb fekvő négy-öt postahivatalhoz címzett küldeményeket innenső kötegben továbbítani“. Az idézett rendelkezés célja, hogy a mozgópostakezelő a szembeszökő pirosszínű kötegeket elsősorban vegye kézbe s így ezeknek a kötegeknek minden más anyagot megelőző, soronkívüli feldolgozása biztosítottassék. Minthogy a soronkívüli feldolgozás az innenső köteg alá foglalt összes anyagra vonatkozik, azért az innenső részen fekvő hivatal részére készített levélköteget is pirosszínű köteggelző alá kell helyezni. A köteggelzőre természetesen a címhivatal nevét fel kell jegyezni. (A 7. Szab. 32. §. 1. pont.) (Beküldött kérdés.)

21. Szabályszerű-e az az eljárás, hogy ha a távolsági beszélgetésnél a hívott fél nem jelentkezik, a beszélgetést nem törlik, hanem a hívott központ belátása szerint a hívott felhívását több ízben is megkísérli. Előfordul az is, hogy egy-két óráig is fektetik a távbeszélő-jegyet.

A C. 4. Szab. 61. cikk 2. bek. szerint, az európai nemzetközi távbeszélő forgalomban a hibátlanak talált vonalon 7—21 óra közt félórai időtartam alatt történt három eredménytelen hívás után, a hívót erről értesíteni és az előjegyzést hivatalból törölni kell, feltéve, hogy a megkérdezett hívó nem kívánja azt, hogy a hívótat a bejelentés törlésére előírt határidő lejárta előtt legfeljebb még háromszor hívják.

Minthogy egyes kivételes esetektől eltekintve, a nemzetközi és belföldi kezelési szabályok azonosak, a belföldi forgalomban is a hivatkozott rendelkezéseket kell alkalmazni. A szóban forgó eljárás tehát belföldön a C. 4. Szab. rendelkezésében foglaltak alapján szabályszerű.

Az a gyakorlat azonban, hogy egyes hivatalok a távbeszélő-jegyet egy-két óráig is fektetik, határozottan szabályellenes. (Beküldött kérdés.)

22. Házbértartozás fejében visszatartott rádiókészülék a háztulajdonostól elkobozható-e, ha a háztulajdonosnak rádió birtokban tartására nincs engedélye és a rádiókészülék tulajdonjog fentartással lett annakidején eladva?

Igen!

A 9.557/1927. K. M. sz. rendelet 70. §-a a Btk. 61. §-ában megszabott feltételekre tekintet nélkül rendelkezik a lefoglalt készülék elkobzása iránt és nincs tekintettel arra, hogy a készülék az illető elítélt tulajdona-e vagy csak az ő birlalatában volt.

A rádiókészülék elkobzásával mind a készülék tulajdonosának a tulajdonjoga, mind pedig a készüléken fennállott zálogjog megszűnt. Egyébként is az elkobzásnak nem lehet akadályja az a körülmény, hogy az elkobzandó dologra, annak a büntető eljárás során történt lefoglalását megelőzően harmadik jóhiszemű személy végrehajtási zálogjogot szerzett.

Az elkobzás ugyanis részben mellékbüntetés, részben pedig közérdekből alkalmazott biztonsági rendszabály. Ha tehát a törvény szerint elkobzásnak van helye, nem lehet tekintetbe venni, hogy ez a rendelkezés mellékhatásában mennyire érinti harmadik személynek jogos érdekeit.

Ez áll akkor is, ha a jogszabály az elkobzást csak a terhelt tulajdonában álló dologra engedi meg. Még inkább kétségtelen akkor, ha az — mint a 9.557/1927. K. M. sz. rendelet 70. §-ának utolsó bekezdése — eltekint a büntetőtörvénykönyv 61. §-ának feltételeitől és így egyebek között attól is, hogy a terhelt-e az elkobzandó dolog. (98.637/1937.)

23. Közalkalmazott illetménye hátralékos rádió előfizetési díj behajtása végett lefoglalható-e?

Nem!

A m. kir. pénzügyminiszter 52.841/1937—VIII—b. sz. határozatában kimondta, hogy a rádió előfizetési díj magántartozás és a közalkalmazottak illetménye rádiódíj behajtása végett nem foglalható le. Indokolása szerint az a körülmény, hogy a rádiódíjhátralékokra nézve a 9.557/1827. K. M. sz. rendelettel a közadók módjára való behajtás rendeltetett el, ezen tartozások magánjogi jellegét nem változtatta meg s nem jelenti egyúttal azt is,

hogy a rádió előfizetési díjak köztartozás-sokká minősülnek.

Minthogy pedig a közszolgálati alkalmazottak illetményeit csak köztartozásokért és a közadók kezeléséről szóló 1927. évi 600. P. M. számú hivatalos összeállítás 56. §-ában felsorolt magánjogi tartozásokért lehet a közadók módjára vezetett végrehajtás során lefoglalni, a rádiódíj hátralékok pedig a felsorolásban nem szerepelnek, a rádiódíjak fejében a közszolgálati alkalmazottak illetményeire letiltások nem vezethetők, illetőleg nem fogantathatók. (99.056/937. sz.)

24. A válaszulvány alapján feladott táviratokat különválasztva és külön fedőlappal elálvtva kell-e felterjeszteni?

Igen!

A P. R. T. 1921. évi 18. számában megjelent 1071/1921. számú rendelet 8. pontjának negyedik bekezdése most is érvényben van. Minthogy azonban erre külön fedőlappal nincsen rendszeresítve, illetőleg e külön fedőlappal időközben megszüntették, a kérdés rendezése iránt a postavezérigazgatóság illetékes ügyosztálya intézkedni fog. (Beküldött kérdés.)

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Revue étrangère.

POSTA.

Kína.

A kínai posta a világ egyik legrégebbi postája. Már Kr. e. 1000 évvel szervezett intézmény volt, mely kezdetben kizárólag állami célokat szolgált. Szervezetét a Ckow dinasztia állapította meg. Erős postaállomásai voltak, melyek az óriási birodalom távoli részeivel is összeköttetésben álltak. Minden postaállomáshoz meghatározott számú gyalog- és lovasfutár tartozott.

Az állami posta mellett az idők folyamán magán posták is keletkeztek, sőt évszázadokon át egymástól különböző két állami berendezés látta el a kínai hírszolgálatot; egyik a „Császári posta“, a másik pedig a „Közhasználatú posta“. A „Császári posta“ élén a főpostamester állt, aki Pekingben székel, a tartományok székhelyein pedig az alpostamesternek vezetése alatt a főpostamesternek alárendelt hivatalok működtek.

A „Közhasználatú posta“ szintén pekingi központi vezetés alatt állt s minden fallal körülvett városban voltak hivatalai.

A közigazgatási kerületek főnökei egyúttal kerületük postamesterei is voltak. Ők nevezték ki a községek postamestereit, akik a futárok felett szigorú felügyeletet gyakoroltak.

A kínai postának ez a szervezete egészen 1896-ig, ebben a formájában állt fenn. Ebben az évben a császár rendeletével felhatalmazta a tengeri vámigazgatás főfelügyelőjét, Sir Robert Hart-et arra, hogy a kínai postát európai mintára szervezze át. Ettől az időtől kezdve a kínai posta hatalmas fejlődésnek indult, amit megfe-

lő szervezettségén felül az is előmozdított, hogy a kínai birodalom évezredek elzárkózottságáról lemondott és bekapcsolódott a világkereskedelembé.

Mindamellett ma sem áll a kínai postaszolgálat azon a fokon, amelyen az európai postaszolgálat. Óriási területéhez viszonyítva aránylag nagyon kevés a vasútja. Jelenleg is legtöbb viszonylatban küldöncök, futárok viszik a postát lovon, tevéen, öszvéren, tutajokon. A futárokkal való közúti postaszállítás természetesen nem tudja a versenyt a vasúti szállítással felvenni és bár napi 50 km-es gyorsasággal közlekedik a kínai futár, a nagy távolságok miatt egyes küldeményeknek a rendeltetési helyre való elszállítása heteket vesz igénybe. Postavonalai közül még ma is csak 3% a vasúti-, 74,5% a közúti-, 11,3% a hajó-, 8% az omnibusz és 2,5% a légijárat. A világ leghosszabb postafutár vonala Tivahfu-ból Urga és Kalgan keresztül Kínai-Turkesztánba vezet s hossza 6930 km.

A kínai posta az említett nehézségek mellett is minden eszközt megragad, hogy forgalmát növelje és ezáltal jövedelmét fokozza. Ennek a törekvésnek egyik eredménye, hogy nemrégiben új üzletágként a biztosítást is bevezette. Egy-egy biztosítás maximálisan 500 dollárig terjedhet.

El is érte célját ez a posta, amennyiben az utóbbi évtizedekben már szép üzleti hasznot tudott felmutatni. Az 1931-ben bekövetkezett általános gazdasági válság azonban itt is éreztette hatását, valamint sok nehéz feladat elé állította a kínai postát a Kína—Japán közötti ellentét is.

Érdekessége a kínai postának, hogy a távközléssel nincs egyesítve, illetőleg közös igazgatásnak alárendelve, hanem a hajó-

zással és a légi forgalommal együtt a Közlekedésügyi miniszter hatósága alá tartozik.

Másik érdekessége pedig, hogy a postai igazgatásnak itt két ága van, egyik a postavezérigazgatóságnak, másik pedig a Postal Remittances and Savings Banks-nak van alárendelve. Előbbihez a levél- és csomagforgalom, utóbbihoz pedig a postatakarék- és postautalvány forgalommal kapcsolatos ügyek tartoznak. (D. P. Z. 1937:9.)

Németország.

A német szaklapok újrendszerű, a Köln 1. számú postahivatalnál kísérletképpen már üzembe is helyezett levélszétosztó berendezésről számolnak be. Ennek a berendezésnek a megalkotásánál kettős célt valósítottak meg. Egyrészt a levelek szétosztásánál (irányításánál) elkerülhetetlenül szükséges emberi munkát kényelmessé tették s ezzel az alkalmazottak teljesítőképességét is fokozták, másrészt a gépi munka végzéséhez használt berendezést az összes lehetőségek figyelembe vételével az eddig használt hasonló berendezéseknél lényegesen olcsóbban állították elő, egyszerűségével pedig az üzembiztosságot fokozták és az üzemeltetés költségeit lényegesen csökkentették.

Az emberi munkán, tehát a szétosztáson azzal könnyítettek, hogy a berendezést asztal alakúra készítették. Az asztal lapján, valamint az asztallapnak a munkában lévő alkalmazottal szembeni oldalán elhelyezett állványzaton, a leveleknek 42 irányban való elosztására szolgáló ugyanannyi megfelelő nagyságú nyílást találunk. Ez a szétosztó terület mindössze 0.70 m², s előtte az alkalmazott akár ülve, akár állva dolgozhat. Az elosztó terület kis méreténél fogva az elosztást a megszokott természetes mozdulatokkal, megerőltetés nélkül lehet elvégezni. A munkahely megvilágítása pedig könnyen és tökéletesen oldható meg. A kényelmet forgatható, magasság szabályozóval ellátott ülésel és rúgós támlával bíró székek fokozzák.

A gépi berendezés feladata az, hogy a begyűjtött leveleket 42 irányba szétosztva a legközelebbi továbbírányító munkahelyre eljuttassa. Ezt a feladatot valósítják meg az úgynevezett továbbító szalagok. Az itt ismertetett berendezésen lényeges újításokat találunk e tekintetben. Ezeket az újításokat főként a berendezés gazdaságossága indokolja. A cél ugyanis az volt, hogy a továbbító berendezés minél olcsóbban állíttassék elő és az üzemi költségek csökkentessenek. Az eddig létesített hasonló célt szolgáló berendezések — főként pedig a továbbító szalagok — előállításához sok

nyersanyag behozatalra volt szükség. Ezeknek a drága külföldi nyersanyagoknak a felhasználását a minimálisra sikerült csökkenteni és pedig a következő módon. A levélnek ugyanis a fentebb említett szétosztó asztalnál a megfelelő nyílásba való bedobása után a folyton mozgó továbbító szalagra kell jutnia és azon folytatni az útját. Az egyszerűsítés itt történt, a szalagnak a továbbításra való felhasználásánál. A régebbi hasonló berendezéseknél ugyanis lapjával került a küldemény a szalagra, míg a most ismertetett berendezésnél élével helyezük a küldeményt a továbbító szalagra és ez a szalagon való továbbítás egész tartama alatt ilyen helyzetben is marad. A tapasztalatok szerint, a levélnek ilyképpen való továbbításához körülbelül tizenharmad résznyi szalagfelületre van szükség, mint a lapjára fektetett helyzetben való továbbításnál. Hogy ezáltal milyen nagy megtakarítást értek el, mutatják a következő adatok: A 42 irányban való szétosztásra szolgáló berendezéshez lapjával való továbbítás esetén 42 drb., egyenként körülbelül 28 mm széles és összesen kb. 2500 méter hosszú, míg függőleges helyzetben való továbbítás esetén mindössze 1 drb. 950 mm. széles és mindössze kb. 70 m. hosszú továbbító szalag szükséges.

A leveleknek a szétosztás helyétől való továbbítása a következőképpen történik: Az elosztó asztalon a megfelelő nyílásba helyezett levél egy acélbádóg falakkal határolt csatornába hull, melynek méretei olyanok (21 mm. bő, 180 mm. magas), hogy a levél benne függőlegesen helyezkedik el. A berendezésnek, a szétosztó asztal minden egyes — egy-egy szétosztási irányt képviselő — nyílásának megfelelően 42 egymással szomszédos ilyen csatornája van. A csatornák alsó falát az állandóan mozgó, egy darabból álló közös szalag képezi, mely az élén álló leveleket a következő munkahelyre viszi, ahol azokat egy berendezés a további feldolgozásra alkalmas módon önműködően tartályokba gyűjti. (V. B. W. 1937:5.) (Zappe.)

TAVÍRÓ.

A táviró helyzete világviszonylatban. A táviró, amelynek gyors elsorvadását jósolták a pesszimisták, az 1936. évben fokozottabb életképességet mutatott fel. Az igazgatások a krízis éveit általában arra használták fel, hogy táviró berendezéseiket tökéletesítsék s ily módon igyekezzenek a táviró szolgálatot a fokozottabb igényeknek megfelelővé tenni. Az igazgatásoknak ez a tevékenysége nagyban elő-

segítette a távíró forgalom kedvező alakulását. Európai viszonylatban, az országok belföldi és egymásközi forgalmát egybevéve, a forgalom a legtöbb országban megerősödött. A tengerentúli forgalomban a helyzet még kedvezőbb. Ebben a forgalomban egyetlen igazgatás sem számol forgalom visszaeséssel, sőt a legtöbb forgalomnövekedést könyvel el.

Az országok közti távíró forgalomban mindinkább a távgépíró készülékek hódítanak tért s ezen kívül a Baudot készülékek nyerne nagyobb mértékben alkalmazást. A Siemens és a Wheatstone-Creed készülékeket csak különleges körülmények által megkívánt esetekben alkalmazzák. Hughes készülékek általában csak a kevésbé fontos összeköttetéseken vannak még üzemben.

Az elmúlt esztendő távíróforgalmának méreteiről természetszerűen még nincsenek véglegesen lezárt adatok. Angliában a 6 penny-s távíratok rendszeresítése után 1935-ben a távíróforgalom erősen emelkedett. A forgalomemelkedés az 1934. évhez viszonyítva meghaladja az 50%-ot. A távíratok 32%-át távbeszélő útján adták fel. A feldolgozott távíratok darabszáma összesen 44,5 millió volt az előző év 35,5 millió feldolgozott távíratával szemben. Németországban a távíróforgalom 1,8%-kal, a távíróbevétel pedig 3,9%-kal emelkedett. A belga távíróigazgatás belföldi távíró forgalmában 6,66%, külföldi távíróforgalmában pedig 7,66% emelkedést ért el. Ezzel szemben átmenő távíratforgalma, az európai rádiótávíró hálózat fejlődése folytán további 2,5%-kal esett vissza. Csehszlovákiában a távíró bevétel 40.000 koronával haladta meg az előző évi bevételt. Görögországban, több különböző díjkezdményes távíratfajta rendszeresítése következtében, a forgalom 1935-ben 8%-kal növekedett. Az északatlanti távíró társaság ugyancsak az évben 23,5%-os forgalom emelkedést könyvelt el. Magyarország belföldi távíró forgalma az 1935. évben nem alakult kedvezően, amennyiben a statisztika az 1934. évvel szemben 0,13%-os forgalomcsökkenést mutatott ki.

Nemcsak az európai, hanem az európankívi országokban is megerősödött a távíró. Így Ausztráliában az 1934/35-költségvetési év a távíróra nézve 18.000 font fölösleggel zárult, holott az előző év pénzügyi eredménye még 41.000 font ráfizetést mutatott fel. Az amerikai távíró társaságok bevételei is lényegesen emelkedtek az utolsó évben. Így a Western Union társaság az 1936. június 30-án lejárt költségvetési évet 6,41 millió dollár

bevétellel zárja, míg az előző költségvetési év bevételei csak 2,76 millió dollárt értek el. Ez az eredmény a társaságot arra az elhatározásra bírta, hogy alkalmazottainak a válság éveiben leszállított fizetését ismét a leszállítás előtti színvonalra emelje fel, ami biztos jele a társaság anyagi megerősödésének.

Figyelmet érdemelnek az egyes távíró igazgatások fontosabb díjszabási és forgalmi intézkedései is. Az angol igazgatás a belföldi forgalomban csak nemrég rendszeresített díjtávíró szolgálatot külföldi forgalmára is kiterjesztette még pedig mindazokkal az országokkal való viszonylatban, amelyek ezt a szolgálatot rendszeresítették. Ugyanezt tette a svéd távíróigazgatás is a távíratlevelekkel. Ausztria a belföldi távíró forgalmában a 60 szónál hosszabb távíratokra kedvezményes díjszabást állapított meg. A belga igazgatás még 1926-ban egy különleges távíratfajtát rendszeresített, amelynek a rendes díjon felül jótékony célra (a tuberkulózis elleni védelem, vöröskereszt, stb.) 2,50 fr pótdíjat szed. E távíratok száma bevezetésük óta 82.000 db-ról 1936-ban 700.000 darabra emelkedett. Újzélndban az 1934-ben életbeléptetett díjverszerinti távíró díjszabást megszüntették, s ismét visszaállították az egységes távíró díjszabást.

Több távíró igazgatás, így a német és az angol igazgatás 1936-ban, a francia igazgatás pedig még 1936. előtt, időszakos mozgópostahivatalokat létesített, amelyeket bizonyos alkalmakkor (kiállítások, vásárok, ünnepélyek, stb.) a helyszínen állítanak a közönség rendelkezésére. E mozgópostahivatalok távíratfelvétellel is foglalkoznak. A német távíró igazgatás 1936-ban még külön mozgó távíróhivatalt is épített. Ez két vontatott kocsiból áll. Az egyikben két távíratfelvevő munkahely, három távbeszélő fülke és egy távgépíró, a másikban pedig két távíró berendezés van. A vontatókocsik egyikében az áramforrás van beszerelve a másik pedig a személyzet szállítására szolgál.

Az előfizetői távgépíró szolgálat is kiemelkedően fejlődött. Németországban e hálózat előfizetőjének száma 266. Az összeköttetéseket az előfizetők a számtársa segítségével önmaguk létesítik. 1936. március óta a német, dán, németalföldi és svájci előfizetői távgépíróhálózatok közt közvetlen összeköttetés áll fenn. Angliában a távgépíró szolgálat előfizetőinek a száma 250. Legutóbb az angol igazgatás oly berendezést létesített, amelynek segítségével egyszerre 100 előfizető részére továbbíthatók hírek. Az Egyesült Államokban a Bell társaság 1931-ben különböző városok között külön távíróhálózat segítségével

rendszeresítette a távgépíró szolgálatot. E hálózat előfizetőinek száma 9.500-ra emelkedett.

A táviróforgalom gyorsaságát nagyban fokozták az állandóan növekedő rádiótávíró összeköttetések. Az elmúlt évben üzembehelyezett közvetlen rádiótávíró összeköttetések közül a fontosabbak az egyrésről New York, másrésről Rio de Janeiro, Haiti, San Salvador és Prága, továbbá Szíria és Belga Kongó, Szíria és Francia Szomáli, Sziam és Francia Indokína, Kína és Japán, Japán és Oroszország, Olaszország és Abesszínia, Japán és Norvégia, Norvégia és Ausztria, végül Ausztria és Lettország közt létesült közvetlen rádiótávíró összeköttetések.

Az utóbbi esztendőben a táviró szolgálat, a képtávíró szolgálattal bővült. Bár a képtávíró összeköttetések száma állandóan emelkedik, mégis ezeken az összeköttetéseken kifejlődött forgalom jelentéktelen maradt, azokat főleg hírlaptudósítók veszik igénybe. Az 1936. évben Lengyelország és Csehszlovákország csatlakozott a képtávíró hálózathoz. E két országgal a képtávíróhálózatba bekapcsolt országok száma 13-ra emelkedett. A magánképtávíró állomások száma is lényegesen emelkedett az utóbbi évben. 1936-ban 21 ilyen képtávíró állomás volt üzemben az előző év 12 képtávíró állomásával szemben. A 21 magán képtávíró állomás országok szerint a következőképpen oszlik meg: Németország 2, Belgium 1, Franciaország 10, Anglia 4 és Olaszország szintén 4. (D. V. Z. 1937:17.)

TÁVBESZÉLŐ.

Anglia.

Az angol távbeszélő igazgatás ezüst jubileuma. 1937. január 1-én volt 25 éve annak, hogy az angol postaigazgatás Nagy-britannia és Írország egész távbeszélő szolgálatát saját kezelésébe vette. Ebből az alkalomból a Post Office Magazine érdekes visszapiillantást vet a 25 év fejlődésére.

Angliában a távbeszélő szolgálat 1911 év végéig részben állami, részben magánkézben volt. A postaigazgatás kezelésében volt a távolsági távbeszélő hálózat, a kisebb vidéki és egy-két tartományi város helyi hálózata, a főbb helyi hálózat pedig főleg a National Telephone Company-hoz tartozott. Londoni körzetben különleges egymásmellettség uralkodott. Itt 1879 óta magánkezelésű távbeszélő szolgálat állt fenn, s a National Telephone Company-nak 30–40 közvetítő távbeszélő hivatala volt. 1901-ben a postaigazgatás kijelentette, hogy a National Telephone Company-nak

adott távbeszélő engedélyt, amely 1911. december 31-én lejár, ettől az időtől kezdődő érvénnyel visszavonja és az egész távbeszélő hálózatot saját kezelésébe fogja venni. A közbeeső időkre, vagyis 1901-től 1911-ig a társasággal oly megállapodást kötött, amely szerint a társaság London körzetének keleti, az igazgatás pedig a nyugati részének távbeszélő szolgálatát látja el. A középső részen, amely közös forgalmi terület maradt, a társaság és az igazgatás között üzleti verseny fejlődött ki. A távbeszélő díjak mindkét részen egyenlőek voltak. A postaigazgatás az első „Central” nevű közvetítő hivatalát 1902. március 1-én nyitotta meg. Ettől az időtől kezdve 1911. év végéig az angol távbeszélő hálózat lendületet fejlődést ért el, úgyanyira, hogy a postaigazgatásnak 1911. év végéig csak a londoni körzetben 33 közvetítő hivatala, a National Telephone Company-nak pedig 62 távbeszélő központja volt. A távbeszélő előfizetők száma is ebben az arányban oszlott meg a két hálózat között, amennyiben a postaigazgatás távbeszélő hálózatához 77.315, a társaság hálózatához pedig 131.506 előfizetői állomás volt kapcsolva. Az átadás napján a postaigazgatás a társaságtól 12.470.264 font sterling megváltási összeg ellenében 1565 közvetítő távbeszélő hivatalt, 561.738 távbeszélő állomást és 2.400.000 km vezeték-hosszt vett át. Az átvétel után a postaigazgatásnak, a már meglévő távbeszélő berendezéseit is hozzászámítva, összesen 2.784 távbeszélő közvetítő hivatala és 701.125 távbeszélő állomása volt.

Az átvétel után a postaigazgatás első feladata volt a kettős berendezések megszüntetése s a szükséghez képest új hálózatok létesítése. A távbeszélő hálózatnak ily módon való átalakítása 1912. költségvetési év végéig befejeződött s a távbeszélő központok száma 2.831-re, az előfizetői állomások száma pedig 730.763-ra emelkedett. A hálózat továbbfejlesztését a háború megszakította. Az erre irányuló tevékenység nagy lendülettel újból csak a háború után indult meg. A legújabb fejlődés kezdeteként az 1921. évet kell tekinteni, amely évben a távbeszélő igazgatás általánosságban bevezette a beszélgetésenkénti díjszabást. A legújabb fejlődés lendületét a túlsó oldalon lévő táblázat mutatja.

A fejlődés a legszembetűnőbb a távolsági távbeszélő forgalomban. A távolsági távbeszélő forgalomban a várakozás-nélküli beszélgetések (Schnellgespräche) 1921-ben még teljesen ismeretlenek és elképzelhetetlenek voltak. Elképzelhetetlen volt az is, hogy 1 Shilling beszélgetési díj-

	1921.	1936.
	évben	
Távbeszélő közvetítő hivatalok	3296	5582
Távbeszélő előfizetői állomások	979.551	2.711.087
Vezeték-hossz (km)	5.6637.421	17.778.962
Távbeszélgetések száma 12 hónapra	843.000.000	1.820.000.000
Utcai távbeszélő fiúké szára	121	22.000

ért Anglia délnyugati sarkából Skócia legészakibb részével lehessen távbeszélgetést folytatni. A külföldi távbeszélő forgalom csak Franciaországra, Belgiumra és Scájerára korlátozódott. Más külföldi országgal a távbeszélőforgalom csak 1927-ben vált lehetővé. Ezzel szemben ma már a világ majdnem mind a 34.500.000 távbeszélő állomásával lehet beszélgetést folytatni, beelérve a nagy tengeri hajókat is. Egy év alatt külföldön 900.000 beszélgetést folytattak s ebből 15.000 távbeszélgetés rádiótávbeszélő útján történt. A távbeszélő díjakat az angol igazgatás ismételten leszállította, jóllehet az előfizetők most sokkal nagyobb szolgáltatást kapnak pénzükért, mint azelőtt.

A távbeszélő igazgatás és a közönség közti viszony egészen megváltozott. Az igazgatás megfelelően kiválasztott személyzettel állandó tervszerű távbeszélő propagandát folytat s ily módon igyekszik a közönséget a távbeszélő részére megnyerni. A távbeszélő propaganda röpiratok, nyomtatott füzetek és lapok tömeges terjesztése, újsághírdetések útján történik. Az igazgatás, továbbá az ország minden részében távbeszélő kiállításokat és sajtóbeutatókat rendez. A távbeszélő központokat az elmúlt időkkel szemben nem zárja

el az előfizetők elől, hanem alkalmat keres, hogy azokat az előfizetőket, minél nagyobb számának bemutatassa, s ily módon minden lehető a távbeszélő propaganda szolgálatába állít. A távbeszélő előfizetők számának a legutolsó évben közel egy negyed millióval történt növekedése ennek a cselekvő propagandának a sikerét bizonyítja. A propagandának tulajdonítható az is, hogy a távbeszélgetési kedv állandóan nő s így a statisztika átlag 100 milliós forgalomemelkedést tudott kimutatni. Az előfizetők számának és a forgalom állandó emelkedése következtében a távbeszélő hálózatot és a műszaki berendezéseket azonban a mutatkozó szükségnek megfelelően évekre előre kell kiépíteni. (E. F. D. 1937:45.)

*

Az angol igazgatás által a közelmúltban rendszeresített új szolgálat, az ú. n. beszélőóra (a pontos idő közlése) nagy népszerűségnek örvend. A bevezetése óta eltelt 9 hónap alatt ezt a szolgálatot 9 millió ember vette igénybe s a távbeszélő igazgatás e szolgálatból közel 37.500 font bevételre számít. A hívások legnagyobb száma ebben az évben heti 288.751 volt. A távbeszélő igazgatás látva a beszélő óra nagy népszerűségét azt legközelebb vidéken is bevezetni szándékozik. (Postnachrichten 1937:4.)

Dr. Kende Félix.

RÁDIO.

Lengyelország.

A lengyel rádió vezetősége a rádióelőfizetők számának emelésére élénk tevékenységet fejt ki, s e cél érdekében minden lehető eszközt felhasznál. A mult-hoz hasonlóan most is díjakat tűzött ki a február 15-től május 1-ig terjedő időben legtöbb rádióelőfizetőt szerzők részére. E hír érdekessége, hogy ez alkalommal a kiosztandó díjak közt gazdasági eszközök, állatok stb. is szerepelnek. Így kiosztásra kerülnek többek között lovak, tehenek, disznók, baromfiak, továbbá boronák, ekék, kaszák, ezenkívül vetőmagvak, mütrágya, gyümölcsfacsemeték és egy zsák cukor is. (R. W. 1937.)

Dr. Kende Félix.

Szerkesztői üzenet.

Lapunk legközelebbi száma szeptember hó elején jelenik meg.

Kiadó: Dr. LŐRINCZY GABOR, m. kir. postatanácsos.

Fővárosi Nyomda Rt., Lovag u. 18. — Felelős v.: Duchon J.